

การศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวกิตติพร จันทลักษณ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ตุลาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

011-011
06447
0.3

การศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวกิตติพร จันทลักษณ์

18 ม.ค. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ตุลาคม 2547

h 257369

กิตติพร ฉันทลักษณ์. (2547). การศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะโก จังหวัดฉะเชิงเทรา. สารนิพนธ์ กศ.ม.(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ ดวงจันทร์

การศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะโก จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของภูมินาม จำแนกประเภทที่มา การตั้งภูมินาม และการเปลี่ยนแปลงภูมินามโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลภาคสนามที่ผู้วิจัยรวบรวมด้วยตนเอง และนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะโก จังหวัดฉะเชิงเทรา มีภูมินามทั้งสิ้น 58 ภูมินาม ภูมินามที่มีประวัติความเป็นมาเพียงเรื่องเดียวมีจำนวน 53 ภูมินาม และภูมินามที่มีประวัติความเป็นมามากกว่า 1 เรื่องมีจำนวน 5 ภูมินาม ภูมินามเหล่านี้จำแนกออกได้ 2 ประเภท คือ ภูมินามหมู่บ้านมีจำนวน 51 ภูมินาม ภูมินามที่มีใช้หมู่บ้านมีจำนวน 7 ภูมินาม

สำหรับการตั้งภูมินามมี 8 ลักษณะ ซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งภูมินามที่บอกลักษณะทางภูมิศาสตร์จำนวน 36 ภูมินาม ตั้งภูมินามที่บอกลักษณะความเชื่อและค่านิยมจำนวน 5 ภูมินาม ตั้งภูมินามที่บอกนามของพืชหรือสัตว์ที่พบหรือเคยมีในท้องถิ่นจำนวน 4 ภูมินาม ตั้งภูมินามที่บอกลักษณะธรรมชาติที่ปรากฏจำนวน 4 ภูมินาม ตั้งภูมินามที่บอกลักษณะเรื่องเล่าหรือเหตุการณ์ในอดีตจำนวน 4 ภูมินาม ตั้งภูมินามที่บอกลักษณะการประกอบอาชีพในท้องถิ่นจำนวน 2 ภูมินาม ตั้งภูมินามที่บอกลักษณะที่ตั้งของสถานที่และสิ่งก่อสร้างจำนวน 2 ภูมินาม และตั้งภูมินามที่บอกลักษณะสิ่งก่อสร้างในท้องถิ่นจำนวน 1 ภูมินาม

ส่วนการเปลี่ยนแปลงของภูมินามในพื้นที่ศึกษามีจำนวน 7 ภูมินาม ส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงภูมินามเพื่อความไพเราะ ความเป็นศิริมงคล และความเหมาะสม วิธีที่ใช้ในการเปลี่ยนภูมินามคือการนำสิ่งแวดล้อมลักษณะใหม่ๆ มากำหนด

A STUDY AND ANALYSIS OF PLACE NAMES IN KHLONGTAKRAO SUBDISTRICT,
THATAKIAB DISTRICT, CHACHOENGSAO PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
MISS KITTHIPORN CHANTALUK

Presented in partial fulfillment of the requirement for the
Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University
October 2004

Kitthiporn Chantaluk (2004). *A Study and Analysis of Place names in Khlongtakrao Subdistrict, Thatakiap District, Chachoengsao Province.*

Master Project, M.Ed. (Thai). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Assoc. Prof. : Phaiboon Duangchan.

The purpose of the analysis of place names in Khlongtakrao Subdistrict, Thatakiap District, Chachoengsao Province area using qualitative research methodology, is to categorize place names subject to their origins, to study naming methods, and to study how the names have evolved over time. The data was collected by the author and presented in the descriptive analysis.

The research revealed fifty-eight place names in Khlongtakrao Subdistrict, Thatakiap District, Chachoengsao Province area. Amongst them, fifty-three have single historical backgrounds whereas the other five have multiple historical backgrounds. These place names can also be categorized into two main groups, which are Village place names and Non-Village place names. The Village place names consist of fifty-one names whereas, Non-Village place names consist of seven names.

There are eight naming methods found in this research. The most popular method proved to be naming after their geography where thirty-six names are found, followed by five names from their belief and popularity, four named after local plants or animals in the area, four reflecting the nature that appealed to the villagers, four from local tales or past events, two based on the local occupations, two reflecting the characteristics of the village locations and their building, and one named after local construction.

There are seven changes in place name in order to achieve a better sound, to bring prosperity and appropriateness. Name changing is based on changes within environment and surrounding. Hence, the more changes in the environment the greater the names will be changed.

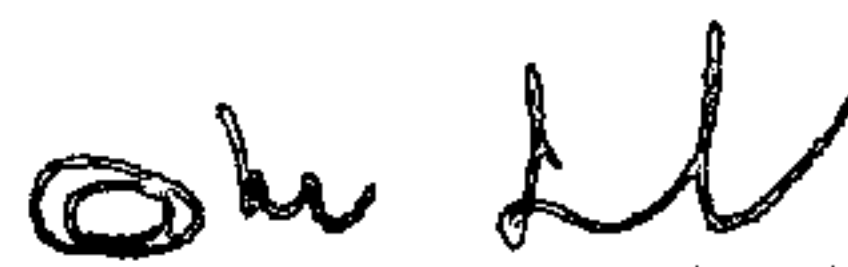
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

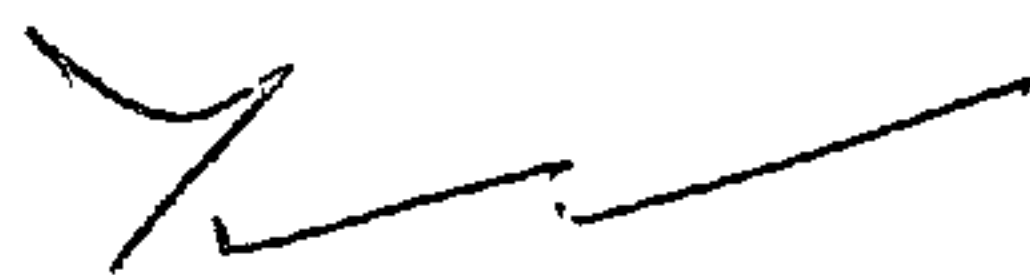
(รองศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)

คณะกรรมการสอบ

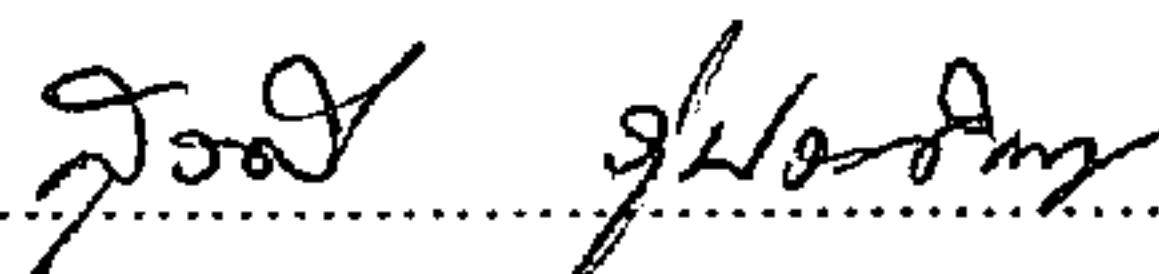
ประธาน

(รองศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

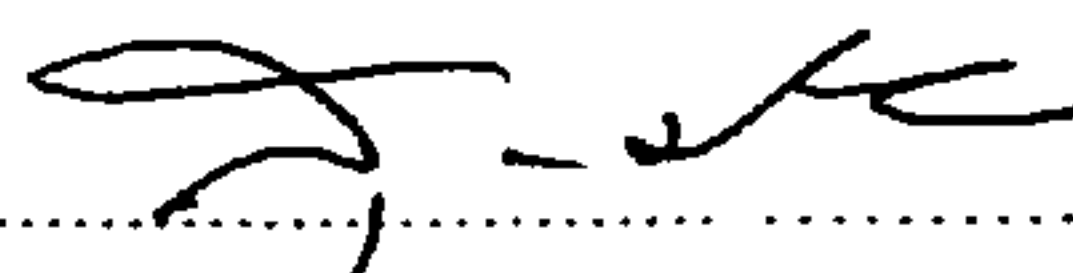
(อาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ภูประดิษฐ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

วันที่ 15 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ ดวงจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาด้วยความเอาใจใส่ แนะนำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์และช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ และความสามารถของอาจารย์เป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดี ภูประดิษฐ์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ อาจารย์วิรุฬห์รัตน์ ไฉนจัน และ อาจารย์ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ และ คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณวิทยากรทุกท่านทั้งที่ได้เอย่ยนามและไม่ได้เอย่ยนาม ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ที่ว่าการอำเภอท่าตะเียบ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องข้อมูลและเอกสารด้วยดี เสมอมา

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะ คุณจิราภรณ์ วรรณะบุรณ์ ตลอดจนกัลยาณมิตรที่สถานที่ทำงาน ที่ให้ความอนุเคราะห์เรื่อง การจัดเวลาการทำงาน ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ตามที่ร้องขอ และให้กำลังใจ จนสำเร็จ การศึกษา

ขอกราบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับคุณแม่ก็ กสิพานิชย์ ผู้เป็นกำลังสำคัญในการศึกษา ครั้งนี้ และครอบครัวที่สนับสนุนและให้กำลังใจด้วยดีมาโดยตลอด โดยเฉพาะน้องศิริพร น้องวิมลลักษณ์ และ Mr. Greg Carruthers ที่อุทิศเวลาให้อย่างมากในการช่วยให้ข้าพเจ้ามีความสะดวกในการเดินทางมาศึกษา และการทำผลงานต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ข้าพเจ้าสำเร็จ การศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายนี้คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่ พระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทั้งหลายของข้าพเจ้าตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน

กิตติพร ฉันทลักษณ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
1.1	ภูมิหลัง.....	1
1.2	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	2
1.3	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	2
1.4	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
1.5	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	3
1.6	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
1.6.1	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องความเป็นมาของชื่อ.....	4
1.6.2	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องความเป็นมาของชื่อ.....	5
2	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาและวิทยาการ.....	10
2.1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา.....	10
2.1.1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอท่าตะเกียบ.....	10
2.1.2	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับตำบลคลองตะเกรา.....	16
2.2	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิทยาการ.....	23
3	วิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา	26
3.1	ประวัติความเป็นมาของภูมินาม	26
3.1.1	ประวัติความเป็นมาของภูมินามหมู่บ้าน	26
3.1.2	ประวัติความเป็นมาของภูมินามที่มีใช้หมู่บ้าน	51
3.2	ประเภท ที่มา และการตั้งภูมินาม	54
3.2.1	ประเภทภูมินาม	54
3.2.2	ที่มาของภูมินาม... ..	56
3.2.3	การตั้งภูมินาม... ..	58
3.3	การเปลี่ยนภูมินาม.....	67
4	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
4.1	สรุปผลการค้นคว้า.....	70
4.2	อภิปรายผล.....	72
4.3	ข้อเสนอแนะ.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	75
ประวัติย่อผู้วิจัย	82

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรในอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	12
2	แสดงจำนวนประชากรในเขตตำบลคลองตะเกรา.....	18
3	แสดงการตั้งหมู่บ้านในเขตตำบลคลองตะเกรา.....	19
4	รายละเอียดเกี่ยวกับวิทยากรผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	23
5	สรุปจำนวนภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	56
6	สรุปประวัติความเป็นมาของภูมินาม.....	58
7	สรุปการตั้งภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	63

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

สถานที่ทุกแห่งย่อมมีประวัติความเป็นมาที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และมักถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ ยิ่งเวลาผ่านไปเรื่องราวต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดกันมาจากอดีตก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามจุดประสงค์ของผู้เล่า ตามความเจริญด้านวัตถุ และตามสภาพภูมิศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีประวัติความเป็นมาของสถานที่ การตั้งหมู่บ้าน และการเลือกใช้ชื่อของหมู่บ้านที่แตกต่างกัน ชื่อของสถานที่ต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่บ่งบอกประวัติศาสตร์ สภาพภูมิศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ศิลปะ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เนื่องจากบุคคลในแต่ละท้องถิ่นจะมีทัศนะในการเรียกชื่อหมู่บ้านต่างกันตามลักษณะเด่นของท้องถิ่น ตามความคิดของคนในชุมชน เช่น อาจมีวิธีตั้งชื่อตามชื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เข้าไปอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นเป็นครั้งแรก ตั้งชื่อตามอาชีพที่ประกอบอยู่ ตั้งชื่อตามพันธุ์ไม้ สัตว์ และทรัพยากรที่ปรากฏในท้องถิ่น และตั้งชื่อตามสภาพภูมิศาสตร์ที่เด่น ๆ ของพื้นที่ ดังตัวอย่างความเป็นมาของชื่อจังหวัดฉะเชิงเทราหรือที่เรียกกันว่า “ เมืองแปดริ้ว ” ซึ่งกรมศิลปากร (2544:1-2) ได้บันทึกความเป็นมาของภูมินาม “ แปดริ้ว ” ไว้ดังนี้

ส่วนความเป็นมาของชื่อ “ แปดริ้ว ” นั้น เนื่องจากเมืองนี้จัดเป็นเมืองอยู่ริ้วน้ำในลำน้ำอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด โดยเฉพาะปลาช่อนซึ่งเป็นปลาน้ำจืดรสดี มีชุกชุม และมีขนาดใหญ่กว่าปลาช่อนในท้องถิ่นอื่น ๆ จนเมื่อนำมาแล่นเนื้อเพื่อตากทำปลาแห้งจะแล่นเพียงสี่ริ้วหรือห้าริ้วตามปกติไม่ได้ ต้องแล่นถึง “ แปดริ้ว ” เมืองนี้จึงได้นามว่า “ แปดริ้ว ” ตามขนาดอันใหญ่โตของปลาช่อนซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเมือง นอกจากนี้ภูมินาม “ แปดริ้ว ” ยังได้รับอิทธิพลมาจากนิทานพื้นบ้านคนในท้องถิ่นพนมสารคามเล่าถึงเรื่อง “ พระรถเมรี ” ซึ่งเป็นนิทานเรื่องหนึ่งในปัญญาสชาดกว่า ยักษ์ได้ฆ่านางสิบสองแล้วลากศพไปยังทำนน้ำในบริเวณที่เป็นคลอง “ ทำลาด ” แล้วชำแหละศพออกเป็นริ้ว ๆ รวมแปดริ้ว แล้วทิ้งลอยไปตามลำน้ำทำลาด ริ้วเนื้อ ริ้วหนังของนางสิบสองลอยมาออกยังแม่น้ำบางปะกงไปจนถึงฉะเชิงเทรา เมืองนี้จึงได้นามว่า “ แปดริ้ว ”

จากประวัติความเป็นมาของชื่อ “ แปดริ้ว ” ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการตั้งชื่อได้นำลักษณะที่เป็นรอย เป็นทาง ๆ หรือเป็นแนวยาวของสิ่งของที่มีจำนวนเท่ากันมาตั้งชื่อสถานที่

ซึ่งมีที่มาของชื่อ 2 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะแรก เป็นการตั้งชื่อโดยนำลักษณะเด่นของปลาช่อนที่มีอยู่ในพื้นที่ว่ามีขนาดใหญ่มาก ต้องแล่ถึง 8 ไร่เมื่อทำปลาตากแห้ง อันแสดงให้เห็นว่าท้องถิ่นนี้มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งพิจารณาได้จากขนาดของปลาช่อนดังกล่าว

ลักษณะที่สอง เป็นการตั้งชื่อจากอิทธิพลของนิทานพื้นบ้านเรื่องพระรถเมรี ซึ่งเป็นนิทานท้องถิ่นของอำเภอพนมสารคาม ที่กล่าวว่ายักษ์ได้ฆ่านางสิบสองตายแล้วชำแหละศพเป็นริ้ว ๆ ถึง 8 ไร่ และผูกโยงด้วยลักษณะของสภาพภูมิประเทศคือ “ คลองท่าลาด ” ซึ่งเชื่อมต่อกับแม่น้ำบางปะกง ทำให้ริ้วเนื้อริ้วหนังของนางสิบสองลอยไปถึงฉะเชิงเทรา อันแสดงให้เห็นถึงนิทานท้องถิ่นที่ควรศึกษาไว้ เมื่อยังมีหลักฐานให้สืบค้นเพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

การศึกษาประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นจึงนับว่ามีความสำคัญ เพราะช่วยให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นของตนอย่างถูกต้อง ใช้เป็นข้อมูลทางคติชนวิทยาที่เป็นพื้นฐานในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา และเป็นแหล่งวัฒนธรรม อีกทั้งแผนการศึกษาฉบับปัจจุบันยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจท้องถิ่นตนเองอย่างถูกต้อง เพื่อสร้างจิตสำนึกให้บุคคลและเยาวชนมีความรักความผูกพันในถิ่นกำเนิด

ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จะช่วยให้มีความเข้าใจลักษณะท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น อีกทั้งยังไม่มีใครศึกษาและรวบรวมไว้เป็นหลักแหล่งมาก่อน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและเป็นข้อมูลทางวิชาการต่อไป

1.2 ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อ

- 1.2.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาของภูมินาม
- 1.2.2 จำแนกประเภท ที่มา และการตั้งภูมินาม
- 1.2.3 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของภูมินาม

1.3 ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาศึกษาภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการบันทึกประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้บุคคลในท้องถิ่น

เข้าใจเรื่องราวในท้องถิ่นของตนมากขึ้น เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแบบเรียนตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งจะเป็นแนวทางในการศึกษาภูมินามในท้องถิ่นอื่นต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นชื่อตำบลและหมู่บ้านในช่วงปี 2536 - 2545

1.5 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1.5.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภูมินามและที่เกี่ยวข้องกับสภาพท้องถิ่นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

1.5.2 สืบหาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.5.3 รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยตนเองโดยใช้วิธีสัมภาษณ์แล้วจดบันทึกและบันทึกด้วยแถบบันทึกเสียง วิทยาการผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ในพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1.5.3.1 เป็นบุคคลรุ่นแรกหรือเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลรุ่นแรกที่อพยพเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน

1.5.3.2 เป็นผู้ร่วมเหตุการณ์หรือเป็นผู้ที่ทราบความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

1.5.4 วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.5.4.1 ประวัติความเป็นมาของภูมินาม

1.5.4.2 จำแนกประเภท ที่มา และการตั้งภูมินาม

1.5.4.3 การเปลี่ยนแปลงของภูมินาม

1.5.5 เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของชื่อตำบล และหมู่บ้านในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ ผู้วิจัย จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องความเป็นมาของชื่อ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องความเป็นมาของชื่อ ดังต่อไปนี้

1.6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องความเป็นมาของชื่อ

การศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชื่อสถานที่ต่าง ๆ ยังมีผู้ศึกษาไว้ไม่มากนัก และในที่นี้จะกล่าวเฉพาะเรื่องที่สำคัญดังนี้

1.6.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อสถานที่

บุญยงค์ เกศเทศ (2535 : 40 – 43) ได้กล่าวถึง การใช้ภาษา ภูมินามว่าคนไทยนิยมใช้ภาษาในการตั้งชื่อสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์กับ สังคม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ความเชื่อ สิ่งแวดล้อม และแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ เสมอ ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวนี้นอกจากจะแสดงลักษณะวัฒนธรรมอันเป็นภาพรวมของท้องถิ่นแล้ว ยังสามารถบอกลักษณะที่เป็นตัวแทนบางประการของสิ่งต่าง ๆ หรืออาจสืบค้นหาประวัติความเป็นมาในเชิงสังคมและวัฒนธรรมได้

กุสุมา รัชมณี (2543 : 54 – 59) ให้ความเห็นว่า โดยทั่วไปแล้ว บุคคลจะใช้ภูมินามต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นมงคล เช่นเดียวกับการใช้นามที่เป็นนามเรียกตัว บุคคล เพื่อความเป็นมงคลแก่ชีวิตและผู้ใกล้ชิด ดังนั้น จึงได้มีการเปลี่ยนภูมินามจากเดิม หลายภูมินามด้วยกัน ซึ่งนอกจากเพื่อความเป็นมงคลแก่สถานที่และผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่นนั้น แล้ว ยังเปลี่ยนเพื่อความไพเราะและฟังดูเป็นทางการมากขึ้น นอกจากนี้ ภูมินามที่ไพเราะ ความหมายดียังเป็นการเชิญชวนบุคคลให้มาตั้งถิ่นฐาน การใช้ภูมินามใหม่มี 3 ลักษณะ คือ

1. ภูมินามเหล่านั้นก็ยังคงความหมายเดิมไว้ด้วยการใช้คำใน ภาษาบาลีสันสกฤตเข้ามาช่วย เช่น นามเดิมใช้ว่า “ ท่าทอง ” เปลี่ยนมาใช้ “ กาญจนดิษฐ์ ”
2. เปลี่ยนนามเปลี่ยนความหมายไป เช่น นามเดิมใช้ว่า “ บ้านท่าม่วง ” เปลี่ยนเป็น “ อากาศอำนวย ”
3. ใช้ลักษณะอื่นแทนลักษณะเดิม เช่น นามเดิมของจังหวัด ปทุมธานี คือ “ สามโคก ” ซึ่งใช้ตามลักษณะพื้นที่ที่เป็นเนิน 3 เนิน เปลี่ยนมาใช้ดอกบัวเป็น สัญลักษณ์แทน เพราะมีความหมายดีกว่าเดิม

จากการศึกษาเรื่องการใช้ภาษาภูมินาม ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับบุคคล หรือสิ่งอื่น ๆ จะมีลักษณะเดียวกัน คือ ต้องมีลักษณะที่เป็นสิริมงคล เพื่อให้ตัวบุคคลที่อาศัยใน สถานที่นั้นมีความสุขและพบแต่สิ่งที่ดี นอกจากนี้การศึกษาภาษาภูมินามยังแสดงให้เห็น

ประโยชน์ที่นำไปสู่การศึกษาในสาขาอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา และการใช้ภาษาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นนั้น

1.6.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ศึกษา

เอกสารของที่ว่าการกึ่งอำเภอท่าตะเกราบ (2536) กล่าวถึง ความเป็นมาของการตั้งกึ่งอำเภอท่าตะเกราบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติของพื้นที่ สภาพภูมิศาสตร์ การปกครอง เศรษฐกิจ และโครงการเพื่อการพัฒนาแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่

เอกสารของจังหวัดฉะเชิงเทรา (2536) เรื่องฉะเชิงเทราเมืองแห่งอนาคต กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองทั้งทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ วัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกันของคนหลายเชื้อชาติ และมีทรัพยากรต่าง ๆ ที่แสดงศักยภาพของการพัฒนาไปสู่ความเจริญเพียบพร้อมทั้งด้านอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวที่สำคัญในอนาคต อันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพของสถานที่ในเขตอำเภอท่าตะเกราบที่ศึกษา

กรมศิลปากร (2544) กล่าวถึง วัฒนธรรมและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแสดงเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของบรรพชนที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งแต่เริ่มแรกของกำเนิดเมืองฉะเชิงเทรา ความสำคัญของเมืองฉะเชิงเทรา ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะภูมิประเทศ ตลอดจนการปกครอง เศรษฐกิจ และการพัฒนาจากอดีตสู่ปัจจุบันและในอนาคต โดยเฉพาะความสำคัญของพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าภาคตะวันออกที่สมบูรณ์ที่เหลืออยู่ในปัจจุบัน

จากการศึกษาเอกสารนี้ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาและสิ่งที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีผลกระทบกับภูมินามในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพทางกายภาพ วิถีชีวิต เป็นต้น ทำให้เห็นถึงความสำคัญที่จะต้องศึกษาเรื่องภูมินามไว้เป็นหลักฐานเพื่อการศึกษาการพัฒนาในภายหน้า

1.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องความเป็นมาของชื่อ

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน กล่าวเฉพาะเรื่องที่สำคัญดังนี้

จินตนา ยอดยิ่ง (2519) ศึกษาประวัติความเป็นมาของชื่อตำบลและหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยมีจุดมุ่งหมายรวบรวมประวัติความเป็นมาของชื่อตำบลและหมู่บ้านไว้เป็นข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น เพื่อใช้ประโยชน์ในภายหน้า ผลการศึกษาได้ประวัติชื่อของตำบลและหมู่บ้านจำนวน 149 เรื่อง จำแนกการตั้งชื่อ

ได้ 6 ประเภท คือ ตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ 53 เรื่อง ตามชื่อต้นไม้ 22 เรื่อง ตามชื่อแม่น้ำ คลอง หนอง ห้วย 22 เรื่อง ตามตำนาน 19 เรื่อง ตามชื่อวัด 9 เรื่อง ตามชื่อบ้านเดิม 14 เรื่อง ข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากการสัมภาษณ์วิทยากรซึ่งเป็นผู้สูงอายุ เป็นบุคคลที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ นั้น ๆ เป็นบุคคลที่มีความสนใจและใคร่ศึกษาค้นคว้าความเป็นมาของท้องถิ่น และเป็นบุคคล ที่ได้รับการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านทางมุขปาฐะ

พูนศรี คัมภีรปกรณ์ (2520) ศึกษาประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขต อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาของ ชื่อตำบลและหมู่บ้านไว้เป็นหลักฐาน ผลการศึกษาพบว่า มีชื่อของตำบลและหมู่บ้านรวม 189 ชื่อ จำแนกได้ 8 ประเภท คือ ใช้ชื่อพันธุ์ไม้ ใช้ชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ ใช้ชื่อสัตว์ ใช้ชื่อ แม่น้ำ ใช้ชื่อแร่ธาตุ ใช้ชื่อบุคคล ใช้ชื่อตามตำบลและใช้ชื่อตามสิ่งอื่น ๆ เช่น บ้านเมืองเก่า บ้านท่อม วิทยากรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและประกอบอาชีพทำนา วิทยากรจะรับการถ่ายทอด เรื่องราวทางมุขปาฐะและอาศัยการจำ

พูลจิตร บิดร (2521) ศึกษาประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอ พรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมและศึกษาประวัติความเป็นมาของ ชื่อตำบลและหมู่บ้านไว้เป็นข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ศึกษานำมาจากหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ประกอบ กับการสัมภาษณ์วิทยากรในท้องถิ่นที่เป็นผู้รู้ ผู้ร่วมเหตุการณ์ และผลการศึกษาพบว่า ได้ ประวัติการตั้งชื่อตำบลและหมู่บ้านจำนวน 96 ชื่อ เฉพาะชื่อหมู่บ้านจำนวน 83 ชื่อ ส่วนใหญ่ เป็นชื่อเกี่ยวกับแม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง บ่อ ชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ ชื่อตามพันธุ์ไม้ และชื่อภูเขา ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่าประชากรจะมีการอพยพย้ายถิ่นฐานทั้งที่อยู่ ใกล้เคียงและห่างไกล เนื่องจากต้องการพื้นที่ทำกิน การขยายหมู่บ้านและการจัดสรรที่ดินทำกิน ของทางราชการ นอกจากนี้ พูลจิตร บิดรยังศึกษาถึงอายุและขนาดของหมู่บ้านพบว่า ส่วนใหญ่ มีอายุ 50 - 100 ปี รองลงมาคือมีอายุมากตั้งแต่ 101 - 150 ปี และน้อยที่สุดมีอายุ 1 - 50 ปี วิทยากรส่วนใหญ่เป็นชวนาอายุ 60 - 79 ปี วิทยากรจะรับการถ่ายทอดเรื่องราวทางมุขปาฐะ และอาศัยการจำ

อุษณีย์ ทองลิมป์ (2537) ศึกษาประวัติชื่อหมู่บ้านในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านในอำเภอหาดใหญ่ และเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของหมู่บ้านในพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากอำเภอหาดใหญ่เป็น ชุมชนขนาดใหญ่มีประวัติมายาวนาน เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว เป็นพื้นที่ ที่เป็นจุดเชื่อมต่อของวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาของคนหลายเชื้อชาติ ผลการศึกษาพบว่า การนำสาระที่ได้จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของชื่อต่าง ๆ ของหมู่บ้านมาเปรียบเทียบกับ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมนั้น พบว่าชาวบ้านได้นำสภาพ แวดล้อมทั้ง 2 ประการเข้ามาเกี่ยวข้องในการเรียกชื่อหมู่บ้าน เช่น เรียกชื่อหมู่บ้านตามสัตว์ที่ ได้พบ เช่น บ้านเกาะนก เรียกชื่อหมู่บ้านตามผู้บุกเบิก เช่น บ้านนายลี เป็นต้น

คันสนีย์ วีระศิลป์ชัย (2540) ศึกษาและรวบรวมที่มาของชื่อสถานที่ต่าง ๆ ในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ เช่น โรงพยาบาลศิริราช ท่าเตียน สะพานหัน สวนลุมพินี เป็นต้น โดยศึกษาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทำให้ทราบความเป็นมาของสถานที่ และยังทำให้ทราบลักษณะและความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครในอดีตกับปัจจุบัน

ไพพรรณ อินทนิล (2546) ศึกษาประวัติชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จังหวัดชลบุรี โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์วิทยากร ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาของชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า มีประวัติความเป็นมาของชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้านจำนวน 816 ชื่อ มีประวัติจำนวน 829 เรื่อง แยกประเภทของการใช้ชื่อได้ 11 ประเภท คือ ใช้ชื่อที่ตั้งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์จำนวน 438 ชื่อ ใช้ชื่อที่ตั้งตามการประกอบอาชีพจำนวน 69 ชื่อ ใช้ชื่อที่ตั้งตามตำแหน่งที่ตั้งจำนวน 60 ชื่อ ใช้ชื่อที่ตั้งตามชื่อพรรณไม้ในท้องถิ่นจำนวน 56 ชื่อ ใช้ชื่อที่ตั้งตามทรัพยากรธรรมชาติจำนวน 48 ชื่อ ใช้ชื่อที่ตั้งตามเหตุการณ์ ตำนาน และนิทานจำนวน 46 ชื่อ ใช้ชื่อที่ตั้งตามสิ่งก่อสร้างและสถานที่จำนวน 33 ชื่อ ใช้ชื่อที่ตั้งตามชื่อบุคคลจำนวน 18 ชื่อ ใช้ชื่อที่ตั้งตามชื่อศาสนสถาน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์จำนวน 16 ชื่อ ใช้ชื่อที่ตั้งตามชื่อสัตว์จำนวน 12 ชื่อ ใช้ชื่ออื่น ๆ จำนวน 33 ชื่อ ซึ่งไพพรรณ อินทนิลยังได้ศึกษาลักษณะการใช้คำขึ้นต้นของการใช้ชื่อตามประเภท ต่าง ๆ อีก โดยพิจารณาจากคำขึ้นต้น เช่น ใช้ชื่อที่ตั้งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์มีลักษณะการใช้ชื่อแบ่งได้ 17 ลักษณะ ได้แก่ คำว่า กุด เกาะ เขา คลอง โดก ซาก เข็ด ดอน ท่า หุ้ง เนิน บึง มาบ หนอง ห้วย แหลม และตามด้วยคำอื่น ๆ ใช้ชื่อที่ตั้งตามการประกอบอาชีพมีลักษณะการใช้ชื่อแบ่งได้ 4 ลักษณะ ได้แก่ คำว่า นา ไร่ สวน และคำอื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ไพพรรณ อินทนิลยังได้ศึกษาการเปลี่ยนชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จำนวน 55 ชื่อ โดยมีส่วนมาจากการเข้าใจผิดและมีเหตุการณ์หรือตำนานเกิดขึ้นใหม่มากที่สุด การใช้ชื่อหมู่บ้านที่มี 2 ชื่อจำนวน 36 หมู่บ้าน และมี 3 ชื่อจำนวน 3 หมู่บ้าน และการใช้ชื่อหมู่บ้านที่ซ้ำกันจำนวน 64 ชื่อ คิดเป็นจำนวน 144 หมู่บ้าน ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาของไพพรรณ อินทนิล ทำให้ทราบประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ลักษณะภูมิประเทศ เชื้อชาติ วิถีชีวิต ประเพณีและภูมิปัญญาที่ปรากฏในจังหวัดชลบุรี และทำให้เกิดสารนิเทศอ้างอิงประวัติความเป็นมาของชื่อ อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านของจังหวัดชลบุรี

เสนาหา บุญยรักษ์ และ ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2542) ศึกษาภูมินามจังหวัดพิษณุโลก เป็นการศึกษาประวัติความเป็นมาของชื่อสถานที่ต่าง ๆ ทั้งภูเขา แม่น้ำ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ เช่น พงศาวดาร เอกสารราชการ หลักศิลาจารึก และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้ศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นนั้น ๆ และผู้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงที่มาของนามนั้น ๆ แยกเป็นประเภทของการศึกษาที่มาของนามได้ 13 ประเภท ดังนี้

1. ตั้งนามตามพันธุ์ไม้ เช่น บ้านยางประดา (มีต้นยาง) บ้านต้นหว้า

(มีต้นหว้า) บ้านดงสมอ (มีต้นสมอ) บ้านไผ่ล้อม (มีต้นไผ่) เป็นต้น

2. ตั้งนามตามลักษณะภูมิประเทศ เช่น บ้านคู้วารี (ส่วนเว้าโค้งเข้าไปของฝั่งน้ำ) บ้านดินทอง (ดินมีสีแดง) เป็นต้น

3. ตั้งนามตามลักษณะพื้นที่และสภาพแวดล้อม เช่น บ้านน้ำอับ (บริเวณที่ตั้งบ้านมีพื้นที่ต่ำ ฝนตกน้ำขัง มีต้นไม้หนาทึบ มีกลิ่นเหม็นอับ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก) บ้านปากลาด (เป็นบึงมีทางลาดเป็นระยะยาวลงไปยังลำคลอง) เป็นต้น

4. ตั้งนามตามคำบอกเล่า ตำนาน นิทาน เช่น บ้านพลายชุมพล (เป็นที่พักของช้างพลาย เมื่อมีการยกทัพผ่านมาก็แวะพัก) บ้านตาปะขาวหาย (เมื่อครั้งที่มีการหล่อพระพุทธรชินราช มีชีปะขาวมาช่วยเททองหล่อจนสำเร็จ และเดินลับหายไปหมู่บ้านนี้) เป็นต้น

5. ตั้งนามตามประวัติศาสตร์บอกเล่าหรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เช่น บ้านโคกช้าง (เคยเป็นที่พักช้างของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช) บ้านกรุงกรัก (เชื่อพระวงศ์กษัตริย์สุโขทัยมาซ่อนสุมไพรพล) บ้านหมั่นแสง (ตั้งขึ้นเพื่อเป็นเกียรติแก่ พลขิมลหมั่นแสง ซึ่งเสียชีวิตในสมรภูมิบ้านร่มเกล้า) เป็นต้น

6. ตั้งนามตามเหตุการณ์ในขณะแรกตั้งหมู่บ้าน เช่น บ้านช่อง (มีโจрмаซ่อนสุมกำลัง) บ้านทับยายเชียง (บริเวณที่บ้านพังลงมาทับยายเชียงตาย) เป็นต้น

7. ตั้งนามตามบุคคลสำคัญหรือผู้ก่อตั้ง เช่น บ้านศรีเจริญ (นางเจริญเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านเป็นคนแรก) บ้านคลองตากง (ตากงเป็นผู้ขุดคลอง) เป็นต้น

8. ตั้งนามตามชื่อสัตว์ที่มีความเกี่ยวข้อง เช่น บ้านหนองเต่า (มีเต่ามาก) บ้านปลักแรด (มีแรดมาก) บ้านวังปลาตุก (มีปลาตุกมาก) เป็นต้น

9. ตั้งนามตามลักษณะการประกอบอาชีพ เช่น บ้านหนองถ่าน (มีอาชีพเผาถ่าน) เป็นต้น

10. ตั้งนามตามความเชื่อเพื่อความเป็นสิริมงคล เช่น บ้านทรัพย์เจริญ (มีทรัพย์สมบัติมากมาย) บ้านไร่พัฒนา (จะมีความเจริญรุ่งเรืองเพิ่มขึ้นจากเดิม) เป็นต้น

11. ตั้งนามตามอาณาเขตของสถานที่ เช่น บ้านท้ายยาง (บ้านตั้งอยู่ท้ายต้นยาง) บ้านใหม่ไต้ (บ้านตั้งใหม่อยู่ทางทิศใต้) เป็นต้น

12. ตั้งนามตามเสียงของคำเดิมที่เพี้ยนไป เช่น บ้านท่าทอง เดิมชื่อบ้านท่าล้างทอง บ้านปากคลอง เดิมชื่อ บ้านป่าคลอง เป็นต้น

13. ตั้งนามด้วยสาเหตุอื่น ๆ เช่น บ้านหนองเขาควาย (ควายขวิดพื้นดินจนกลายเป็นหนองน้ำ) บ้านวังดาบัว (มีวังน้ำลึกหน้าบ้านดาบัว) เป็นต้น

นอกจากนี้มีหมู่บ้านที่เกิดขึ้นใหม่ในลักษณะหมู่บ้านจัดสรรจะใช้ชื่อที่ประสมระหว่างคำไทยกับคำภาษาต่างประเทศ เช่น พิชญ์โลกคอนโดมิเนียม ปานวงศ์อพาร์ทเมนต์

สุวรรณวิลล่า ปทุมทองคอนโดมิเนียม เป็นต้น อันแสดงให้เห็นถึงสังคมไทยที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย

ชนะ เวชกุล (2543 : 79 – 86) ศึกษานิทานพื้นบ้านอันเป็นตำนานของชื่อสถานที่บางแห่งในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ นิทานอันเป็นที่มาของชื่อภูเขา “ เขานางร้อง ” ในเขตตำบลท่าตะเกียบ อำเภอท่าตะเกียบ นิทานอันเป็นที่มาของชื่อวัด “ วัดชายเคือง ” ในเขตตำบลเกาะขนุน อำเภอสนามชัยเขต เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงที่มาของการใช้ภูมินาม

จากการศึกษางานวิจัยเหล่านี้ ทำให้ทราบวิธีการศึกษาภูมินาม การใช้ภูมินามในลักษณะต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงภูมินาม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเข้าใจในวิธีการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาและวิทยาการ

การศึกษาภูมินามในเขตพื้นที่ตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทราครั้งนี้ เพื่อให้เห็นภาพโดยรวมของพื้นที่และผู้ให้ข้อมูลโดยสังเขป ในบทนี้ผู้วิจัยจึงเสนอความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของวิทยาการ ดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาครั้งนี้ เป็นพื้นที่ตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในที่นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอท่าตะเียบ และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับตำบลคลองตะเกรา

2.1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอท่าตะเียบ

2.1.1.1 ประวัติความเป็นมา

อำเภอท่าตะเียบในปัจจุบัน เดิมมีฐานะเป็นเพียงตำบล อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รับการยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2534 และได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2539 เนื่องจากมีอาณาเขตกว้างขวาง ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น มีสภาพเจริญขึ้นกว่าเดิม สมควรยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเพื่อประโยชน์แก่การปกครอง

กรมศิลปากร (2544 : 60) ได้บันทึกคำบอกเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของคำว่า “ ท่าตะเียบ ” ไว้ว่า

ความเป็นมาของ “ ท่าตะเียบ ” ได้มีการบอกเล่าสืบต่อกันมาว่า ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ทางกรุงเทพฯ ได้ติดทำการก่อสร้างเสาชิงช้าที่บริเวณหน้าวัดสุทัศน์เทพวราราม และได้บอกตามหัวเมืองต่าง ๆ ที่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ให้หาไม้แดงเพื่อนำไปทำไม้ตะเียบเสาชิงช้าหน้าวัดสุทัศน์เทพวราราม พบว่ามีไม้แดง 2 ต้นบริเวณห่างบ้านท่ากลอยและบ้านวังวุ่นประมาณ 1 กิโลเมตร ได้มีการล่องไม้แดงดังกล่าวไปตามคลองสายัด เนื่องจากไม้มีขนาดใหญ่ บริเวณที่ลากไม้ลงคลองสายัดจึงราบเรียบเป็นทำนน้ำ ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณนั้นว่า “ ท่าลงไม้ตะเียบ ” และเพี้ยนมาเป็น “ ท่าตะเียบ ”

2.1.1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอท่าตะเียบ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นระยะทาง 82 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,084 ตารางเมตรหรือประมาณ 677,500 ไร่ มีศูนย์ราชการอำเภอท่าตะเียบตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3245 (สนามชัยเขต - วังน้ำเย็น) อำเภอท่าตะเียบ มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลคูยายหมี่และตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลพวาและตำบลขุนช่อง อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น และ ตำบลวังทองและตำบลวังใหม่ กิ่งอำเภอ วังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเกษตรสุวรรณ อำเภอบ่อทอง และ กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี ตำบลลาดกระบัง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.1.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ในอำเภอท่าตะเียบส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีทิวเขาและเนินเขาเตี้ย ๆ หลายลูกติดต่อกัน บางส่วนสูงกว่าระดับน้ำทะเลถึง 200 เมตร ดินโดยทั่วไปเป็นดินลูกรังไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ มีคลองสายหลัก 1 สายคือ คลองสียัด ในอดีตมีป่าไม้ขึ้นปกคลุม มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่นานาชนิด มีพันธุ์ไม้ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันป่าไม้เหล่านั้นลดจำนวนลงมาก ทำให้ธรรมชาติอื่น ๆ สูญหายไปด้วย คงเหลือแต่บริเวณป่าที่ทางราชการรักษาไว้เป็นเขตป่าสงวน ชื่อ ป่าสงวนแห่งชาติ “ แควระบบ-สียัด ” เพื่อเป็นการอนุรักษ์ป่าไม้และเพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ คือ “ แควสียัด ” อันเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของแม่น้ำบางปะกง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา

2.1.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม แบ่งเป็น 3 ฤดูกาลดังนี้

- 1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม
- 2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม

3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์

2.1.1.5 ประชากร

จากการสำรวจของงานทะเบียนประจำอำเภอ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 42,180 คน ชาย 21,654 คน หญิง 20,526 คน มีจำนวนบ้านเรือน 10,633 หลังคาเรือน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรในอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตำบล	จำนวนราษฎร			จำนวนบ้าน (หลัง)
	ชาย	หญิง	รวม	
คลองตะเกรา	12,893	12,284	25,177	6,391
ท่าตะเกียบ	8,761	8,242	17,003	4,242
รวม	21,654	20,526	42,180	10,633

2.1.1.6 การปกครอง

อำเภอท่าตะเกียบแบ่งเขตการปกครองเป็น 2 ตำบล คือ

1) ตำบลท่าตะเกียบ มี 20 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านท่าคาน	บ้านทุ่งยายชี	บ้านวังวุ้ง	บ้านท่ากลอย
บ้านหนองปรือกันยาง	บ้านหนองประโยชน์	บ้านอ่างเสือดำ	บ้านอ่างเตย
บ้านหนองปลาชี	บ้านหนองเรือ	บ้านน้อยนาดี	บ้านเนินกระบก
บ้านคลองตะเคียน	บ้านคลองมะหาด	บ้านเขาตลาด	บ้านคลองสี่ียด
บ้านหนองปรือน้อย	บ้านแปลงเสมา	บ้านชมพู	บ้านเนินน้อย

2) ตำบลคลองตะเกรา มี 24 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านกรอกสะแก	บ้านเกาะกระตัง	บ้านหนองคอก	บ้านเกาะลอย
บ้านวังหิน	บ้านหนองขาหยั่ง	บ้านธรรมรัตน์ใน	บ้านร่มโพธิ์ทอง
บ้านเทพประทาน	บ้านห้วยตะปอก	บ้านศรีเจริญทอง	บ้านห้วยโสม
บ้านทุ่งสำ	บ้านเขากล้วยไม้	บ้านหนองใหญ่	บ้านอ่างหิน
บ้านชอยห้า	บ้านกระบกคู่	บ้านเขากระดาศ	บ้านห้วยนา
บ้านหัวฝาย	บ้านสันติสุข	บ้านท่ามะนาว	บ้านทรัพย์เจริญ

2.1.1.7 การสาธารณสุข

สถานพยาบาลบริการด้านสาธารณสุข ดังนี้

1) โรงพยาบาล ขนาด 30 เตียง	จำนวน 1 แห่ง
2) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	จำนวน 1 แห่ง
3) สถานีอนามัยประจำตำบลและหมู่บ้าน	จำนวน 9 แห่ง
4) หน่วยควบคุมโรคติดต่อที่ 3 อำเภอท่าตะเกียบ	จำนวน 1 แห่ง

2.1.1.8 การศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีองค์กรทางศาสนา ดังนี้

1) วัด	จำนวน 11 แห่ง
2) ที่พักสงฆ์	จำนวน 36 แห่ง
3) ศาลเจ้า	จำนวน 1 แห่ง

2.1.1.9 การคมนาคม

เส้นทางจากตัวจังหวัดฉะเชิงเทราที่เข้าสู่อำเภอท่าตะเกียบมีเพียงเส้นทางเดียว คือเส้นทางตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 314 ประมาณ 42 กิโลเมตร แยกเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3245 ประมาณ 15 กิโลเมตร และแยกเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3259 ประมาณ 30 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมภายในจังหวัดที่ผ่านพื้นที่นี้ ได้แก่ เส้นทางเดินรถสายฉะเชิงเทราถึงอำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว รวมระยะทาง 165 กิโลเมตร

2.1.1.10 เศรษฐกิจ

เนื่องจากอำเภอท่าตะเกียบมีระดับของพื้นที่ค่อนข้างสูง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและเป็นเนินเขา ลักษณะดินเป็นดินทราย ดินเหนียวปนลูกรัง หรือดินร่วนปนทราย จัดเป็นเขตปลูกพืชไร่ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการปลูกมันสำปะหลังมากที่สุด รองลงมา คือ อ้อย ข้าวโพด และสับปะรด ส่วนการทำนายังมีทำกันอยู่ตามบริเวณที่ราบซึ่งมีน้ำเพียงพอในการปลูกข้าว มีการค้าขายพืชไร่ การทำเครื่องจักสาน การทอผ้าในบางพื้นที่ และประชากรบางส่วนทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรม

2.1.1.11 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ป่าไม้อันเป็นแหล่งต้นน้ำ ซึ่ง

เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ คือ ป่าแควระบบ-สียัด มีจำนวนเนื้อที่ทั้งสิ้น 1,753,125 ไร่ หรือ 2,805 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันเหลือพื้นที่ป่าสงวนจำนวน 1,517,106.30 ไร่ หรือ 2,427.30 ตารางกิโลเมตร อยู่ในพื้นที่ของอำเภอพนมสารคาม อำเภอสนามชัยเขต และอำเภอท่าตะเกียบ ต่อมาทางราชการได้แบ่งเขตการใช้ประโยชน์ของป่าแควระบบ-สียัด ให้เป็นเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ และเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ภายใต้การดูแลของหน่วยงานทางราชการ

จากความสมบูรณ์ของป่าไม้ที่ยังเหลืออยู่ ป่าแห่งนี้จึงเป็นที่อาศัยของสัตว์ต่าง ๆ จำนวนมาก โดยเฉพาะสัตว์จำพวกนกซึ่งมีหลายพันธุ์ จนมีชื่อเสียงว่าป่าแห่งนี้ เป็นแหล่งที่มียนกขุนทองและไก่ฟ้าพญาลออาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศไทย

2.1.1.12 สถานที่ท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญมีดังนี้

อ่างเก็บน้ำคลองสียัด เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอท่าตะเกียบ ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาของอำเภอในการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อการเกษตรกรรม นักท่องเที่ยวสามารถชื่นชมความงามของทิวทัศน์ของอ่างเก็บน้ำจากบริเวณถนนขอบอ่างซึ่งอยู่ในเขตตำบลท่าตะเกียบ

ศาลเจ้าพ่อเขากา มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชยังมิได้ขึ้นครองราชย์ พระองค์ทรงพาทหารเดินทางไปจันทบุรีเพื่อสะสมกองกำลังกู้ชาติ ระหว่างเดินทางผ่านเส้นทางนี้ มีทหารคนหนึ่งตายและฝังไว้ที่เขาบริเวณนี้ ต่อมาชาวบ้านเกิดความเชื่อในอิทธิฤทธิ์ของดวงวิญญาณดวงนี้จึงตั้งศาลให้ดวงวิญญาณนี้ และได้ขนานนามว่า “ เจ้าพ่อเขากา ” นาม “ เขากา ” มาจากลักษณะของทิวเขาที่ล้อมอยู่หลายเขา เมื่อมองในระยะไกลคล้ายตัวกากำลังบิน สำหรับศาลบูชาหลังเดิมนั้นปัจจุบันเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของอ่างเก็บน้ำคลองสียัด แต่ด้วยความศรัทธาในเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ทำให้ชาวบ้านได้ร่วมกันสร้างศาลขึ้นใหม่อย่างสวยงามบนเขาใกล้อ่างเก็บน้ำ

2.1.1.13 ประเพณี

เนื่องจากอำเภอท่าตะเกียบเป็นพื้นที่ที่ประชากรอพยพมาจากท้องถิ่นอื่น ๆ ประเพณีในท้องถิ่นจึงเป็นประเพณีที่กระทำต่อเนื่องมาจากภูมิลำเนาเดิมของผู้อพยพ ซึ่งจะกระทำกันในหมู่เครือญาติ หรือผู้มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน สำหรับประเพณีที่จัดทุกปีและเป็นที่รู้จักของอำเภอท่าตะเกียบ ได้แก่ ประเพณีบุญบั้งไฟและประเพณีวิ่งควาย ซึ่งจะกล่าวถึงในความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับตำบลคลองตะเกรา

2.1.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับตำบลคลองตะเกรา

ตำบลคลองตะเกรา อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอท่าตะเกรา ได้รับการยกฐานะเป็นตำบลเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2534 มีประวัติความเป็นมาและสภาพพื้นที่ดังนี้

2.1.2.1 ประวัติความเป็นมา

ตำบลคลองตะเกรา ในอดีตเป็นเขตพื้นที่ป่าดงดิบที่กว้างใหญ่อยู่ในเขตการปกครองของตำบลท่าตะเกรา อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่ที่มีใช้มาลาเรียชุกชุมสร้างความหวาดกลัวแก่ผู้คนในสมัยก่อนเป็นอย่างมาก การเดินทางเข้าไปบริเวณป่านั้นมีความยากลำบาก ทั้งเรื่องเส้นทางคมนาคมและภัยจากสัตว์ร้ายต่าง ๆ ประกอบกับยังมีความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับยาสั่งอีกด้วย จึงมีผู้คนจำนวนน้อยมากที่คิดจะเดินทางเข้าไปในพื้นที่ป่าแห่งนี้ ต่อมาบริษัทได้รับสัมปทานทำไม้ ดินแดนแห่งนี้จึงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และกลายเป็นสถานที่ที่ผู้คนปรารถนาจะเข้าไปจับจองพื้นที่เพื่อตั้งถิ่นฐาน โดยอาศัยเส้นทางชักลากไม้ของบริษัททำไม้เป็นเส้นทางเดินทางเข้าออก

จากการสัมภาษณ์นายกริ พานิชย์พัฒน์ พันตรีรัตนศักดิ์ รุ่งเรือง นายกอ ผิวพรรณ และนายสมลักษณ์ พรหมา (กริ พานิชย์พัฒน์ , รัตนศักดิ์ รุ่งเรือง , กอ ผิวพรรณ และสมลักษณ์ พรหมา. สัมภาษณ์. 2545) เกี่ยวกับความเป็นมาของนามคลองตะเกรา สรุปได้ว่า “ คลองตะเกรา ” เริ่มเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปเมื่อบริษัทเอื้อวิทยาได้รับสัมปทานทำไม้ในเขตป่าดังกล่าว บริษัทจึงตั้งสำนักงาน ที่พักอาศัยของพนักงานและคนงานทำไม้ ตามจุดต่าง ๆ เพื่อสะดวกในการทำไม้ และมีสถานที่ตั้งสำนักงานและที่พักอาศัยแห่งหนึ่งอยู่ใกล้คลองซึ่งมีต้นกันเกราขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งสองฝั่ง พนักงานและคนงานที่มาทำไม้จึงใช้สภาพตามที่ปรากฏดังกล่าวเรียกสถานที่บริเวณนี้ว่า “ คลองกันเกรา ” ต่อมาเรียกเพี้ยนกลายเป็น “ คลองตะเกรา ” แม้ว่าสำนักงานจะย้ายไปตั้งยังบริเวณอื่นแล้วก็ตาม แต่ที่พักคนงานมิได้ย้ายไปด้วยและขยายใหญ่มากขึ้นจนเป็นชุมชนใหญ่ในอดีต หลังจากนั้นค่อย ๆ สลายตัวไป เมื่อทางบริษัทเอื้อวิทยาเลิกกิจการทำไม้

ต่อมา มีการจัดตั้งเขตการปกครองใหม่เพื่อความเจริญของท้องถิ่น และเพื่อประโยชน์ในการปกครอง ทางราชการจึงได้แยกตำบลท่าตะเกราเดิมของอำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มาตั้งเป็นกิ่งอำเภอท่าตะเกรา และกำหนดพื้นที่แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ตำบลท่าตะเกราและตำบลคลองตะเกรา โดยใช้แนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3259 แนวคลองและแนวเขาเป็นแนวกำหนดอาณาเขตตำบลคลองตะเกรา เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2534 นาม “ คลองตะเกรา ” จึงเป็นนามของตำบลหนึ่งในกิ่งอำเภอท่าตะเกราตั้งแต่นั้นมา

2.1.2.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลคลองตะเกรา ตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3259 มีพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น 641 ตารางกิโลเมตร จากจำนวนพื้นที่ทั้งอำเภอ 1,084 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลพวาและตำบลขุนช่อง กิ่งอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น ตำบลวังทอง และตำบลวังใหม่ กิ่งอำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเกษตรสุวรรณ อำเภอบ่อทอง และกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี ตำบลลาดกระโทง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.1.2.3 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ของตำบลคลองตะเกราส่วนใหญ่เป็นเขาสูงและเนินเขาเตี้ย ๆ ซึ่งบางแห่งมีความลาดชันมาก ส่วนบริเวณที่ราบจะเป็นที่ราบบนเนินเขาต่าง ๆ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตรกรรม ลักษณะของดินส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ดินเหนียวปนทราย และมีพื้นที่บางส่วนเป็นป่าสงวนแห่งชาติ จัดเป็นพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดในเขตภาคตะวันออกซึ่งมีเขตติดต่อกันถึง 5 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และสระแก้ว เป็นแหล่งป่าต้นน้ำของแม่น้ำบางปะกง จึงทำให้มีการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งกักเก็บน้ำเรียกว่าอ่างเก็บน้ำคลองสียัด

2.1.2.4 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของตำบลคลองตะเกรา มีลักษณะเช่นเดียวกับสภาพภูมิอากาศของอำเภอท่าตะเียบตามที่ได้นำเสนอไว้แล้วในความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอท่าตะเียบ แต่เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของตำบลคลองตะเกราที่เต็มไปด้วยทิวเขาจำนวนมากห้อมล้อมพื้นที่ จึงมีฝนภูเขาตกในเขตพื้นที่นี้ในช่วงลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่าน ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

2.1.2.5 ประชากร

ประชากรของตำบลคลองตะเกรา มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 25,177 คน ชาย 12,893 คน หญิง 12,284 คน รวมจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 6,391 หลังคาเรือนดังนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรในเขตตำบลคลองตะเกรา

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนราษฎร			จำนวนบ้าน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	กรอกสะแก	426	366	792	97
2	หนองคอก	1,509	1,513	3,022	1,002
3	เกาะลอย	1,230	1,119	2,349	527
4	วังหิน	598	499	1,097	369
5	หนองขาหยั่ง	863	803	1,666	431
6	ธรรมรัตน์ใน	371	458	829	215
7	ร่มโพธิ์ทอง	796	766	1,562	398
8	เทพประทาน	1,351	1,157	2,508	641
9	ห้วยตะปอก	455	442	897	239
10	ศรีเจริญทอง	387	340	727	193
11	ห้วยโสม	476	441	917	179
12	ทุ่งสำย	403	416	819	222
13	เกาะกระทิง	366	356	722	213
14	เขากล้วยไม้	467	411	878	247
15	หนองใหญ่	510	483	993	210
16	อ่างหิน	386	382	768	189
17	ซอย 5	370	372	742	188
18	กระบกคู่	321	361	682	160
19	เขากระดาศ	227	225	452	130
20	ห้วยนา	426	422	848	153
21	ห้วยฝาย	340	288	628	123
22	สันติสุข	294	298	592	117
23	ท่ามะนาว	173	173	346	82
24	ทรัพย์เจริญ	148	193	341	66
รวม		12,893	12,284	25,177	6,391

ที่มา : งานทะเบียน อำเภอท่าตะเกรา

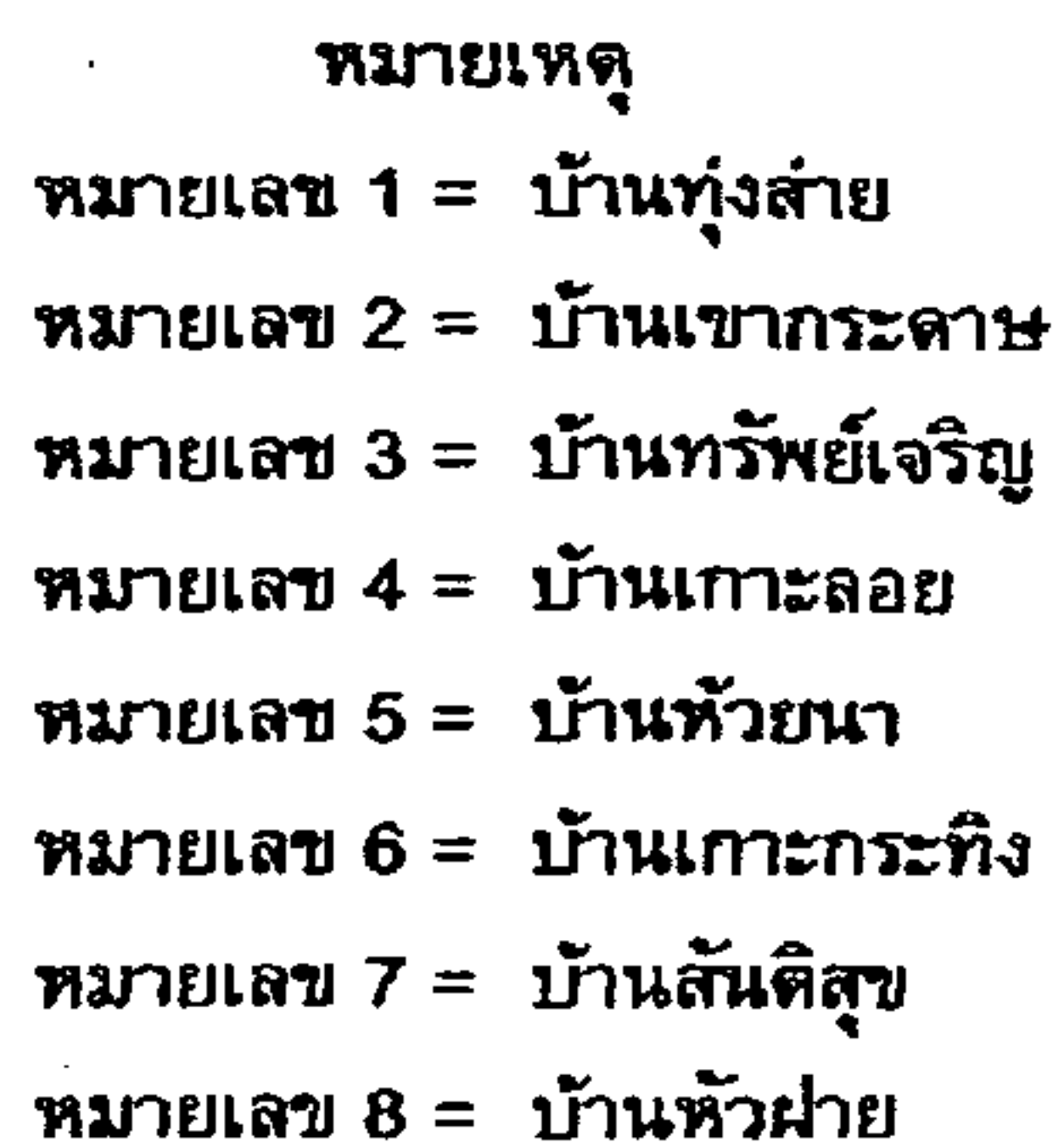
ข้อมูล ประจำเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545

2.1.2.6 การปกครอง

ตำบลคลองตะเกราในปัจจุบัน มีพื้นที่ในการปกครองแบ่งออกเป็น 24 หมู่บ้าน มีนางเครือวัลย์ โพธิ์งาม เป็นกำนันประจำตำบล

ตาราง 3 แสดงการตั้งหมู่บ้านในเขตตำบลคลองตะเกรา

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	วันเดือนปีที่ตั้งหมู่บ้าน	หมายเหตุ
1	กรอกสะแก	หมู่ที่ 1 – 6 เป็นหมู่บ้าน เมื่อแรกตั้งเป็นกิ่งอำเภอ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2534	
2	หนองคอก		
3	เกาะลอย		
4	วังหิน		
5	หนองขายยัง		
6	ธรรมรัตน์ใน		
7	ร่มโพธิ์ทอง	ตั้ง 15 พ.ค. 2536	แยกจาก ม.2
8	เทพประทาน	ตั้ง 15 พ.ค. 2536	แยกจาก ม.2
9	ห้วยตะปอก	ตั้ง 1 มิ.ย. 2538	แยกจาก ม.2
10	บ้านศรีเจริญทอง	ตั้ง 1 มิ.ย. 2538	แยกจาก ม.6
11	ห้วยโสม	ตั้ง 1 มิ.ย. 2538	แยกจาก ม.4
12	ทุ่งสำย	ตั้ง 1 มิ.ย. 2538	แยกจาก ม.6
13	เกาะกระทิง	ตั้ง 9 พ.ย. 2539	แยกจาก ม.2
14	เขากล้วยไม้	ตั้ง 9 พ.ย. 2539	แยกจาก ม.5
15	หนองใหญ่	ตั้ง 9 พ.ย. 2539	แยกจาก ม.6
16	อ่างหิน	ตั้ง 20 เม.ย. 2542	แยกจาก ม.6
17	ชอย 5	ตั้ง 3 ก.ย. 2542	แยกจาก ม.4
18	กระบกคู่	ตั้ง 15 ส.ค. 2543	แยกจาก ม.4
19	เขาระดาศ	ตั้ง 23 เม.ย. 2544	แยกจาก ม.1
20	ห้วยนา	ตั้ง 23 เม.ย. 2544	แยกจาก ม.14
21	ห้วยฝาย	ตั้ง 2 ส.ค. 2544	แยกจาก ม.2
22	สันติสุข	ตั้ง 7 พ.ค. 2545	แยกจาก ม.2
23	ท่ามะนาว	ตั้ง 7 พ.ค. 2545	แยกจาก ม.7
24	ทรัพย์เจริญ	ตั้ง 5 ส.ค. 2545	แยกจาก ม.13

ไม่ได้กำหนดมาตราส่วน

2.1.2.7 ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีผู้นับถือศาสนาอื่นบ้าง แต่เป็นส่วนน้อย ได้แก่ ศาสนาคริสต์ และอิสลาม

2.1.2.8 การคมนาคม

เส้นทางที่เข้าสู่ตำบลคลองตะเกราใช้เส้นทางเดียวกับการเดินทางเข้าสู่อำเภอท่าตะเียบ รายละเอียดกล่าวไว้ในเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอท่าตะเียบ

2.1.2.9 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลคลองตะเกราประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชที่นิยมปลูกมากที่สุดคือ มันสำปะหลัง ส่วนการทำนาจะทำในบริเวณที่มีน้ำเพียงพอ ปัจจุบันเริ่มมีการทำสวนผลไม้ เช่น สวนส้มโอ สวนทุเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการปลูกยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่ง ส่วนการเลี้ยงสัตว์ในลักษณะฟาร์มยังมีน้อยมากที่ปรากฏขณะนี้เฉพาะฟาร์มเลี้ยงสุกร ส่วนโค กระบือ จะเลี้ยงกันตามบ้าน และยังประกอบอาชีพอื่น ๆ อีก เช่น การค้าพืชไร่ และมีบุคคลในวัยทำงานบางส่วนเข้าสู่ตลาดแรงงานตามโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงงานแยกชิ้นส่วนเนื้อไก่

2.1.2.10 ทรัพยากรธรรมชาติ

ตำบลคลองตะเกราเคยเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก่อน และแม้ว่าจะถูกทำลายไปมากแล้วก็ตาม แต่ปัจจุบันก็ยังมีทรัพยากรธรรมชาติจำพวกป่าไม้และสัตว์ป่าอยู่มาก

ป่าไม้ ทางราชการได้กันพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นป่าแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ คือ ป่าแควระบม-สียัด จัดเป็นเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ เพราะเป็นป่าไม้ที่สมบูรณ์ที่สุดทางภาคตะวันออก มีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด เช่น กันทองกฤษณา กระบก สมพง มะค่าโมง คอแลน และพิกุลป่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบไม้ร่มอื่น ๆ จำพวกเฟิร์น ไม้วงศ์จำพวกชิง ช่า เร่ว ดอกดิน และว่านต่าง ๆ โดยเฉพาะว่านเพชรหึง ซึ่งจัดเป็นกล้วยไม้ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย

สัตว์ป่า จากความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าไม้ที่มีในอดีตและปัจจุบันที่ทางราชการอนุรักษ์ไว้ ส่งผลให้ยังมีสัตว์ป่าจำนวนมากได้อาศัยอยู่ เช่น กวาง เนื้อทราย กระต่าย วัวแดง เลียงผา เป็นต้น และสัตว์จำพวกนกอีกประมาณกว่า 200 ชนิด ทางราชการจึงตั้งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน เพื่อทำการศึกษาเพาะเลี้ยงและอนุรักษ์สัตว์ป่าเหล่านี้ ทางราชการจึงจัดให้เป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ และได้ตั้งสถานีวิจัยสัตว์ป่าขึ้นเป็น

แห่งแรกของภาคตะวันออก และเป็นแห่งที่สองของประเทศไทยรองจากสถานีวิทยุสัตว์ป่า
นางรำที่ห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี

2.1.2.11 สถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งศึกษาธรรมชาติ

สถานที่ท่องเที่ยวในตำบลคลองตะเกราที่เป็นธรรมชาติ ได้แก่
น้ำตกอ่างฤๅไน เป็นน้ำตกที่สวยงามมาก และยังมีความเป็น
ธรรมชาติอยู่มาก ตลอดเส้นทางที่จะไปสู่น้ำตกนั้นเป็นเขตป่าสงวน ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถ
ชื่นชมความงาม และความร่มรื่นจากป่าธรรมชาติได้

ถ้ำค้างคาว เป็นสถานที่ดูค้างคาวบินออกจากถ้ำในยามเย็น
สถานีวิทยุสัตว์ป่า เป็นสถานที่ศึกษาเกี่ยวกับชีวิตสัตว์

2.1.2.12 ประเพณี

เนื่องจากประชากรในเขตตำบลคลองตะเกราได้อพยพมาจาก
หลายพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้มีการจัดงานประเพณี
ท้องถิ่นตามแบบภูมิลำเนาเดิม ประเพณีที่จัดเป็นประจำทุกปี ได้แก่

บุญบั้งไฟ เป็นประเพณีที่ชาวบ้านในตำบลคลองตะเกราร่วมกัน
จัดที่วัดหนองคอก ถือเป็นงานใหญ่ประจำปี มีการแสดง การละเล่น และขบวนแห่เป็นประจำ
ทุกปี ซึ่งจะจัดขึ้นในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน

วิ่งควาย เป็นประเพณีที่ชาวบ้านหนองคอกและชาวบ้าน
ธรรมรัตน์ในจัดขึ้นระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคมของทุกปี โดยมีจุดประสงค์การจัดงาน
ต่างกัน คือ ชาวบ้านหนองคอกและชาวบ้านหมู่บ้านอื่น ๆ ร่วมกันจัดงานนี้ขึ้นที่วัดหนองคอก
เพื่อความสนุกสนาน ส่วนชาวบ้านธรรมรัตน์ในจัดงานที่หมู่บ้านของตนเองซึ่งมีความเชื่อว่า
ถ้าไม่จัดงานวิ่งควายแล้วจะเกิดเหตุการณ์ไม่ดีกับหมู่บ้าน เพราะประชากรในหมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่
มาจากอำเภอพนัสนิคม อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเคยมีเหตุการณ์ไฟไหม้ร้ายแรง เกิดขึ้น
ที่อำเภอพนัสนิคมในปีที่ไม่จัดประเพณีวิ่งควาย

สำหรับประเพณีอื่น ๆ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะจัดงานเมื่อมีความ
พร้อมตามวาระ เช่น งานบุญพระเวส งานทำบุญกลางบ้าน เป็นต้น

จากสภาพสังคมดังกล่าว พบว่าตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่ที่มีความเสื่อมโทรมทางกายภาพ อันเนื่องมาจากธุรกิจการทำไม้ที่ไม่มี
การจัดการที่ดี ส่งผลให้พื้นที่ป่าสูญเสียไปจำนวนมาก และในขณะเดียวกันพื้นที่แห่งนี้ก็รองรับ
การย้ายถิ่นของประชากรจากที่อื่น ๆ จำนวนมาก การย้ายถิ่นของประชากรเหล่านั้นทำให้ตำบล
คลองตะเกรา มีสภาพสังคมที่เคลื่อนไหวตลอดเวลาในระยะแรกของการตั้งตำบล

2.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิทยากร

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของอำเภอท่าตะเกียบและตำบลคลองตะเกรา พบว่า ตำบลคลองตะเกรา มีพื้นที่กว้างใหญ่ ประกอบกับมีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เมื่อบริษัทรับสัมปทานในการทำไม้เกิดขึ้น คนจากต่างถิ่นจึงเข้ามาสู่พื้นที่นี้ ในลักษณะต่าง ๆ เช่น บางคนมาทำงาน บางคนมาหาของป่า บางคนมาหาพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพ ทำให้บุคคลที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานมีพื้นฐานการดำรงชีวิตและมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน วิทยากรที่ให้ข้อมูลจึงมีความเป็นมาที่หลากหลาย

การเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมาของภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกราจากวิทยากรซึ่งอาศัยเกณฑ์คัดเลือกดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 โดยอาศัยเกณฑ์ดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยสามารถคัดเลือกวิทยากรได้จำนวน 24 คน ดังตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 รายละเอียดเกี่ยวกับวิทยากรผู้ให้ข้อมูลหลัก

ภูมิลำเนา ปัจจุบัน	ชื่อ -สกุล	อายุ	เพศ	อาชีพ	บ้านเลขที่	ภูมิลำเนาเดิม
หมู่ที่ 1	1. พัน เมืองแก้ว	90	หญิง	-	1	บ้านกรอกสะแก อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
หมู่ที่ 2	2. กรี พานิชพัฒน์	65	ชาย	ทำไร่	2	บ้านชมพู่ อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
	3. คิม สุวรรณภูมิ	67	หญิง	ทำไร่	9	จ.ชลบุรี
	4. เกรือวัลย์ โพธิ์งาม (กำนันตำบล คลองตะเกรา)	57	หญิง	รับ ราชการ	961	อ. บ้านโพธิ์ จ.ฉะเชิงเทรา
	5. มี สังฆทรัพย์ (อดีตกำนันตำบล คลองตะเกรา)	63	ชาย	ทำไร่	198	จ.มหาสารคาม
	6. พ.ต.รัตนศักดิ์ รุ่งเรือง (อดีตทหารที่มาปฏิบัติหน้าที่ ในพื้นที่นี้)	64	ชาย	ข้าราชการ บำนาญ	191/2	จ.นครนายก
	7. สมลักษณ์ พรหมา อดีตสารวัตรกำนัน	62	ชาย	ค้าขาย	15	จ.ชลบุรี

ตาราง 4 (ต่อ)

ภูมิสำเนา ปัจจุบัน	ชื่อ -สกุล	อายุ	เพศ	อาชีพ	บ้านเลขที่	ภูมิสำเนาเดิม
หมู่ที่ 3	8. เพชร ลีวกระโทก	76	ชาย	-	116	จ. นครราชสีมา
หมู่ที่ 4	9. เปลี่ยน เสื่อสูงเนิน	60	ชาย	ทำไร่	40	จ.นครราชสีมา
หมู่ที่ 5	10. เลี้ยว ไหมจันดี	77	ชาย	ทำนา	134	อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา
หมู่ที่ 6	11. บำเพ็ญ ศิริโชค (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6)	58	ชาย	รับ ราชการ	125	จ.ชลบุรี
หมู่ที่ 9	12. ไพโรจน์ สมศรี	41	ชาย	ทำไร่	57/1	จ.ชลบุรี
หมู่ที่ 11	13. ชันนัย ทิพย์ยางกูร	56	ชาย	ทำไร่	125	จ.ชลบุรี
	14. พรหม จัดงาน	63	หญิง	ทำไร่	720	บ้านห้วยโสม อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
หมู่ที่ 12	15. กอ ผิวพรรณ	67	ชาย	ทำไร่	157	อ.บ้านฉาง จ.ระยอง
	16. ออด เบ็ญมาตย์	82	ชาย	ทำนา	3/2	จ.นครพนม
หมู่ที่ 13	17. จักร สะอาดแพน	55	ชาย	ทำไร่	120	จ.กาฬสินธุ์
	18. ลำไผ่ สะอาดแพน (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13)	43	หญิง	รับ ราชการ	120	ด.ลาดกระทิง อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
หมู่ที่ 14	19. สมปอง หัสดี	65	ชาย	ทำไร่	223	อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี
หมู่ที่ 16	20. วรุฒิ พลากรไพศาล	50	ชาย	ทำไร่	171	จ.ชลบุรี
หมู่ที่ 17	21. บุญเยื่อน ทองเกา	73	หญิง	ทำไร่	321	จ. ชลบุรี
หมู่ที่ 19	22. ป้อม อ่อนศรี	68	ชาย	ทำไร่	9/1	อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา
	23. หวาด กลางประพันธ์	82	หญิง	-	16	อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา
หมู่ที่ 20	24. บุญส่ง วังงาม	62	ชาย	ทำนา	248	จ. มหาสารคาม

จากข้อมูลวิทยากรจำนวน 24 คน เป็นชาย 17 คน เป็นหญิง 7 คน มีช่วงอายุระหว่าง 40 - 90 ปี กล่าวคือ ช่วงอายุระหว่าง 40- 50 ปีมีจำนวน 3 คน ช่วงอายุ 51-60 ปีมีจำนวน 5 คน ช่วงอายุ 61-70 ปีมีจำนวน 10 คน ช่วงอายุ 71-80 ปีมีจำนวน 3 คน และช่วงอายุ 81- 90 ปีมีจำนวน 3 คน และมีรายละเอียดดังนี้

วิทยากรที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน 8 คน ในจำนวนนี้พบว่า มีวิทยากรเพียง 2 คนที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ศึกษามาตั้งแต่แรกจนถึงปัจจุบัน คือ นางพัน เมืองแก้ว อยู่บ้านกรอกสะแกและนางพรม จัดงาน อยู่บ้านห้วยโสม ส่วนวิทยากรที่มีภูมิลำเนาเดิมนอกจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน 16 คน คือ มาจากจังหวัดชลบุรี 8 คน จังหวัดนครราชสีมาและมหาสารคามจังหวัดละ 2 คน และจังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม นครนายก และระยอง จังหวัดละ 1 คน

การประกอบอาชีพของวิทยากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร จำนวน 16 คน รับราชการจำนวน 3 คน ข้าราชการบำนาญจำนวน 1 คน ประกอบอาชีพค้าขายจำนวน 1 คน และไม่ได้ประกอบอาชีพจำนวน 3 คน เนื่องจากชราภาพ

การรับข้อมูลของวิทยากรนั้น วิทยากรส่วนหนึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์โดยตรง เนื่องจากเป็นผู้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วยหรือทันเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และอีกส่วนหนึ่งได้รับการบอกเล่ามาจากคนรุ่นก่อน

วิทยากรหลักผู้ให้ข้อมูลมีไม่ครบทุกหมู่บ้าน เนื่องจากมีผู้ทราบเรื่องของหมู่บ้านอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง อีกทั้งตำบลคลองตะเกรา มีการขยายหมู่บ้านในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล วิทยากรบางคนจึงมีสำเนาทะเบียนบ้านไม่ตรงกับหมู่บ้านที่อยู่อาศัย เช่น นายกรี พานิชย์พัฒน์ อยู่หมู่บ้านสันติสุข แต่สำเนาทะเบียนบ้านยังระบุอยู่ในเขตปกครองของบ้านหนองคอก

จากการศึกษาจะพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลคลองตะเกราเป็นบุคคลที่ย้ายถิ่นมาจากที่อื่นด้วยเหตุผลที่ต้องการพื้นที่ประกอบอาชีพในที่แห่งใหม่ที่ดีกว่าเดิม ส่งผลให้ตำบลคลองตะเกรา มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ทำให้ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นไม่ต่อเนื่องกัน และผู้ที่ทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นจริงมีน้อย

บทที่ 3

วิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา

อำเภอท่าตะเกรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

การวิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ ตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า คือ ประวัติความเป็นมาของภูมินาม จำแนกประเภท ที่มา การตั้งภูมินาม และการเปลี่ยนแปลงภูมินาม ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 ประวัติความเป็นมาของภูมินาม

ในส่วนประวัติความเป็นมาของภูมินาม ผู้วิจัยจำแนกสาระออกเป็น 2 ประเภท คือ ประวัติความเป็นมาของภูมินามหมู่บ้าน กับประวัติความเป็นมาของภูมินามที่มีใช้หมู่บ้าน ดังนี้

3.1.1 ประวัติความเป็นมาของภูมินามหมู่บ้าน

จากศึกษาประวัติความเป็นมาของภูมินามหมู่บ้านพบว่า ภูมินามหมู่บ้านมีที่มาต่างกันจึงจำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1.1.1 ภูมินามหมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมาเพียง 1 เรื่อง

1) กรอกสะแก , บ้าน

บ้านกรอกสะแกเป็นบ้านหมู่ที่ 1 เป็นหมู่บ้าน 1 ในจำนวน 6 หมู่บ้านเมื่อแรกตั้งตำบลคลองตะเกรา เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ตั้งแต่อยู่ภายใต้เขตการปกครองของอำเภอพนมสารคาม จากการสัมภาษณ์นางเครือวัลย์ โพธิ์งาม นายกิริ พานิชย์พัฒน์ และพันตรีรัตนศักดิ์ รุ่งเรือง (เครือวัลย์ โพธิ์งาม , กิริ พานิชย์พัฒน์ และรัตนศักดิ์ รุ่งเรือง. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บริเวณที่ตั้งบ้านกรอกสะแกเป็นพื้นที่ติดริมคลองตะเกรา ในอดีตมีต้นสะแกขึ้นเป็นพุ่มเป็นดงใหญ่มีความสวยงามเป็นลักษณะเด่นมองเห็นได้แต่ไกล ประกอบกับการเดินทางเข้าออกเขตหมู่บ้านชาวบ้านต้องเดินทางตามทางแคบ ๆ ริมคลองตะเกรรดังกล่าว เมื่อชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยจึงนำลักษณะเส้นทางที่ใช้ในการคมนาคมของหมู่บ้าน รวมกับนามของพันธุ์ไม้ที่ปรากฏมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านกรอกสะแก แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมเรียกสั้น ๆ ว่า “ กรอกแก ”

นายอำนาจ ประเสริฐโสภณ (อำนาจ ประเสริฐโสภณ. สัมภาษณ์. 2545) ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน กล่าวถึงพื้นที่ของบ้านกรอกสะแก สรุปได้ว่า

บ้านกรอกสะแกเดิมนั้น พื้นที่บางส่วนมีน้ำท่วมจมอยู่ในอ่างเก็บน้ำคลองสียัด ส่วนบ้านกรอกสะแกใหม่นี้ย้ายมาตั้งทางทิศตะวันออกของบ้านกรอกสะแกเดิม ห่างจากแนวลำคลองตะเกราเดิมประมาณ 2 กิโลเมตร บ้านกรอกสะแกใหม่จึงมีพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ของบ้านกรอกสะแกเดิม ส่วนต้นสะแกที่เคยมีอยู่มากนั้น ปัจจุบันนี้ไม่มีเหลือแล้ว เพราะพื้นที่ที่เคยเป็นต้นสะแกนี้ได้ถูกน้ำท่วมหลังจากการสร้างอ่างเก็บน้ำตามโครงการอ่างเก็บน้ำคลองสียัด

สำหรับคำว่า “ กรอก ” หมายถึง ทางเดินที่แคบ ๆ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับ คำว่า “ ตรอก ” ตามความหมายของพจนานุกรม หมายถึง ทางที่แยกจากถนนใหญ่ และมีขนาดเล็กกว่าถนน

2) กระบะกุ่ม, บ้าน

บ้านกระบะกุ่มเป็นบ้านหมู่ที่ 18 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่ 4 บ้านวังหิน เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2543 จากการสัมภาษณ์นายกอ ผิวพรรณ นางคิม สุวรรณภูมิ และนายชนันท์ ทิพยางกูร (กอ ผิวพรรณ , คิม สุวรรณภูมิ , และชนันท์ ทิพยางกูร. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านกระบะกุ่ม มีต้นกระบกขึ้นเรียงต้นคู่กันโดยธรรมชาติเป็นลักษณะเด่นมองเห็นได้ในระยะไกล เมื่อชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำลักษณะการขึ้นของต้นกระบกดังกล่าวมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านกระบะกุ่ม

ปัจจุบันต้นกระบกที่เคยขึ้นเรียงต้นคู่กันตายไปแล้ว 1 ต้น แต่ยังคงเรียกนามหมู่บ้านตามเดิม

3) เกาะกระทิง , บ้าน

บ้านเกาะกระทิงเป็นบ้านหมู่ที่ 13 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่ 2 บ้านหนองคอก เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 จากการสัมภาษณ์นางเครือวัลย์ โพธิ์งาม นางคิม สุวรรณภูมิ และนายกรี พานิชยพัฒน์ (เครือวัลย์ โพธิ์งาม , คิม สุวรรณภูมิ และกรี พานิชยพัฒน์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านแต่เดิมเป็นป่าผืนเดียวกับบ้านกรอกสะแก พื้นที่บริเวณนี้มีแอ่งน้ำ มีสัตว์ป่าจำนวนมากมากินน้ำที่แอ่งน้ำนี้เป็นประจำ โดยเฉพาะพวกวัวกระทิงจะพบมากที่สุด เวลาสัตว์มากินน้ำที่แอ่งน้ำนี้ มองเห็นแล้วกลายเป็นเกาะเกาะหนึ่ง ชาวบ้านจึงเรียกสถานที่แห่งนี้ว่า เกาะกระทิง ต่อมาเมื่อสภาพป่าค่อย ๆ เสื่อมโทรมลง สัตว์ป่าค่อย ๆ หดหายไป และชาวบ้านได้เข้ามาตั้งบ้านเรือนมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงนำลักษณะที่เคยมองเห็น

วัวกระทิงมากินน้ำดังกล่าวในอดีตมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านเกาะกระทิง แม้จะไม่มีวัวกระทิงมากินน้ำแล้วก็ตาม

4) เกาะลอย , บ้าน

บ้านเกาะลอยเป็นบ้านหมู่ที่ 3 เป็นหมู่บ้าน 1 ในจำนวน 6 หมู่บ้านเมื่อแรกตั้งตำบลคลองตะเกรา จากการสัมภาษณ์นางเครือวัลย์ โพธิ์งาม นางคิม สุวรรณภูมิ และนายกรี พานิชยพัฒน์ (เครือวัลย์ โพธิ์งาม , คิม สุวรรณภูมิ และกรี พานิชยพัฒน์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สรุปได้ว่า

เนื่องจากบ้านหนองคอกขยายตัวเป็นชุมชนใหญ่มากจนผู้ใหญ่ที่อยู่ในหมู่บ้านดูแลได้ไม่ทั่วถึง นายตา หาญเจริญและคณะผู้ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือได้นำชาวบ้านมาหาพื้นที่ตั้งหมู่บ้านใหม่ และได้เลือกพื้นที่ราบแห่งหนึ่งซึ่งมีที่ตั้งอยู่สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ทำให้มองดูคล้ายเกาะที่ลอยเด่นขึ้นมา ชาวบ้านจึงนำลักษณะของพื้นที่ตั้งหมู่บ้านดังกล่าวมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านเกาะลอย

5) เขากล้วยไม้ , บ้าน

บ้านเขากล้วยไม้เป็นบ้านหมู่ที่ 14 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่ 5 บ้านหนองขาหย่าง เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 จากการสัมภาษณ์นายสมปอง หัสดี (สมปอง หัสดี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

หมู่บ้านนี้เดิมเป็นพื้นที่ของหมู่บ้านหนองขาหย่างมีสภาพเป็นป่าที่ตัดโค่นต้นไม้ใหญ่ที่มีค่าหมดแล้ว แต่ยังมีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติอื่น ๆ ปรากฏ มีแอ่งน้ำและดินโป่งกลางป่า จึงเป็นแหล่งที่สัตว์ต่าง ๆ มาหากิน และบริเวณรอบ ๆ โป่งนี้ จะมีต้นไม้ชนิดหนึ่งที่มีก้านสีเหลืองขึ้นอยู่เต็ม จึงเรียกสถานที่นี้ว่า โป่งก้านเหลือง ต่อมาชาวบ้านได้เข้ามาตั้งบ้านเรือน จึงเรียกนามหมู่บ้านว่า บ้านโป่งก้านเหลือง และหลังจากที่ชาวบ้านเข้ามาอยู่ในพื้นที่แล้วพบว่าบริเวณหมู่บ้านนี้เมื่อถึงฤดูกาลหนึ่ง เขาในเขตหมู่บ้านมีดอกกล้วยไม้สีเหลืองขึ้นเต็ม ทำให้ดูสวยงามและเป็นลักษณะเด่นของเขาลูกนี้ จึงนำลักษณะใหม่ดังกล่าว คือ กล้วยไม้ มารวมกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเขา เรียกนามของเขาวว่า เขากล้วยไม้ และเรียกนามของหมู่บ้านใหม่ว่า บ้านเขากล้วยไม้

ดินโป่ง จากการสัมภาษณ์นายสมปอง หัสดี (สมปอง หัสดี. สัมภาษณ์. 2545) สรุปได้ว่า ดินโป่งเป็นดินเค็มที่ทำให้หน้ามีรสกร่อย เกิดขึ้นตามธรรมชาติ สัตว์ป่าชอบมากินเป็นประจำ ปัจจุบันบริเวณที่เรียกโป่งก้านเหลืองยังคงมีร่องรอยปรากฏอยู่สำหรับสัตว์ป่านั้นถูกล่าเหลือน้อยมาก ส่วนกล้วยไม้สีเหลืองที่เคยมีมากนั้นยังพอมิให้ชมได้เมื่อถึงฤดูกาล แต่ไม่มากเหมือนเมื่อสมัยก่อน เพราะมีชาวบ้านในท้องถิ่นและต่างถิ่นได้เข้ามา

น้ำกล้วยไม้เหล่านั้นออกนอกพื้นที่

ปัจจุบันบ้านเขากล้วยไม้ยังคงมีสภาพป่า ชาวบ้านได้ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ในลักษณะป่าชุมชน อนุญาตให้เข้าไปเก็บของป่าได้ แต่ห้ามตัดไม้หรือบุกรุกพื้นที่ป่า ทำให้สภาพของหมู่บ้านเขากล้วยไม้ยังมีความร่มรื่นและมีความเป็นธรรมชาติ

6) เขาเชิง , บ้าน

บ้านเขาเชิงเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 9 บ้านห้วยตะปอก จากการสัมภาษณ์นายไพโรจน์ สมศรี (ไพโรจน์ สมศรี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

เขาเชิงเป็นนามของเขาลูกหนึ่งซึ่งมีต้นเชิงขึ้นอยู่มาก เมื่อชาวบ้านมาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเขารวมกับนามของพันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่ตั้งเป็นนามของเขาและนามของหมู่บ้านว่า บ้านเขาเชิง

สำหรับต้นเชิง นายสมลักษณ์ พรหมา (สมลักษณ์ พรหมา. สัมภาษณ์. 2545) เล่าให้ฟังว่า “ ต้นเชิงเป็นไม้ยืนต้น มีความแข็งแรง และเหนียวทนทานมาก นิยมนำมาทำเพลากวียน ”

7) เขาเค็ง , บ้าน

บ้านเขาเค็งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 9 บ้านห้วยตะปอก จากการสัมภาษณ์นายไพโรจน์ สมศรี (ไพโรจน์ สมศรี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

เขาเค็งเป็นนามของเขาลูกหนึ่งซึ่งมีต้นเค็งขึ้นอยู่มาก เมื่อชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเขารวมกับนามของพันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่ตั้งเป็นนามของเขาและนามของหมู่บ้านว่า บ้านเขาเค็ง

สำหรับบ้านเขาเชิงและบ้านเขาเค็งนี้เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่อยู่ใกล้กัน จนทำให้ชาวบ้านโดยทั่วไปคิดว่าเป็นหมู่บ้านเดียวกัน แต่จากการสัมภาษณ์นายไพโรจน์ สมศรี (ไพโรจน์ สมศรี. สัมภาษณ์. 2545) สรุปได้ว่า มีเขาอยู่ 2 ลูก และมีนามเรียกว่า เขาเชิง กับเขาเค็ง มีชาวบ้านตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยทั้ง 2 เขา แต่ไม่มากนัก และใช้นามของเขาเป็นนามของหมู่บ้าน และตัววิทยากรก็ตั้งบ้านอยู่บริเวณเขาเชิง

นอกจากนี้ คำว่า “ เชิง ” และ “ เค็ง ” มีเสียงใกล้เคียงกัน จึงอาจเป็นไปได้ว่ามีการฟังเสียงแล้วเพี้ยน กลายเป็นนามของอีกหมู่บ้านหนึ่ง และจากการสันนิษฐาน คำว่า “ เค็ง ” น่าจะเป็นเสียงที่เพี้ยนมาจาก คำว่า “ เชิง ” เนื่องจากชาวบ้านรู้จักต้นเชิง

8) เขาไผ่ , บ้าน

บ้านเขาไผ่เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 10 บ้านศรีเจริญทอง จากการสัมภาษณ์พันตรีรัตนศักดิ์ รุ่งเรือง (รัตนศักดิ์ รุ่งเรือง. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

เขาไผ่เป็นนามของเขาลูกหนึ่งซึ่งมีต้นไผ่ป่าจำนวนมากบนเขา จึงเรียกว่า เขาไผ่ ชาวบ้านสามารถขึ้นเขาไปหาของป่ามาบริโภคได้ ต่อมาชาวบ้านเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยที่บริเวณเขานี้มากขึ้น จึงนำนามของเขามาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านเขาไผ่

9) เขาพริก , บ้าน

บ้านเขาพริกเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 5 บ้านหนองขาหย่าง จากการสัมภาษณ์นายสมปอง หัสดี นายป้อม อ่อนศรี และนายบำเพ็ญ ศิริโชค (สมปอง หัสดี , ป้อม อ่อนศรี และบำเพ็ญ ศิริโชค. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านมีเขาลูกหนึ่งมีต้นพริกขึ้นอยู่ และมีเม็ดพริกให้เก็บบริโภคได้ตลอดปี จึงเรียกนามของเขาวว่า เขาพริก เมื่อชาวบ้านมาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามของเขามาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านเขาพริก

นายสมปอง หัสดี และนายป้อม อ่อนศรี (สมปอง หัสดี และป้อม อ่อนศรี. สัมภาษณ์. 2545) กล่าวสรุปได้ว่า ต้นพริกบนเขานั้นเป็นต้นพริกที่สูงใหญ่มาก และตัววิทยากรทั้งสองคน เคยเห็นต้นพริกนี้ด้วย

10) เขาไม้หอม , บ้าน

บ้านเขาไม้หอมเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 6 บ้านธรรมรัตน์ไผ่ จากการสัมภาษณ์นายสมปอง หัสดี นายป้อม อ่อนศรี และนายบำเพ็ญ ศิริโชค (สมปอง หัสดี , ป้อม อ่อนศรี และบำเพ็ญ ศิริโชค. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

เขาไม้หอมเป็นนามของเขาสีซึ่งมีต้นไม้ที่มีกลิ่นหอม (ไม้กฤษณา) และมีราคาแพงมาก สมัยก่อนชาวบ้านจะเดินทางเข้าไปหาไม้หอมบริเวณเขานี้เป็นจำนวนมาก ต่อมาชาวบ้านเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามของเขาสีที่ชาวบ้านเรียกมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านเขาไม้หอม แม้ว่าไม้หอมจะหายากแล้ว

เขาไม้หอมนี้แบ่งครึ่งตามแนวสันเขา ครึ่งหนึ่งอยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดฉะเชิงเทรา อีกครึ่งหนึ่งอยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดชลบุรี

11) คุ่มร้อยเอ็ด , บ้าน

บ้านคุ่มร้อยเอ็ดเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 14 บ้านเขากล้วยไม้ จากการสัมภาษณ์นางเครือวัลย์ โพธิ์งาม และนายสมปอง หัสดี (เครือวัลย์ โพธิ์งาม และสมปอง หัสดี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

หมู่บ้านนี้จะมีชาวบ้านที่อพยพมาจากจังหวัดร้อยเอ็ดมารวมกลุ่มสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยในบริเวณเดียวกัน เพื่อความใกล้ชิดและมีวัฒนธรรมเหมือนกัน จึงเรียกนามของหมู่บ้านว่า บ้านคุ่มร้อยเอ็ด

12) ซอยห้า , บ้าน

บ้านซอยห้าเป็นบ้านหมู่ที่ 17 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่ 4 บ้านวังหิน เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2542 จากการสัมภาษณ์นายกอ ผิวพรรณ (กอ ผิวพรรณ. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บริเวณที่ตั้งบ้านซอยห้า เคยเป็นถนนซอยที่ 5 ของบริษัททำไม้ในอดีต ซึ่งเรียกว่ากันว่า ซอยห้า เมื่อชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือน จึงนำนามที่เคยเรียกในอดีตมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านซอยห้า และเมื่อทางราชการจัดเขตการปกครองใหม่แยกมาตั้งเป็นหมู่ที่ 17 ก็ยังคงนามเดิมไว้

สำหรับพื้นที่บ้านที่ขึ้นด้วยคำว่า " ซอย " นั้น จากการสัมภาษณ์นายกอ ผิวพรรณ (กอ ผิวพรรณ. สัมภาษณ์. 2545) สรุปได้ว่า พื้นที่ที่เป็นซอยต่าง ๆ นั้นในอดีตเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่ให้สัมปทานแก่บริษัททำไม้ บริษัทได้ตัดแยกไม้จัดเก็บเป็นประเภทต่าง ๆ และได้ตัดถนนขนาดของรถที่วิ่งเข้าไปบรรทุกไม้ตามสถานที่ที่จัดเก็บไว้แต่ละประเภทพร้อมกับเรียกถนนนั้นเป็นซอยต่าง ๆ เมื่อบริษัทเลิกทำไม้แล้ว ถนนซอยเหล่านั้นก็ได้ทำลายทิ้งและยังอยู่ในความทรงจำ ต่อมาชาวบ้านมาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยยังคงอาศัยเส้นทางเหล่านั้นในการเดินทาง จึงนำนามที่เรียกซอยต่าง ๆ ในอดีตมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านซอย... ซึ่งวิทยากรก็เคยเป็นพนักงานของบริษัทที่ได้รับสัมปทานทำไม้และเป็นผู้ดูแลไม้ด้วย

13) ด้านทวีทรัพย์ , บ้าน

บ้านด้านทวีทรัพย์เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 3 บ้านเกาะลอย มีประวัติความเป็นมา ดังนี้

สำนวนที่ 1

นายเพชร สิวกระโทก (เพชร สิวกระโทก. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่หมู่บ้านเดิมเป็นป่าทึบที่อุดมสมบูรณ์ มีลักษณะเหมือนเป็น
 ด้านทางผ่านของสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นด้านธรรมชาติ ชาวบ้านสามารถไปดักจับสัตว์บริเวณนี้
 เป็นประจำจนสัตว์ร่อยหรอลงทุกทีจึงเรียกว่า ด้านอีหรอ เมื่อมีชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่
 อาศัย จึงนำลักษณะสถานที่ภูมิประเทศและปริมาณสัตว์ป่าที่จับได้ลดน้อยลงมาตั้งเป็นนามของ
 หมู่บ้านว่า บ้านด้านอีหรอ ต่อมาปี พ.ศ. 2542 ชาวบ้านได้ลงมติเปลี่ยนนามหมู่บ้านจากเดิม
 เป็นนามใหม่ว่า บ้านด้านทวีทรัพย์ เพื่อความเป็นสิริมงคลและจะได้มีทรัพย์เพิ่มขึ้น

สำนวนที่ 2

นายมี สังฆทิพย์ และนายจักร สะอาดแพน (มี สังฆทิพย์ และ
 จักร สะอาดแพน. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

วิทยากรทั้ง 2 คน ได้รับการบอกเล่าจากผู้ใหญ่ว่า บริเวณพื้นที่
 หมู่บ้านเดิมเป็นป่าทึบมีสัตว์ป่าจำพวกช้าง กวาง อาศัยอยู่มาก และเดินผ่านป่าบริเวณนี้
 จึงเรียกบริเวณทางผ่านของสัตว์ว่า “ ด้าน ” ส่วนคำว่า “ อีหรอ ” มาจากนามของคนที่มาตาย
 แถวบริเวณด้าน จึงเรียกว่า “ ด้านอีหรอ ” เป็นนามที่เรียกสถานที่นี้มาแต่ดั้งเดิม เมื่อมีการตั้ง
 บ้านเรือนอยู่อาศัยก็ใช้นามว่า บ้านด้านอีหรอ และเปลี่ยนนามใหม่เรียกว่า บ้านด้านทวีทรัพย์
 ในปี พ.ศ. 2542

สำหรับการเปลี่ยนภูมินามหมู่บ้านนั้น เนื่องจากนามของหมู่บ้าน
 มีคำว่า “ หรอ ” ปรากฏอยู่ ประกอบกับการประกอบอาชีพชาวบ้านมีรายได้น้อย ชาวบ้านคิดว่า
 น่าจะเปลี่ยนนามของหมู่บ้าน ใช้นามที่เป็นสิริมงคลเพื่อจะได้มีทรัพย์มากขึ้น

บ้านนี้จากการสัมภาษณ์วิทยากรหลายคน เช่น นายสมลักษณ์
 พรหมา นางเครือวัลย์ โพธิ์งาม และนางคิม สุวรรณภูมิ (สมลักษณ์ พรหมา , เครือวัลย์ โพธิ์งาม
 และคิม สุวรรณภูมิ. สัมภาษณ์. 2545) ทราบว่า ในปี พ.ศ. 2517 นายเพชร ลีวกระโทก ชาว
 นครราชสีมาเป็นบุคคลแรกที่เข้ามาบุกเบิกและประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่นี้

14) ทรัพย์เจริญ , บ้าน

บ้านทรัพย์เจริญเป็นบ้านหมู่ที่ 24 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่
 13 บ้านเกาะกระทิง เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2545 จากการสัมภาษณ์นางลำไผ่ สะอาดแพน
 (ลำไผ่ สะอาดแพน. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บ้านทรัพย์เจริญเป็นบ้านที่สร้างขึ้นใหม่ ชาวบ้านที่เข้ามาอยู่อาศัย
 ส่วนใหญ่ย้ายมาจากบ้านท่าคานและบ้านกรอกสะแกบางส่วน ซึ่งมีพื้นที่บ้านเดิมเป็นบริเวณที่
 ทางราชการเวนคืนที่ดินตามโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองสี่ัค แต่ละครอบครัวที่มาอยู่ต่างก็
 ได้รับเงินค่าที่ดินที่ถูกเวนคืนจำนวนมากพอสมควร เป็นช่วงเวลาที่ชาวบ้านกำลังมีความสุขกับ
 ทรัพย์สินเงินทองนั้น จึงตั้งนามของหมู่บ้านว่า บ้านทรัพย์เจริญ ซึ่งวิทยากรเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่
 ที่ 13 มาดูแลเรื่องการตั้งหมู่บ้านนี้ด้วย

ทรัพย์สินเงินทองนั้น จึงตั้งนามของหมู่บ้านว่า บ้านทรัพย์เจริญ ซึ่งวิทยากรเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 มาดูแลเรื่องการจัดหมู่บ้านนี้ด้วย

15) ท่ามะนาว , บ้าน

บ้านท่ามะนาวเป็นบ้านหมู่ที่ 23 แยกมาจากบ้านหมู่ที่ 7 เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 จากการสัมภาษณ์นางคิม สุวรรณภูมิ นายมี สังฆทิพย์ และนายสมลักษณ์ พรหมา (คิม สุวรรณภูมิ , มี สังฆทิพย์ และสมลักษณ์ พรหมา. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

จากการสัมภาษณ์วิทยากรหลายคน กล่าวโดยสรุปได้ว่า สันนิษฐานจากสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ขณะนั้น พื้นที่บริเวณนี้มีต้นมะนาวที่ให้ผลดกมาก แต่เดิมคงมีชาวบ้านไปทำน้ำมันยาง เนื่องจากมีหลุมยางจำนวนมากปรากฏ และระหว่างที่มาทำน้ำมันยางคงได้สร้างที่พักอาศัย และมีการประกอบอาหารรับประทานกัน อาจมีการหวานเมล็ดมะนาวไว้ จึงขึ้นเป็นดงมะนาวป่า ทำให้บริเวณนั้นมีลักษณะเด่นเป็นที่สังเกตได้ นอกจากนี้ บริเวณดังกล่าวมีคลองเล็ก ๆ ที่ชาวบ้านใช้น้ำในการอุปโภคและบริโภค รวมทั้งใช้ในการคมนาคมในสมัยนั้น จึงสร้างทำน้ำสำหรับขึ้นลงเรือโดยมีจุดสังเกตคือ ต้นมะนาวที่อยู่ใกล้ทำน้ำ ชาวบ้านจึงเรียก ท่ามะนาว ต่อมาชาวบ้านเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามเดิมที่เรียกสถานที่มาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านท่ามะนาว

สำหรับต้นมะนาวนายมี สังฆทิพย์ (มี สังฆทิพย์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าโดยสรุปว่า ตัววิทยากรเคยไปเก็บมารับประทานหลายครั้ง ส่วนนางคิม สุวรรณภูมิ (คิม สุวรรณภูมิ. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าโดยสรุปว่า เคยมีลูกค้าเก็บมะนาวมาฝากเป็นประจำ เมื่อถามก็บอกว่ามีต้นมะนาวขึ้นเป็นดงใหญ่มีผลดกมากจึงเก็บมาฝาก

16) ท่งสาย , บ้าน

บ้านท่งสายเป็นบ้านหมู่ที่ 12 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่ 6 เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2538 จากการสัมภาษณ์นายออต เบ็ญมาตย์ (ออต เบ็ญมาตย์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

สมัยก่อนหมู่บ้านยังเป็นป่าไม้อยู่ในเขตป่าของบ้านกรอกสะแก ลักษณะพื้นที่เป็นทรายบริเวณกว้าง ชาวบ้านเข้ามาทำน้ำมันยาง หรือเดินทางผ่านบริเวณนี้จะเรียกว่า ท่งทราย เรียกกันมาก่อนที่วิทยากรจะเข้ามาอยู่ ต่อมาชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือน จึงนำลักษณะพื้นที่ดังกล่าวมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านท่งทราย และจากสภาพพื้นที่หมู่บ้านเป็นทราย ทำให้เกิดความลำบากในการเดินทางไปทำธุระต่าง ๆ ถ้าเดินเท้าก็ต้องคอยยกเท้าสะบัดทราย (เนื่องจากทรายติดเท้า และหากเดินทางตอนกลางวันจะมีความร้อนจาก

ทรายมาทำให้เท้าร้อนอีกด้วย) ถ้าใช้เกวียน ใ้รถในการเดินทางบนพื้นทรายในสมัยนั้น เกวียน และรถจะลื่นส่ายไปส่ายมา โดยเฉพาะเวลาฝนตกจะส่ายมาก จากลักษณะดังกล่าวบุคคลทั่วไป จึงขนานนามบริเวณนี้ว่า หุ้งส่าย และต่อมาภายหลังกลายเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหุ้งส่าย

ปัจจุบันพื้นที่ของหมู่บ้านที่เป็นทรายบริเวณกว้าง ๆ ไม่มีให้เห็น แล้ว เนื่องจากมีการปรับพื้นที่ในการสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยและการประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม

การเปลี่ยนภูมินามหมู่บ้านนอกเหนือจากลักษณะของ สิ่งแวดล้อมแล้ว น่าจะมาจากการออกเสียงคำว่า “ ทราย ” กับ “ ส่าย ” เพราะมีเสียงใกล้เคียงกัน มากประกอบกับบุคคลที่เข้ามาในพื้นที่มาจากท้องถิ่นต่าง ๆ ทำให้การออกเสียงเปลี่ยนไปตาม สำเนียงเดิม ผู้ฟังจึงเกิดความคลาดเคลื่อนส่งผลให้เข้าใจนามของหมู่บ้านผิด

จากการสัมภาษณ์วิทยากรหลายคน เช่น นายสมลักษณ์ พรหมา นางหวาด กลางประพันธ์ และนางคิม สุวรรณภูมิ (สมลักษณ์ พรหมา , หวาด กลาง-ประพันธ์ และคิม สุวรรณภูมิ. สัมภาษณ์. 2545) ทำให้ทราบว่า บุคคลแรกที่เข้ามาบุกเบิก หมู่บ้านนี้ คือ นายออด เบญจมาตย์ เป็นชาวจังหวัดนครพนมเข้ามาในพื้นที่นี้ เมื่อปี พ.ศ. 2501

17) เทพประทาน , บ้าน

บ้านเทพประทานเป็นบ้านหมู่ที่ 8 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่ 2 บ้านหนองคอก เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 จากการสัมภาษณ์นายมี สังขทิพย์ (มี สังขทิพย์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

หมู่บ้านนี้มีนามเดิมว่า บ้านหลุมมะขาม เป็นนามของหมู่บ้านที่ได้มาจากลักษณะบริเวณพื้นที่ตั้งบ้านเรือนมีหลุมทำนํ้ามันยาง และมีต้นมะขามขึ้นมากมาย ในอดีต จึงเรียกว่า หลุมมะขาม ปัจจุบันต้นมะขามที่เคยมีจำนวนมากนั้นไม่มีแล้ว ต่อมาเมื่อทาง ราชการมีคำสั่งให้ยกเลิกสัมปทานทำไม้ทั่วประเทศ และได้ผลักดันผู้ที่บุกรุกพื้นที่เขตป่าสงวนให้ ออกจากป่าสงวนแห่งชาติ ทางราชการจึงได้จัดสรรพื้นที่บริเวณบ้านหลุมมะขามไว้รองรับ บุคคลกลุ่มนี้บางส่วนตามโครงการที่ 2 จึงเรียกหมู่บ้านโครงการ 2 ต่อมาทางราชการจึงจัดให้ เป็นเขตการปกครองเป็นหมู่บ้าน และให้ชาวบ้านร่วมกันคิดนามหมู่บ้าน จากการเลือกนาม หมู่บ้านครั้งนั้น จึงเรียกนามของหมู่บ้านว่า บ้านเทพประทาน ในขณะนั้นวิทยากรยังดำรง ตำแหน่งกำนันของตำบลคลองตะเกรา และเป็นผู้ที่มาดูแลเรื่องการตั้งนามหมู่บ้านด้วย

การตั้งนามหมู่บ้านว่า บ้านเทพประทาน เนื่องจากภาวะจิตใจ ของชาวบ้านขณะนั้นยังสับสนและไม่แน่ใจว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร จึงตั้งนามหมู่บ้านที่มีความหมายในทางที่เป็นสิริมงคลในการเริ่มชีวิตใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลความเชื่อของ มนุษย์ที่หาที่พึ่งทางใจ

18) ไทรงาม , บ้าน

บ้านไทรงามเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 4 บ้านวังหิน จากการสัมภาษณ์นายกอ ผิวพรรณ นายชนันย์ ทิพยางกูร และนางคิม สุวรรณภูมิ (กอ ผิวพรรณ , ชนันย์ ทิพยางกูร และคิม สุวรรณภูมิ. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ก่อนที่จะมีการสร้างหมู่บ้านมีต้นไทรย้อยจำนวนมากขึ้นอยู่ตรงปากทางเข้าหมู่บ้าน ซึ่งใครเดินทางผ่านมาจะเห็นได้ชัดเจนมาก ต่อมามีคนเข้ามาในพื้นที่มาก และได้โค่นต้นไทรย้อยเหล่านั้นเพื่อนำพื้นที่มาใช้ประโยชน์ การโค่นต้นไทรย้อยครั้งนั้นยังมีต้นไทรย้อยเหลือ 1 ต้น แผ่กิ่งก้านสาขามองดูสวยงาม ต่อมาชาวบ้านเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยและได้เลือกบริเวณใกล้ร่มต้นไทรที่เหลืออยู่เพียงต้นเดียวนั้นเป็นจุดที่เริ่มสร้างหมู่บ้าน จึงนำลักษณะเด่นของต้นไทรย้อยมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านไทรงาม

19) ธรรมรัตน์ , บ้าน

บ้านธรรมรัตน์เป็นบ้านหมู่ที่ 6 เป็นหมู่บ้าน 1 ในจำนวน 6 หมู่บ้านเมื่อแรกตั้งของตำบลคลองตะเกรา จากการสัมภาษณ์นายวรวุฒิ พลากรไพศาล (วรวุฒิ พลากรไพศาล. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

สมัยก่อนหมู่บ้านนี้ยังเป็นป่า มีเจ้าแก้วจากบ้านธรรมรัตน์ คือ นายเชาว์ ธรรมรัตน์ มีตำแหน่งเป็นกำนันของบ้านธรรมรัตน์ ขึ้นกับเขตการปกครองของจังหวัดชลบุรี ได้เข้ามาบุกเบิกสถานที่แห่งนี้เพื่อให้เป็นแหล่งชุมชน โดยใช้รถบรรทุกซึ่งติดป้ายข้างรถว่า “ ธรรมรัตน์ ” เป็นพาหนะนำบุคคลเข้าออกในบริเวณนี้กับจังหวัดชลบุรี เมื่อบุกเบิกพื้นที่ได้บางส่วนชาวบ้านจากท้องถิ่นใกล้เคียงเริ่มเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยและนำนาม “ ธรรมรัตน์ ” ซึ่งติดไว้ข้างรถนั้นมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้าน เนื่องจากเดินทางถึงหมู่บ้านนี้ทีหลังเพราะอยู่ด้านใน จึงตั้งนามของหมู่บ้านว่า บ้านธรรมรัตน์ใน

20) นาดี , บ้าน

บ้านนาดีเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 12 บ้านทุ่งสำ จากสัมภาษณ์นายออด เบญจมาตย์ (ออด เบญจมาตย์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บริเวณนี้แต่เดิมเป็นสถานที่นำโค กระบือ มาเลี้ยงเพราะมีแหล่งน้ำและหญ้าเพียงพอ จึงเรียกนามสถานที่นี้ว่า ทับควาย ต่อมาชาวบ้านเข้ามาสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยก็นำนามเดิมที่ใช้เรียกสถานที่นี้เป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านทับควาย ต่อมา มีการเปลี่ยนนามของหมู่บ้านเป็น บ้านนาดี

การเปลี่ยนนามหมู่บ้าน เนื่องจากชาวบ้านต้องการใช้นามใหม่
โดยนำอาชีพที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอยู่มาตั้งภูมินามของหมู่บ้านแทนภูมินามเดิม

21) เนินสวรรค์ , บ้าน

บ้านเนินสวรรค์เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่อยู่ในเขตปกครองของบ้าน
หมู่ที่ 17 บ้านชอยห้า จากการสัมภาษณ์นายกอ ผิวพรรณ (กอ ผิวพรรณ. สัมภาษณ์. 2545)
ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

หมู่บ้านนี้เป็นชุมชนเล็ก ๆ เกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านที่
อยู่ในบริเวณเดียวกันประมาณ 10 กว่าหลังคาเรือน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จึงเรียกนามของ
หมู่บ้านว่า บ้านเนินสวรรค์

การตั้งนามหมู่บ้านมาจากความคิดของกลุ่มชาวบ้านที่เห็นว่า
เมื่อไม่มีความทุกข์ มีแต่ความสุข ก็เหมือนขึ้นสวรรค์แล้ว

22) เนินสะอาด , บ้าน

บ้านเนินสะอาดเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่
ที่ 14 บ้านเขากล้วยไม้ จากการสัมภาษณ์นายสมปอง หัสดี (สมปอง หัสดี. สัมภาษณ์. 2545)
ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ตั้งหมู่บ้านนี้เป็นเนินที่มีความลาดชันมาก ส่งผลให้เกิด
ความยากลำบากต่อการเดินทางประกอบกับเป็นเขตที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำมาก ทำให้ต้องใช้น้ำ
อย่างประหยัด ในสมัยก่อนชาวบ้านจึงได้เรียกนามของหมู่บ้านว่า บ้านเนินหิหมอง ต่อมาได้
เปลี่ยนมาใช้ชื่อว่า บ้านเนินสะอาด โดยนำลักษณะของหมู่บ้านที่มีการพัฒนาขึ้นมาตั้งเป็น
นามแทน

การตั้งนามหมู่บ้านว่า บ้านเนินหิหมอง น่าจะมาจากอารมณ์
เสียดสีประชดประชัน ส่วนการเปลี่ยนนามหมู่บ้านมาจากความเหมาะสม เพราะต้องติดต่อกับ
โลกภายนอก จึงเปลี่ยนมาใช้คำที่สุภาพและสื่อความหมายในทางที่ดี

23) เนินสามทหาร , บ้าน

บ้านเนินสามทหารเป็นหมู่บ้านอยู่ในเขตการปกครองของบ้าน
หมู่ที่ 2 บ้านหนองคอก จากการสัมภาษณ์นายสมลักษณ์ พรหมา พันตรีรัตนศักดิ์ รุ่งเรือง และ
นางคิม สุวรรณภูมิ (สมลักษณ์ พรหมา , รัตนศักดิ์ รุ่งเรือง และคิม สุวรรณภูมิ. สัมภาษณ์.
2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ตั้งหมู่บ้านอยู่บนเนินสูง และเป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์ต่อสู้

ในอดีตระหว่างเจ้าหน้าที่บ้านเมืองโดยการนำของกำนันชะเอม มันภักดี กับฝ่ายผู้ร้ายโดยการนำของเสือนิด ผลการต่อสู้ในครั้งนั้นฝ่ายผู้ร้ายแพ้และมีคนระดับหัวหน้าเสียชีวิต 3 คน จากเหตุการณ์นี้ จึงเรียกนามของสถานที่เกิดเหตุการณ์ว่า เนินสามทหาร ต่อมาชาวบ้านมาตั้งบ้านเรือนมากขึ้น จึงเรียกนามของหมู่บ้านว่า บ้านเนินสามทหาร

การตั้งนามหมู่บ้านโดยใช้คำว่า “ ทหาร ” ทั้งที่ผู้เสียชีวิตมิใช่ทหาร เนื่องจากความคิดของชาวบ้านที่เรียกผู้ร้ายในทำนองว่าเก่งและกล้าว่า “ ทหารเสือ ” แต่คำว่า “ เสือ ” จะไม่กล่าวถึง แต่รู้ความหมายกันว่าหมายถึงผู้ร้าย

24) บึงร่อง , บ้าน

บ้านบึงร่องเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองบ้านหมู่ที่ 8 บ้านเทพประทาน จากการสัมภาษณ์นายมี สังฆทิพย์ (มี สังฆทิพย์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บ้านบึงร่องเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่มีไม่กี่หลังคาเรือน ลักษณะพื้นที่ของบ้านอยู่ติดคลองและมีร่องน้ำขนาดเล็กไหลผ่านกลางหมู่บ้าน ข้างร่องน้ำทั้ง 2 ฝั่ง มีลักษณะไม่สม่ำเสมอเป็นร่องยาวและมีบริเวณกว้างพอสมควร ต่อมาชาวบ้านเข้ามาสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยทั้ง 2 ฝั่ง จึงเรียกนามของหมู่บ้านว่า บ้านบึงร่อง ปัจจุบันร่องน้ำดังกล่าวยังปรากฏร่องรอยบางส่วน

25) มอทราย , บ้าน

บ้านมอทรายเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 7 บ้านร่มโพธิ์ทอง จากการสัมภาษณ์นายมี สังฆทิพย์ นายสมปอง หัสดี และนายไพโรจน์ สมศรี (มี สังฆทิพย์ , สมปอง หัสดี และไพโรจน์ สมศรี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

เนื่องจากหมู่บ้านเป็นเนินสูงชันมาก พื้นดินส่วนใหญ่เป็นทราย ชาวบ้านที่เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ในสมัยแรก ๆ ส่วนมากมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเรียกลักษณะพื้นที่ดังกล่าวว่า “ มอทราย ” และนำมาเรียกเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านมอทราย

สำหรับคำว่า “ มอ ” จากการสัมภาษณ์วิทยากรหลายคน สรุปได้ว่า มอ เป็นภาษาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เรียกพื้นที่ที่อยู่ระดับสูง ๆ หรือเนินดินสูง

26) ร่มโพธิ์ทอง , บ้าน

บ้านร่มโพธิ์ทองเป็นบ้านหมู่ที่ 7 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่ 2 บ้านหนองคอก เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 จากการสัมภาษณ์นายมี สังฆทิพย์ และ

นายสมปอง หัสดี (มี สัมฤทธิ์ และสมปอง หัสดี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บ้านนี้เดิมเรียกว่า บ้านหลุมมะขาม หรือบ้านศรีเจริญทอง แต่เดิมหมู่บ้านนี้เป็นพื้นที่ป่า และสภาพป่าไม้หมดไปเพราะการทำไม้ ต่อมาเมื่อทางราชการมีคำสั่งให้ยกเลิกสัมปทานทำไม้ทั่วประเทศ และได้ผลักดันผู้ที่บุกรุกพื้นที่เขตป่าสงวนให้ออกมาจากป่าสงวนแห่งชาติ ทางราชการได้จัดสรรพื้นที่บริเวณบ้านหลุมมะขามหรือบ้านศรีเจริญทองแห่งนี้ไว้รองรับบุคคลกลุ่มนี้บางส่วนตามโครงการที่ 1 จึงเรียกหมู่บ้านโครงการ 1 ต่อมาทางราชการจึงจัดให้เป็นเขตการปกครองเป็นหมู่บ้าน และให้ชาวบ้านร่วมกันคิดนามหมู่บ้าน และได้นามของหมู่บ้านว่า บ้านร่มโพธิ์ทอง ในขณะนั้นวิทยากรนายมี สัมฤทธิ์ ยังดำรงตำแหน่งกำนันของตำบลคลองตะเกรา และเป็นผู้ที่มาดูแลเรื่องการตั้งนามของหมู่บ้านด้วย

การตั้งนามหมู่บ้านว่า บ้านร่มโพธิ์ทอง เนื่องจากภาวะจิตใจของชาวบ้านขณะนั้นยังสับสนและไม่แน่ใจว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร จึงตั้งนามหมู่บ้านที่มีความหมายในทางที่เป็นสิริมงคลในการเริ่มชีวิตใหม่ โดยนำต้นโพธิ์ที่ปลูกอยู่ที่วัดร่มโพธิ์ทอง มารวมกับคำว่า “ ร่มและทอง ” เพราะชาวบ้านถือว่าต้นโพธิ์เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และคำว่า “ ทอง ” มาจากความคิดที่ว่าเป็นสิ่งที่ดีจุดดั่งโพธิ์เงินโพธิ์ทอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลความเชื่อของมนุษย์ที่หาที่พึ่งทางใจ

27) วังหิน , บ้าน

บ้านวังหินเป็นบ้านหมู่ที่ 4 เป็นหมู่บ้าน 1 ในจำนวน 6 หมู่บ้าน เมื่อแรกตั้งตำบลคลองตะเกรา จากการสัมภาษณ์นายสมลักษณ์ พรหมา นายเปลี่ยน เสือสูงเนิน และนายชนันท์ ทิพยางกูร (สมลักษณ์ พรหมา , เปลี่ยน เสือสูงเนิน และชนันท์ ทิพยางกูร. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

เนื่องจากพื้นที่ของหมู่บ้านมีหนองน้ำหลายแห่ง ในอดีตได้ใช้นามของหนองน้ำแห่งหนึ่งอยู่ตรงหัวโค้งของถนนเรียกว่า หนองฝาละมี และนำมาตั้งเป็นนามหมู่บ้านว่า บ้านหนองฝาละมี ต่อมากำนันชะเอม มั่นภักดีนำชาวบ้านช่วยกันนำหินมาถมและสร้างเขื่อนหินที่ขอบหนองน้ำแห่งใหม่ซึ่งมีหินจำนวนมาก เมื่อสร้างเขื่อนหินรอบขอบหนองน้ำเสร็จเรียบร้อยทำให้มองเห็นดูสวยงาม จึงเรียกหนองน้ำที่ปรับปรุงใหม่ว่า วังหิน และเมื่อมีการตั้งหมู่บ้านเป็นหมู่ที่ 4 จึงได้เรียกนามของหมู่บ้านว่า บ้านวังหิน

การตั้งนามหมู่บ้านเดิมว่าบ้านหนองฝาละมีนั้น คำว่า “ ฝาละมี ” สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากลักษณะการโค้งของถนนกับหนองน้ำ มองเห็นแล้วคล้ายส่วนโค้งของฝาละมี ส่วนการตั้งนามหมู่บ้านใหม่โดยใช้ คำว่า “ วัง ” แทนคำว่า “ หนอง ” แสดงให้เห็นการใช้ภาษาเพื่อเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมใหม่ของชาวบ้าน

28) ศรีเจริญทอง , บ้าน

บ้านศรีเจริญทองเป็นบ้านหมู่ที่ 10 แยกมาจากบ้านหมู่ที่ 6 บ้านธรรมรัตน์ในเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2538 จากการสัมภาษณ์นางบุญเรือน ทองเกา (บุญเรือน ทองเกา. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บ้านศรีเจริญทอง เป็นหมู่บ้านใหม่ประกอบด้วยหมู่บ้านเดิม 2 หมู่บ้าน คือ บ้านหลุมสังกะสี มีที่มาจากหลุมทำน้ำมันยางซึ่งมีที่พัคน้ำมันยางสร้างด้วยสังกะสีเป็นจุดสังเกต ชาวบ้านจึงเรียกสถานที่นี้ว่าหลุมสังกะสีกับบ้านหนองนกขุนทองซึ่งมีที่มาจากพื้นที่หมู่บ้านมีหนองน้ำที่อุดมสมบูรณ์มีนกขุนทองมาอาศัยอยู่มาก ชาวบ้านจึงเรียกสถานที่แห่งนี้ว่าหนองนกขุนทอง ต่อมาเมื่อชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยชาวบ้านจึงเรียกนามหมู่บ้าน ตามนามที่ใช้เรียกสถานที่มาก่อนทั้ง 2 หมู่บ้าน ระยะทางระหว่างหมู่บ้านทั้ง 2 หมู่บ้าน ห่างกันประมาณ 2 - 3 กิโลเมตร

ต่อมานายฮุ้น ได้บริจาคที่ดินให้สร้างโรงเรียน และเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้ทั้ง 2 หมู่บ้าน จึงสร้างโรงเรียนดังกล่าวที่จุดกึ่งกลางระหว่างหมู่บ้านทั้ง 2 ต่อมาผู้นำชุมชนทั้ง 2 หมู่บ้านได้ประชุมชาวบ้านเพื่อรวมทั้ง 2 หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านเดียวกัน และตั้งนามหมู่บ้านใหม่ว่า บ้านศรีเจริญทอง โดยตั้งนามจากการคงเสียงบางส่วนของภูมินามเดิมของทั้ง 2 หมู่บ้าน รวมกับโรงเรียนที่ใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเจริญ ดังนี้ คือ

ศรี	มาจาก	บ้านหลุมสังกะสี	(ใช้เสียงแต่เปลี่ยนใช้คำที่มี ความหมายดีเป็นสิริมงคล)
เจริญ	แทนความหมายคำ	โรงเรียน	(ความเจริญ)
ทอง	มาจาก	หนองนกขุนทอง	(หมายถึง สิ่งดี มีทรัพย์)

จากการสัมภาษณ์วิทยากรหลายคน ทำให้ทราบว่า นางบุญเรือน ทองเกา เป็นบุคคลแรกที่เข้าไปบุกเบิกพื้นที่บ้านหนองนกขุนทอง ในสมัยที่ยังเป็นป่า (ป่าที่ถูกตัดต้นไม้ใหญ่หมดแล้ว) และเป็นบุคคลที่ร่วมเหตุการณ์การตั้งหมู่บ้านศรีเจริญทองด้วย

การตั้งนามหมู่บ้านใหม่ ใช้คำว่า “ เจริญ ” ซึ่งมาจากการสร้างโรงเรียนนั้นเป็นความคิดของชาวบ้านที่นี่ หมายถึง โรงเรียนเป็นสถานที่ทำให้เด็ก ๆ ในหมู่บ้านได้เรียนหนังสือสะดวกขึ้น และการมีโรงเรียนเกิดขึ้นทำให้มีหน่วยงานอื่น ๆ เข้าไปในพื้นที่มากขึ้น ส่งผลให้มีการพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น การสร้างถนน เป็นต้น

29) สันติสุข , บ้าน

บ้านสันติสุขเป็นบ้านหมู่ที่ 22 แยกมาจากบ้านหมู่ที่ 2 บ้านหนองคอก เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 จากการสัมภาษณ์นายกรี พานิชย์พัฒน์ และ

พันตรีรัตนศักดิ์ รุ่งเรือง (กรี พานิชย์พัฒน์ และรัตนศักดิ์ รุ่งเรือง. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

หมู่บ้านสันติสุข เดิมอยู่ในเขตการปกครองของบ้านหนองคอก ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่อพยพออกมาจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อทางราชการประกาศปิดป่า ทำให้มีความทุกข์มากจิตใจไม่สดชื่น เมื่อมาอยู่ที่ใหม่ก็ปรารถนาให้มีความสุขสบาย จึงเรียกบริเวณที่พวกตนอยู่อาศัยว่า กลุ่มบ้านทุ่งแสนสุข ต่อมาทางราชการตั้งให้เป็นบ้านหมู่ที่ 22 เรียกว่า บ้านสันติสุข

การตั้งนามหมู่บ้านมาจาก ความคิดของชาวบ้านที่ต้องการอยู่กันอย่างสงบสุข

สำหรับวิทยากรนายกรี พานิชย์พัฒน์ เป็นผู้หนึ่งที่ได้ช่วยเหลือทางราชการโดยนำรถไปบริการขนย้ายชาวบ้านที่อยู่ในเขตป่าสงวนออกมาอยู่ที่นี่ และมีบ้านอยู่อาศัยที่หมู่บ้านนี้ตั้งแต่ยังเป็นหมู่ที่ 2

30) หนองกกเหลียม , บ้าน

บ้านหนองกกเหลียมเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตปกครองของบ้านหมู่ที่ 4 บ้านวังหิน จากการสัมภาษณ์นายเปลี่ยน เสือสูงเนิน (เปลี่ยน เสือสูงเนิน. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

เนื่องจากหมู่บ้านมีหนองน้ำ มีพืชจำพวกกกขึ้นเป็นจำนวนมาก และต้นกกที่ขึ้นนั้นมีลักษณะเป็นเหลียม ชาวบ้านจึงนำลักษณะที่พบมาเรียกเป็นนามสถานที่ว่า หนองกกเหลียม ต่อมาชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยในพื้นที่นี้ จึงนำนามที่เรียกสถานที่เดิมอยู่มาใช้เรียกเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหนองกกเหลียม

31) หนองคอก , บ้าน

บ้านหนองคอกเป็นบ้านหมู่ที่ 2 เป็นหมู่บ้าน 1 ในจำนวน 6 หมู่บ้านเมื่อแรกตั้งตำบลคลองตะเกรา จากการสัมภาษณ์นางเครือวัลย์ โพธิ์งาม นายกอ ผิวพรรณ นายกรี พานิชย์พัฒน์ พันตรีรัตนศักดิ์ รุ่งเรือง และนายสมลักษณ์ พรหมา (เครือวัลย์ โพธิ์งาม , กอ ผิวพรรณ , กรี พานิชย์พัฒน์ , รัตนศักดิ์ รุ่งเรือง และสมลักษณ์ พรหมา. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บ้านหนองคอกเป็นบ้านที่มีการตัดโค่นต้นไม้ใหญ่หมดแล้ว พื้นที่มีลักษณะเป็นหลุมเล็กหลุมน้อยเนื่องจากการขุดโค่นต้นไม้ใหญ่ ทำให้มีน้ำขัง (เกิดจากมีน้ำซึมใต้ดินและเมื่อเวลาฝนตก) มีปริมาณน้ำไม่มากแต่เพียงพอที่โค กระบือ มานอนแช่ และมีพื้นที่ว่างที่มีหญ้ามากพอที่จะนำโค กระบือมาเลี้ยงได้ ชาวบ้านกรอกสะแกกลุ่มของนายร่ม นายริน

และนายรินนำโค กระบือมาเลี้ยงโดยสร้างคอกให้อยู่เลยเป็นกลุ่มแรก ๆ ต่อมามีคนกลุ่มอื่น ๆ ทำตามด้วย ทำให้จำนวนคอกโค กระบือ มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก ต่อมาชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยบริเวณนี้มากขึ้น จึงนำลักษณะภูมิประเทศที่เห็นเป็นแอ่งน้ำที่โค กระบือ นอนแช่รวมกับคอกเลี้ยงสัตว์ที่มีจำนวนมากมาเรียกเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหนองคอก .

32) หนองติ้ว , บ้าน

บ้านหนองติ้วเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 15 บ้านหนองใหญ่ จากการสัมภาษณ์นายออต เบ็ญมาตย์ (ออต เบ็ญมาตย์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ในเขตบริเวณที่ตั้งบ้านมีหนองน้ำและมีต้นติ้วขึ้นเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านนำไปบริโภคอยู่เสมอ จึงนำลักษณะของภูมิประเทศที่เป็นหนองน้ำและพืชที่ขึ้นมาเรียกเป็นนามของสถานที่ว่า หนองติ้ว ต่อมาชาวบ้านเข้ามาสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามดังกล่าวมาเรียกเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหนองติ้ว

33) หนองบอน , บ้าน

บ้านหนองบอนเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 18 บ้านกระบกคู่ จากการสัมภาษณ์นายออต เบ็ญมาตย์ (ออต เบ็ญมาตย์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ของหมู่บ้านมีหนองน้ำและมีต้นบอนขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงนำลักษณะของภูมิประเทศและพืชที่ขึ้นมากในบริเวณนั้นมาเรียกนามสถานที่นั้นว่า หนองบอน ต่อมาเมื่อชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยมากขึ้น จึงนำนามที่เรียกสถานที่ดังกล่าวมาเรียกเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหนองบอน

34) หนองปรือ , บ้าน

บ้านหนองปรือเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 5 บ้านหนองขาหยั่ง จากการสัมภาษณ์นายออต เบ็ญมาตย์ นายเลี้ยว ใหม่จันดี และนายบุญส่ง วังงาม (ออต เบ็ญมาตย์ , เลี้ยว ใหม่จันดี และบุญส่ง วังงาม. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ของหมู่บ้านมีหนองน้ำตื้น ๆ แห่งหนึ่งมีต้นปรือขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงนำลักษณะของภูมิประเทศและพืชที่ขึ้นในบริเวณนั้นมาเรียกนามสถานที่ว่า หนองปรือ ต่อมาชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยมากขึ้น จึงนำนามที่เรียกสถานที่มาเรียกเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหนองปรือ

ปัจจุบันบริเวณหนองน้ำนั้นได้รับการพัฒนาชุดให้เป็นสระน้ำขนาดใหญ่สำหรับชาวบ้านนำไปใช้อุปโภคบริโภค และการเกษตรกรรม ส่วนต้นปรี้อย่างพอมิเหลืออยู่ตามขอบสระ

35) หนองย่ำเต่า , บ้าน

บ้านหนองย่ำเต่าเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตปกครองของบ้านหมู่ที่ 5 บ้านหนองขาหย่าง จากการสัมภาษณ์นายเลี้ยว ใหม่จันดีและนายสมปอง หัสดี (เลี้ยว ใหม่จันดี และสมปอง หัสดี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

สมัยก่อนพื้นที่ตั้งหมู่บ้านเป็นป่าที่ยังสมบูรณ์ มีหนองน้ำอยู่แห่งหนึ่งมีเต่าอยู่จำนวนมากอาศัยอยู่บริเวณนี้ ชาวบ้านพากันมาจับเต่าไปทำอาหาร บางครั้งก็ปรุงอาหารรับประทานกันที่บริเวณนั้นเลย จึงเรียกสถานที่นั้นตามลักษณะภูมิประเทศ สัตว์ที่นำมาประกอบอาหารและวิธีปรุงอาหารว่า หนองย่ำเต่า ต่อมาชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยจึงนำนามที่เรียกสถานที่มาก่อนมาเรียกเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหนองย่ำเต่า

ปัจจุบันหนองน้ำดังกล่าวยังมีอยู่แต่มีสภาพตื้นเขินแล้ว ส่วนเต่ามีจำนวนน้อยลงมาก

36) หนองสมบูรณ์ , บ้าน

บ้านหนองสมบูรณ์เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตปกครองของบ้านหมู่ที่ 4 บ้านวังหิน จากการสัมภาษณ์นายสมลักษณ์ พรหมา นายเปลี่ยน เสือสูงเนิน และนายชนันย์ ทิพยางกูร (สมลักษณ์ พรหมา , เปลี่ยน เสือสูงเนิน และชนันย์ ทิพยางกูร. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ของหมู่บ้านมีหนองน้ำใหญ่พอสมควร ในอดีตเป็นสถานที่เปลี่ยวและใช้เป็นสถานที่ทิ้งศพของผู้เคราะห์ร้ายที่เดินทางผ่านเส้นทางนั้นหรือถูกทำร้ายมาจากที่อื่น ๆ จนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป จึงเรียกนามหนองน้ำนี้ว่า หนองตายท่า ต่อมาเมื่อมีความเจริญขึ้นชาวบ้านก็เข้ามาสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย และช่วยกันปรับปรุงหนองน้ำไว้ใช้ประโยชน์ และได้เปลี่ยนนามหนองน้ำจากเดิมเป็น หนองสมบูรณ์ และหมู่บ้านก็ใช้นามเดียวกันว่า บ้านหนองสมบูรณ์

37) หนองหมี , บ้าน

บ้านหนองหมีเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตปกครองของบ้านหมู่ที่ 5 บ้านหนองขาหย่าง จากการสัมภาษณ์นายเลี้ยว ใหม่จันดี นายสมปอง หัสดี และนายสมลักษณ์

พรหมา (เลี้ยว ใหม่จันดี , สมปอง หัสดี และสมลักษณ์ พรหมา. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

ในสมัยก่อนพื้นที่ตั้งหมู่บ้านเป็นป่าไม้ที่ยังมีความสมบูรณ์ มีหนองน้ำและมีสัตว์ป่าลงมากินน้ำที่หนองนี้เป็นประจำโดยเฉพาะหมีจะมีมากที่สุด จึงเรียกนามสถานที่นี้ว่า หนองหมี ต่อมาชาวบ้านเข้ามาสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามที่ใช้เรียกสถานที่มาเรียกเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหนองหมี

ปัจจุบันหนองน้ำแห่งนี้อยู่ในสภาพตื้นเขิน พื้นที่หมดสภาพความเป็นป่าและหมีก็หมดไป

38) หนองใหญ่ , บ้าน

บ้านหนองใหญ่เป็นบ้านหมู่ที่ 15 แยกมาจากบ้านหมู่ที่ 6 บ้านธรรมรัตน์ใน เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 จากการสัมภาษณ์นายบำเพ็ญ ศิริโชค นายสมลักษณ์ พรหมา และนายวรวุฒิ พลากรไพศาล (บำเพ็ญ ศิริโชค , สมลักษณ์ พรหมา , วรวุฒิ พลากรไพศาล. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

สมัยก่อนพื้นที่หมู่บ้านยังมีสภาพเป็นป่า มีหนองน้ำขนาดใหญ่มากนัก แต่จัดว่าใหญ่ที่สุดในขณะนั้น ในระยะแรกที่ชาวบ้านเข้ามาบุกเบิกพื้นที่แห่งนี้ได้อาศัยน้ำจากหนองนี้ในการอุปโภคบริโภค และถือว่าหนองน้ำนี้มีความสำคัญมาก จึงนำลักษณะขนาดของหนองน้ำในขณะนั้นมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหนองใหญ่ ต่อมาชาวบ้านมีฐานะพอที่จะขุดบ่อน้ำไว้ใช้เองภายในบ้าน ความสำคัญของหนองน้ำหมดไป นอกจากนี้พื้นที่หนองน้ำเดิมนั้นมีผู้นำดินมาถมพื้นที่เพื่อสร้างบ้านอยู่อาศัย แต่ชาวบ้านก็ยังใช้นามจากลักษณะเดิมตั้งเป็นนามของหมู่บ้านตามเดิม

39) ห้วยครอบ , บ้าน

บ้านห้วยครอบเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 17 บ้านชอยห้า จากสัมภาษณ์นายกอ ผิวพรรณ (กอ ผิวพรรณ. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

ลักษณะพื้นที่ของหมู่บ้านเป็นเนินสูง มีทางน้ำไหลวนรอบเขาจากด้านบนลงมาสู่ลำห้วยเบื้องล่าง ให้ชาวบ้านได้ใช้อุปโภคบริโภค ลักษณะดังกล่าวคล้ายถ้วยที่คว่ำครอบลงมา ชาวบ้านจึงนำลักษณะดังกล่าวมาเรียกเป็นนามของสถานที่ว่า ห้วยครอบ ต่อมาชาวบ้านเข้าไปสร้างบ้านอยู่อาศัยริมลำห้วย จึงนำนามเรียกสถานที่เดิมมาใช้เรียกเป็นนามหมู่บ้านว่า บ้านห้วยครอบ

40) ห้วยตะปอก , บ้าน

บ้านห้วยตะปอกเป็นบ้านหมู่ที่ 9 ของตำบลคลองตะเกรา เป็นหมู่บ้านที่แยกมาจากบ้านหมู่ที่ 2 บ้านหนองคอก เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2538 จากการสัมภาษณ์นายมี สังฆทิพย์ และนางคิม สุวรรณภูมิ (มี สังฆทิพย์ และคิม สุวรรณภูมิ. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

สมัยก่อนมีบุคคลชื่อ นายปอก เข้ามาปลูกบ้านข้าง ๆ ห้วย เพื่ออยู่อาศัย ต่อมาแกป่วยตายชาวบ้านจึงเรียกห้วยที่อยู่ข้างบ้านของแกว่า ห้วยตาปอก แล้วกลายมาเป็น ห้วยตะปอก ต่อมาชาวบ้านเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามที่เรียกสถานที่เดิมมาใช้เรียกเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านห้วยตะปอก

41) ห้วยแดงหวา , บ้าน

บ้านห้วยแดงหวาเป็นหมู่บ้านในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 17 บ้านชอยห้า จากการสัมภาษณ์นายกอ ผิวพรรณ (กอ ผิวพรรณ. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

สมัยที่ยังอนุญาตให้บริษัทรับสัมปทานทำไม้ได้ ทางราชการได้ส่งเจ้าหน้าที่มาสำรวจพื้นที่ ตัววิทยากรเองเป็นผู้นำทางไปตามสถานที่ต่าง ๆ จนมาถึงคลองเล็ก ๆ แห่งหนึ่งซึ่งไม่มีนามเรียก บริเวณข้าง ๆ คลอง มีเถาวัลย์หลายชนิดขึ้นอยู่จำนวนมาก แต่ไม่รู้จักจึงนำผลจากเถาวัลย์เหล่านั้นมาขยี้จนแตกเห็นลักษณะข้างในคล้ายผลแดงเป็นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ที่มาสำรวจพื้นที่จึงตั้งเป็นนามของสถานที่ว่า ห้วยแดงหวา ต่อมาชาวบ้านเข้าไปปลูกบ้านเรือนอยู่อาศัยบริเวณริมคลองนั้น จึงนำนามที่เรียกสถานที่เดิมมาเรียกเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านห้วยแดงหวา

42) ห้วยนา , บ้าน

บ้านห้วยนาเป็นบ้านหมู่ที่ 20 ของตำบลคลองตะเกรา เป็นหมู่บ้านที่แยกมาจากบ้านหมู่ที่ 14 บ้านเขากล้วยไม้ จากการสัมภาษณ์นายเลี้ยว ใหม่อันดี และนายบุญส่ง วังงาม (เลี้ยว ใหม่อันดี และบุญส่ง วังงาม. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ในหมู่บ้านประกอบอาชีพทำนา ได้อาศัยน้ำทำนาและบริโภคจากลำห้วยที่ไหลผ่านหมู่บ้านซึ่งไม่ใหญ่มากนัก ชาวบ้านจึงนำลักษณะภูมิประเทศรวมกับอาชีพที่ประกอบอยู่ มาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านห้วยนา

43) หัวฝาย , บ้าน

บ้านหัวฝายเป็นบ้านหมู่ที่ 21 เป็นหมู่บ้านที่แยกมาจากบ้านหมู่ที่ 2 บ้านหนองคอก เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2544 จากการสัมภาษณ์นายมี สังฆทิพย์ นายกริ พานิชย์พัฒน์ และนายสมลักษณ์ พรหมา (มี สังฆทิพย์ , กริ พานิชย์พัฒน์ , และสมลักษณ์ พรหมา. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ตั้งบ้านเดิมอยู่ในเขตการปกครองของบ้านหนองคอก และมีการสร้างฝายน้ำล้นเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเกษตรกรรม ต่อมาชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านอยู่ใกล้ฝายมากขึ้นเรื่อย ๆ ชาวบ้านได้นำลักษณะการตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยใกล้ฝายและได้ใช้น้ำจากฝายก่อนคนอื่น มาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหัวฝาย ต่อมาทางราชการตั้งเป็นบ้านหมู่ที่ 21 และได้ใช้นามหมู่บ้านตามเดิม

44) หินลาด , บ้าน

บ้านหินลาดเป็นบ้านอยู่ในเขตปกครองของบ้านหมู่ที่ 14 บ้านเขากล้วยไม้ จากการสัมภาษณ์นายกอ ผิวพรรณ และนายสมปอง หัสดี (กอ ผิวพรรณ และสมปอง หัสดี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่หมู่บ้านเดิมอยู่ในเขตป่าผืนเดียวกับบ้านหนองขาหย่าง กลางป่ามีหินก้อนใหญ่ก้อนหนึ่ง มีลักษณะเป็นแผ่นเอียงลาดตามธรรมชาติอยู่กลางป่า วิทยากรทั้ง 2 คนเคยเข้าไปบริเวณนั้น ต่อมาเมื่อบริษัททำไม้ได้ทำการตัดต้นไม้ใหญ่หมดแล้ว ชาวบ้านเข้าไปบุกเบิกพื้นที่ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำลักษณะเด่นที่ปรากฏมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหินลาด

45) หลุมตาสังข์ , บ้าน

บ้านหลุมตาสังข์เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 8 บ้านเทพประทาน จากการสัมภาษณ์นายมี สังฆทิพย์ นายกริ พานิชย์พัฒน์ และพันตรี รัตนศักดิ์ รุ่งเรือง (มี สังฆทิพย์ , กริ พานิชย์พัฒน์ และรัตนศักดิ์ รุ่งเรือง. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ในบริเวณที่เคยเป็นหลุมทำน้ำมันยางของนายสังข์ จึงเรียกพื้นที่นี้ว่า หลุมตาสังข์ เมื่อชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยขึ้น จึงนำนามเดิมที่เคยเรียกพื้นที่มาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหลุมตาสังข์

จากการสัมภาษณ์วิทยากรหลายคนได้อธิบาย คำว่าบ้านหลุม...สรุปได้ว่า

บ้านที่ใช้ชื่อนามขึ้นด้วยคำว่า “ หลุม ” มีที่มาจากการประกอบอาชีพทำน้ำมันยางซึ่งต้องมีการขุดหลุมไว้รองรับน้ำมันยางจากต้นยาง เมื่อสิ้นสุดการทำน้ำมันยางแล้ว หลุมที่ขุดไว้ไม่ได้กลบจึงเรียกสั้น ๆ ว่าหลุมยาง ถ้าเป็นบริเวณที่ชาวบ้านเข้าไปบ่อย ๆ ก็จะกำหนดสถานที่นัดหมายกัน และส่วนใหญ่ใช้หลุมทำน้ำมันยางเป็นจุดกำหนดสถานที่ วิธีใช้จะเรียกว่า “ หลุม ” แล้วตามด้วยนามของเจ้าของหลุมยางนั้น ๆ หรือ ลักษณะที่เด่น ๆ ของบริเวณหลุมทำน้ำมันยางนั้น เช่น หลุมสังกะสี ชาวบ้านเรียกนามตามลักษณะที่เจ้าของได้สังกะสีสร้างที่ปักไว้ใกล้หลุมทำน้ำมันยางทำให้เห็นเด่นชัด ส่วนหลุมมะขามชาวบ้านเรียกตามสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะเด่น คือ มีต้นมะขามอยู่ใกล้หลุมทำน้ำมันยาง ต่อมาเมื่อมีชาวบ้านเข้ามาสร้างบ้านอยู่อาศัย จึงนำนามที่เคยเรียกสถานที่นั้น มาตั้งเป็นนามหมู่บ้าน จะขึ้นด้วยคำว่า บ้านหลุม...

46) อ่างกะพง , บ้าน

บ้านอ่างกะพงเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของบ้านหมู่ที่ 12 บ้านทุ่งสำย จากการสัมภาษณ์นายออต เบ็ญมาตย์ (ออต เบ็ญมาตย์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ของหมู่บ้านในอดีตเป็นป่า มีต้นกะพงขึ้นเป็นบริเวณกว้างมากกว่าพันธุ์ไม้อื่น ๆ เมื่อมองดูบริเวณต้นกะพงขึ้นจากที่สูงกว่า ทำให้เห็นเป็นลักษณะต้นกะพงรวมกันอยู่ในแอ่ง ชาวบ้านจึงเรียกว่า “ อ่าง ” นำมารวมกับต้นกะพง จึงเรียกสถานที่นี้ว่า อ่างกะพง เมื่อชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามเรียกสถานที่เดิมมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านอ่างกะพง

47) อ่างหิน , บ้าน

บ้านอ่างหินเป็นบ้านหมู่ที่ 16 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่ 6 บ้านธรรมรัตน์ใน เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2542 จากการสัมภาษณ์ นายบำเพ็ญ ศิริโชค นายวรุฒิ พลากรไพศาล และนายป้อม อ่อนศรี (บำเพ็ญ ศิริโชค , วรุฒิ พลากรไพศาล และ ป้อม อ่อนศรี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

พื้นที่ตั้งหมู่บ้าน มีพื้นที่เป็นแอ่งและมีหินอยู่มากตามธรรมชาติ จึงเรียกนามบริเวณนั้นว่า อ่างหิน เมื่อชาวบ้านมาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามที่เรียกสถานที่เดิมมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านอ่างหิน

3.1.1.2 ภูมินามหมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมามากกว่า 1 เรื่อง

1) กระแทต , บ้าน

บ้านกระแทตเป็นหมู่บ้านอยู่ในเขตการปกครองหมู่ที่ 12 บ้านทุ่งสำย มีประวัติความเป็นมาดังนี้

สำนวนที่ 1

จากการสัมภาษณ์นายออต เบ็ญมาศ นายสมลักษณ์ พรหมมา และนายเลี้ยว ใหม่จันดี (ออต เบ็ญมาศ , สมลักษณ์ พรหมมา และเลี้ยว ใหม่จันดี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านแต่เดิมเป็นป่า พื้นที่มีลักษณะเป็นหลุมเป็นบ่อมากกว่าบริเวณอื่น ๆ ทำให้การเดินทางไปทำธุระได้รับความลำบากจากการกระแทกกระทั้น สั่นสะเทือนของยานพาหนะตลอดเส้นทาง จึงเรียกว่า ทุ่งกระแทก เมื่อมีชาวบ้านเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำลักษณะที่ได้รับจากการเดินทางดังกล่าวมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านทุ่งกระแทก ต่อมาเมื่อมีป้ายบอกเส้นทางของทางราชการเขียนว่า บ้านกระแทก ชาวบ้านและคนทั่วไป จึงเรียก บ้านกระแทก

วิทยากรหลายคนเคยเดินทางผ่านเส้นทางนี้ในอดีตด้วยความยากลำบาก เช่น นายสมปอง หัสดี นายออต เบ็ญมาศ นายสมลักษณ์ พรหมมา และนายเปลี่ยน เสือสูงเนิน เป็นต้น

สำนวนที่ 2

จากการสัมภาษณ์นายกอ ผิวพรรณ และนายสมปอง หัสดี (กอ ผิวพรรณ และสมปอง หัสดี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

บริเวณหมู่บ้านแต่เดิมเป็นป่า มีต้นกระแทตขึ้นมาก ชาวบ้านได้นำไปบริโภคเสมอ ต่อมาชาวบ้านเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามของพันธุ์ไม้ดังกล่าวมาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านกระแทก

สำหรับต้นกระแทก จากการสัมภาษณ์นางเครือวัลย์ โพธิ์งาม และนางละมัย ชาติประภากร (เครือวัลย์ โพธิ์งาม และละมัย ชาติประภากร. สัมภาษณ์. 2545) สรุปได้ว่า

ต้นกระแทก เป็นพืชตระกูลบุกที่มีขนาดเล็กเรียกว่า ต้นบุก กระแทง ขึ้นเองตามธรรมชาติมีหัวอยู่ใต้ดิน เมื่อได้รับน้ำฝนก็จะแตกหน่อขึ้นมาบนพื้นดินเป็นต้นเดี่ยว ๆ ลำต้นจะมีขนาดเล็กเท่าปลายนิ้วก้อยและมีลายต่างสีเชียวกับขาวนวลออกเหลืองนิด ๆ คล้ายงู ส่วนยอดจะแตกยอดอ่อน ๆ ถ้าประกอบอาหารจะต้องปอกเปลือกเอาแต่ยอดอ่อน ๆ ที่อยู่ภายในซึ่งมีลักษณะคล้ายสายบัวหรือบอน ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียก

ต้นไม้ที่ว่า “ ผักอีลอก ” จะออกยอดฤดูกลางเดียวกับดอกกระเจียว ปัจจุบันยังมีขึ้นอยู่ในหมู่บ้านบริเวณที่ยังไม่มีการไถที่ดิน

จากประวัติความเป็นมาของบ้านกระแทก ทั้ง 2 ส่วน แสดงให้เห็นชาวบ้านนำลักษณะสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวมาตั้งนามของหมู่บ้าน แต่มีความแตกต่างกัน คือ

ส่วนที่ 1 นำลักษณะที่ชาวบ้านได้รับจากการเดินทางมาตั้งนาม คือ บ้านทุ่งกระแทก แต่การเปลี่ยนนามน่าจะมาจากการฟังเสียงท้ายนามหมู่บ้านคำว่า “ กระแทก ” ไม่ชัดเจนและไม่ทราบที่มาของนามจึงทำให้เกิดความเข้าใจผิด และชาวบ้านยอมรับนามใหม่ของหมู่บ้านตามที่ทางราชการตั้งให้

ส่วนที่ 2 นำนามของพืชที่ปรากฏในท้องถิ่นมาตั้งนาม คือ ต้นบุกกระแทก แต่การเปลี่ยนนาม น่าจะมาจากการที่พูดเร็วจึงทำให้เกิดการกร่อนเสียงคำว่า “ บุก ” จนกระทั่งหายไป และคำว่า “ กระแทก ” เปลี่ยนกลายเป็น “ กระแทด ”

2) เขากระดาศ , บ้าน

บ้านเขากระดาศเป็นบ้านหมู่ที่ 19 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่ 1 บ้านกรอกสะแก เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2544 มีประวัติความเป็นมาดังนี้

ส่วนที่ 1

จากการสัมภาษณ์นายจักร สะอาดแพน และนางหวาด กลางประพันธ์ (จักร สะอาดแพน และหวาด กลางประพันธ์. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

เขากระดาศเป็นนามของเขาสีซึ่งมีห้วยกระดาศอยู่เต็มเขาชาวบ้านจึงนำลักษณะของภูมิประเทศรวมกับนามของพืชที่ขึ้นอยู่เต็มเขาเรียกว่า เขากระดาศ ต่อมาชาวบ้านเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยแต่ยังมีจำนวนน้อย และต่อมามีชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองสียัดบางส่วน ย้ายมาสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ทางราชการจึงจัดให้เป็นเขตการปกครองเป็นหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงนำนามที่เคยใช้เรียกนามเขา มาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านเรียกว่า บ้านเขากระดาศ

ต้นห้วยกระดาศ นายจักร สะอาดแพน (จักร สะอาดแพน. สัมภาษณ์. 2545) สรุปได้ว่า ห้วยกระดาศ เป็นห้วยธรรมชาติเส้นเล็กน้ำหนักเบา ใช้จักสานเครื่องใช้ทั่วไป และตัววิทยากรเคยเก็บห้วยมาใช้งานด้วย ปัจจุบันห้วยกระดาศบนเขาหายากมากเพราะพื้นที่เขาใช้เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ส่วนที่ 2

จากการสัมภาษณ์นายป้อม อ่อนศรี (ป้อม อ่อนศรี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

เขากระดาศเป็นนามของเขาซึ่งมีต้นกระดาศจำนวนมาก จึงนำลักษณะของภูมิประเทศรวมกับนามของพืชที่ขึ้นเรียกกันว่า เขากระดาศ ต่อมาชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยจึงนำนามของเขา มาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านเขากระดาศ

นายป้อม อ่อนศรี (ป้อม อ่อนศรี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าถึงต้นกระดาศสรุปได้ว่า ต้นกระดาศมีลักษณะของต้นคล้ายต้นบอนแต่มีขนาดใหญ่กว่าและมีขน ถ้าถูกต้องตามเนื้อตัวแล้วจะคันมาก ซึ่งตัววิทยากรยืนยันว่าได้พบเห็นต้นกระดาศบริเวณเขานี้จำนวนมาก เมื่อสมัยที่เข้ามาในพื้นที่นี้ใหม่ ๆ และประกอบอาชีพทำไม้ ปัจจุบันต้นกระดาศไม่มีแล้ว

จากประวัติความเป็นมาของการตั้งนามบ้านเขากระดาศทั้ง 2 ส่วน พบว่าชาวบ้านนำนามของพืชที่ปรากฏมาตั้งนามหมู่บ้าน แต่เป็นนามของพืชที่ต่างชนิดกัน ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะมีพืชทั้ง 2 ชนิดนี้ปรากฏที่เขาลูกนี้ แต่อยู่ต่างพื้นที่กันเพราะเขาลูกนี้มีลักษณะใหญ่และอยู่ในระดับสูงอาจทำให้ชาวบ้านเดินไม่ทั่ว จึงประมาณการพืชที่มองเห็นว่ามีอยู่ทั่วเขา อีกทั้งลักษณะของพืชก็ต่างกัน คือ ต้นกระดาศเป็นพืชที่ต้องขึ้นอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ส่วนต้นหวายกระดาศจะขึ้นอยู่ทั่วไปไม่จำเป็นต้องอยู่ใกล้แหล่งน้ำ การมองเห็นพืชชนิดใดจึงขึ้นกับการเดินทางไปที่บริเวณใดของเขา และรู้จักพืชชนิดใด หรือการเลือกของบุคคลที่จะใช้พืชชนิดใดเป็นสัญลักษณ์ของหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านรู้จักต้นหวายกระดาศมากกว่าต้นกระดาศ นอกจากนี้การใช้ภูมินามบ้านเขากระดาศจากที่มาต้นหวายกระดาศจะมีการละคำ คำว่า “ หวาย ” ไว้

3) หนองขาหยั่ง , บ้าน

บ้านหนองขาหยั่งเป็นบ้านหมู่ที่ 5 เป็นหมู่บ้าน 1 ในจำนวน 6 หมู่บ้านเมื่อแรกตั้งตำบลคลองตะเกรา จากการสัมภาษณ์นายออต เบ็ญมาตย์ นายสมปอง หัสดี และนายเลี้ยว ใหม่จันดี (ออต เบ็ญมาตย์ , สมปอง หัสดี และเลี้ยว ใหม่จันดี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

ส่วนที่ 1

สมัยก่อนพื้นที่บ้านหนองขาหยั่ง ยังเป็นพื้นที่ป่า (ป่าไม้ที่มีการตัดต้นไม้ใหญ่หมดแล้ว) แต่ยังมีความสมบูรณ์ของป่า ส่งผลให้ชาวบ้านและพรานมาล่าสัตว์ป่าเป็นจำนวนมาก เมื่อได้เนื้อ(สัตว์ที่ล่ามาได้) แล้วก็นำมาอย่างที่บ้านหนองน้ำก่อนนำกลับบ้าน และการย่างเนื้อจะทำขาหยั่งสามขาขึ้นตั้งสำหรับย่างเนื้อ จึงเรียกบริเวณที่นี้ว่า หนองขาหยั่ง เมื่อมีชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามที่เรียกสถานที่นั้น มาตั้งเป็นนามของหมู่บ้านว่า บ้านหนองขาหยั่ง

สำนวนที่ 2

สมัยก่อนพื้นที่บ้านหนองขาหย่าง ยังเป็นพื้นที่ป่า (ป่าที่ถูกตัดต้นไม้ใหญ่หมดแล้ว) บ้านหนองขาหย่างมีสัตว์ป่าชุกชุมมาก ส่งผลให้มีชาวบ้านและพรานมาล่าสัตว์เมื่อได้เนื้อ (สัตว์ที่ล่ามาได้) แล้วก็นำมาตัดเป็นขา ๆ ไก่ ๆ กับหนองน้ำที่ใช้ชะล้างแล้วอย่าง จึงเรียกลักษณะการย่างเนื้อว่า ขาย่าง และอยู่ใกล้หนองน้ำจึงเรียกว่า หนองขาหย่าง แล้วกลายมาเป็น หนองขาหย่าง

สำนวนที่ 3

จากความอุดมสมบูรณ์ของป่าในสมัยก่อน ส่งผลให้มีชาวบ้านและพรานมาล่าสัตว์ป่าเป็นจำนวนมาก แต่การล่าสัตว์ของชาวบ้านและพรานเหล่านั้น จะมาดักสัตว์ที่หนองน้ำ และโดยพรานทั้งหลายจะทำขาหย่างพาดต้นไม้เป็นนั่งร้าน สำหรับนั่งส่องสัตว์ที่มากินน้ำจากหนองน้ำ ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณที่นี้ว่า หนองขาหย่าง เมื่อชาวบ้านเข้ามาสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามที่เคยเรียกสถานที่นี้มาเรียกเป็นนามบ้านว่า บ้านหนองขาหย่าง

จากการสัมภาษณ์วิทยากรทำให้ทราบว่า บุคคลที่เข้าไปบุกเบิกบ้านหนองขาหย่าง เป็นคนแรก คือ นายกวด บุญญาพิทักษ์ ซึ่งเป็นชาวภูไท

การตั้งนามของหมู่บ้านทั้ง 3 สำนวน พบว่า สำนวนที่ 1 และสำนวนที่ 3 เป็นการนำนามของอุปกรณ์ที่ใช้ย่างเนื้อ กับการทำนั่งร้าน มาตั้งนามของหมู่บ้าน ส่วนสำนวนที่ 2 เกิดจากการกลายเสียง “ หนองขาหย่าง ” เป็น “ หนองขาหย่าง ” แต่การตั้งนามทั้ง 3 สำนวน ทำให้เห็นถึงชาวบ้านนำสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวมาตั้งนามหมู่บ้านและมีความสำคัญเหมือนกัน 2 สำนวนคือ ขาหย่าง ที่ใช้เป็นอุปกรณ์ย่างเนื้อกับการสร้างนั่งร้านส่องสัตว์ และจากการสัมภาษณ์วิทยากรหลายคนกล่าวว่า ในสมัยนั้นบุคคลที่ผ่านเข้ามาในเขตหมู่บ้านนี้จะพบเห็นขาหย่างตามต้นไม้และพื้นดินกระจายอยู่ทั่วไป

4) ห้วยโสม , บ้าน

บ้านห้วยโสมเป็นบ้านหมู่ที่ 11 แยกหมู่บ้านมาจากบ้านหมู่ที่ 4 บ้านวังหิน เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2538 จากการสัมภาษณ์นายก อบ. ผิวพรรณ นายชนันย์ ทิพยางกูร และนางพรหม จัฒงาน (กอ ผิวพรรณ , ชนันย์ ทิพยางกูร และพรหม จัฒงาน. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสรุปได้ว่า

สำนวนที่ 1

สภาพพื้นที่ก่อนตั้งบ้านเดิมเป็นป่ามีลำคลองเก่าแก่ไหลผ่าน และบริเวณริมคลองมีต้นหวายโสม หรือ หวายสม ขึ้นตลอดแนวคลอง จึงนำลักษณะภูมิประเทศที่เห็นมาเรียกนามสถานที่ว่า ห้วยโสม ต่อมาชาวบ้านเข้ามาสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย จึงนำนามที่เรียกสถานที่ดังกล่าวมาเรียกว่า บ้านห้วยโสม

สำหรับหวายโสมหรือหวายสม นายชนันท์ ทิพยางกูร (ชนันท์ ทิพยางกูร. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าให้ฟังสรุปได้ว่า หวายโสมหรือหวายสม ลำต้นมีหนามแหลมคมมากขึ้นอยู่ตามริมคลองสามารถนำมาใช้จักสานสิ่งต่าง ๆ ได้ และหน่อหวายอ่อน ๆ รับประทานได้

สำนวนที่ 2

พื้นที่เดิมเป็นป่าและมีต้นโสมไทยขึ้นอยู่ริมคลองแผ่กิ่งก้านให้ร่มเงาแก่คนที่เดินทางผ่านไปมา จึงเรียกว่า ห้วยโสม เมื่อชาวบ้านเข้ามาตั้งบ้านเรือนจึงนำนามของสถานที่มาตั้งเป็นนามของหมู่บ้าน บ้านห้วยโสม

สำหรับต้นโสมไทยนายกอ ผิวพรรณ (กอ ผิวพรรณ. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าให้ฟังสรุปได้ว่า ต้นโสมไทยเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่แผ่กิ่งก้านสวยงามให้ร่มเงาได้

การตั้งนามหมู่บ้านทั้ง 2 สำนวน จะเน้นสภาพภูมิประเทศเป็นสำคัญ คือ ห้วย รวมกับนามของพืชต่างชนิด ระหว่างต้นหวายโสมเป็นพืชที่ขึ้นเป็นบริเวณกว้างและมีมาก กับต้นโสมเป็นต้นไม้ที่มีลักษณะเด่นมีกิ่งก้านแผ่ไพศาลให้ร่มเงาแก่บุคคล ถ้าใช้นาม “ โสม ” จากที่มาสำนวนที่ 1 จะพบการละเสียงคำว่า “ หวาย ” และอาจมีการกลายจากคำว่า “ สม ” ออกเสียงให้ยาวขึ้นกลายเป็น “ โสม ” และถ้าจากที่มาสำนวนที่ 2 จะเป็นการใช้นามของพันธุ์ไม้ คือ ต้นโสม โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง จากการสัมภาษณ์ต้นหวายโสมจะเป็นที่รู้จักมากกว่าต้นโสม

3.1.2 ประวัติความเป็นมาของภูมินามที่มีใช้หมู่บ้าน

ภูมินามที่ปรากฏในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา นอกจากภูมินามหมู่บ้านแล้วยังมีภูมินามอื่น ๆ อีก ได้แก่ ภูมินามตำบล ภูมินามถ้า ภูมินามภูเขา ภูมินามบึง ดังนี้

3.1.2.1 ภูมินามที่มีใช้หมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมาเพียง 1 เรื่อง

1) คลองตะเกรา , ตำบล

ตำบลคลองตะเกราในอดีตเป็นเขตพื้นที่ป่าดงดิบที่กว้างใหญ่อยู่ในเขตการปกครองของตำบลท่าตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา และได้รับการยกฐานะให้เป็นตำบล ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา จากการสัมภาษณ์นายกอ ผิวพรรณ นายกศรี พานิชยพัฒน์ พันตรีรัตนศักดิ์ รุ่งเรือง และนาย สมลักษณ์ พรหมา (กอ ผิวพรรณ , ศรี พานิชยพัฒน์ , รัตนศักดิ์ รุ่งเรือง และสมลักษณ์ พรหมา. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาของตำบลสรุปได้ว่า

เมื่อบริษัทเอื้อวิทยาได้รับสัมปทานทำไม้ในเขตป่าท่าตะเกียบ บริษัทจึงตั้งสำนักงานที่พักอาศัยของพนักงานและคนงานทำไม้ เป็นต้น ตามจุดต่าง ๆ เพื่อสะดวกในการทำไม้ มีสถานที่ตั้งสำนักงานและที่พักอาศัยแห่งหนึ่งที่อยู่ใกล้คลอง เพื่อสะดวกในการใช้น้ำซึ่งมีต้นกันเกราขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งสองฝั่งคลอง จึงใช้สภาพตามที่ปรากฏดังกล่าว เรียกสถานที่บริเวณนี้ว่า “ คลองกันเกรา ” แล้วต่อมาเรียกเพี้ยนกลายเป็น “ คลองตะเกรา ”

2) คอขาด , เขา

จากการสัมภาษณ์นายสมปอง หัสดี และนายป้อม อ่อนศรี (สมปอง หัสดี และป้อม อ่อนศรี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาสรุปได้ว่า

มีภูเขาใหญ่ 2 ลูกที่ทอดยาวดูไกล ๆ เหมือนจะโค้งเข้าหากัน มีช่องว่างระหว่างภูเขาทั้ง 2 ลูก มองเห็นคล้ายคอขาด แต่เนื่องจากไม่ติดกัน ชาวบ้านจึงเรียกว่า เขาคอขาด

3) ถ้ำแรด , เขา

จากการสัมภาษณ์นายไพโรจน์ สมศรี (ไพโรจน์ สมศรี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาสรุปได้ว่า

มีเขาใหญ่ลูกหนึ่งมีถ้ำอยู่ข้างใต้ ภายในถ้ำนั้นมีหินที่มองดูแล้วคล้ายแรด ชาวบ้านจึงนำลักษณะที่ปรากฏนั้นมาตั้งเป็นนามของเขาวว่า เขาถ้ำแรด

4) หลังถนน , เขา

จากการสัมภาษณ์นายสมปอง หัสดี (สมปอง หัสดี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาสรุปได้ว่า

สมัยก่อนมีการสร้างถนนเข้าไปในเขตป่าเป็นถนนขนาดพอร์ทิ่งได้ ผ่านเขาลูกหนึ่ง ชาวบ้านจึงเรียกเขาลูกนี้ว่า เขาหลังถนน โดยถือถนนเป็นเกณฑ์

5) ค้างคาว , ถ้ำ

จากการสัมภาษณ์นายสมปอง หัสดี และ นายป้อม อ่อนศรี (สมปอง หัสดี และป้อม อ่อนศรี. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาสรุปได้ว่า

ในถ้ำมีค้างคาวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เวลาเย็นจะบินออกจากถ้ำไปหาอาหาร เมื่อชาวบ้านได้เห็นสภาพธรรมชาตินี้ จึงเรียกถ้ำนี้ว่า ถ้ำค้างคาว

6) ส่อ , บึง

จากการสัมภาษณ์นางพัน เมืองแก้ว (พัน เมืองแก้ว. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาสรุปได้ว่า

บึงส่อเป็นบึงน้ำที่เชื่อกันว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง ในบึงน้ำนั้นมีไผ่อยู่ 2 ใบบรรจุสมบัติล้ำค่าเป็นจำนวนมาก ผู้มีบุญเท่านั้นจึงจะได้เห็น แต่หยาบยกไปไม่ได้ นอกจากนี้ในบึงมีปลามาก เมื่อชาวบ้านจะไปจับปลาที่บึงนี้จะต้องขอร้องอ้อนวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คุ้มครองอยู่ ซึ่งจะได้ปลาพอรับประทานเท่านั้น แต่ถ้ามีคนทักหรือมีการพูดคุยกันว่าจะไปจับปลาที่บึงส่อนั้นก็จะจับปลาไม่ได้เลย

บึงส่อเป็นตำนานที่เล่ากันถึงบึงน้ำที่อยู่ในเขตหมู่บ้านกรอกสะแก ปัจจุบันยังปรากฏอยู่

ส่วนการตั้งนามของบึงน้ำใช้คำว่า “ ส่อ ” น่าจะมาจากการขอร้องเมื่อจะไปจับปลา และในสารานุกรมภาษาอีสาน ไทย อังกฤษ ของดร.ปรีชา พิณทอง (2532 : 758) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ ส่อ ” หมายถึง ฟ้อง ส่วนการออกเสียงเรียกบึงนี้ บางครั้งเรียกว่า บึงส่อ หรือ บึงสอ ตามสำเนียงของผู้พูด

3.1.2.2 ภูมินามที่มีใช้หมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมามากกว่า 1 เรื่อง

1) ยายหมอน้อย , เขา

จากการสัมภาษณ์นางพัน เมืองแก้ว นางหวาด กลางประพันธ์ และนายกอ ผิวพรรณ (พัน เมืองแก้ว หวาด กลางประพันธ์ และกอ ผิวพรรณ. สัมภาษณ์. 2545) ได้เล่าประวัติความเป็นมาสรุปได้ว่า

สำนวนที่ 1

มีหญิงชราคนหนึ่งอาศัยอยู่ที่เชิงเขาและได้เลี้ยงหมาไว้หนึ่งตัว ชาวบ้านเรียกหญิงชราชื่อว่า “ ยาย ” ยายมีอาชีพทำนาและเป็นหมอดำแย เมื่อมีเวลาว่างยายจะเดินขึ้นเขาไปหายาสมุนไพรต่าง ๆ หมาที่เลี้ยงไว้จะติดตามไปด้วย วันหนึ่งยายกับหมาเดินขึ้นเขาไปหายาสมุนไพรแล้วไม่กลับลงมา ชาวบ้านออกตามหาแต่ก็ไม่พบ ชาวบ้านจึงเรียกเขาลูกนั้นว่า เขายายหมอน้อย มีที่มาจากการเป็นหมอดำแยของยาย บางครั้งเรียก เขายายหมาน้อย มีที่มาจากการหายไปของยายกับหมาน้อย

สำนวนที่ 2

มีหญิงชราคนหนึ่งอาศัยอยู่ที่เชิงเขาและได้เลี้ยงหมาไว้หนึ่งตัว ชาวบ้านเรียกหญิงชราชื่อว่า “ ยาย ” ยายมีอาชีพทำนาและเป็นหมอดำแย เมื่อมีเวลาว่างยายจะเดินขึ้นเขาไปหายาสมุนไพรต่าง ๆ หมาที่เลี้ยงไว้จะติดตามไปด้วย วันหนึ่งยายกับหมาเดินขึ้นเขาไปหายาสมุนไพรแล้วป่วยตายบนเขา ชาวบ้านจึงเรียกเขาลูกนั้นว่า เขายายหมอน้อย มีที่

มาจากการเป็นหมอดำเยาของยายและตายบนเขา

สำนวนที่ 3

มีหญิงชราคนหนึ่งอาศัยอยู่ที่เชิงเขาและได้เลี้ยงหมาไว้หนึ่งตัว ชาวบ้านเรียกหญิงชราว่า “ ยาย ” ยายมีอาชีพทำนาและเป็นหมอดำเยา ต่อมาเมื่อมีไข้ขาตัวหนึ่ง มีลักษณะสวยงามมากกินข้าวที่ยายปลูกไว้หลายครั้ง วันหนึ่งยายจึงเดินตามไก่อขึ้นไปพร้อมกับหมาที่เลี้ยงไว้ และไม่ได้กลับลงมา เพราะเส้นทางที่เดินตามไก่อไปนั้นเป็นเส้นทางไปสู่เมืองลับแล ชาวบ้านจึงเรียกเขาลูกนั้นว่า เขายายหมอน้อย มีที่มาจากการทำงานกับอาชีพการเป็นหมอดำเยา

การตั้งนามของเขาลูกนี้ จากที่มาทั้ง 3 สำนวน พบว่าชาวบ้านจะเน้นที่มาของภูมินามประเด็นหลัก คือ การหายตัวไปของหญิงชราที่ชาวบ้านเรียกว่า “ ยาย ” กับสุนัขที่เลี้ยงไว้ โดยมีรายละเอียดต่างกัน คือ

1. การหายตัวไปของยายกับสุนัขโดยไม่ทราบสาเหตุ
2. การหายตัวไปของยายกับสุนัขโดยป่วยตายบนเขา
3. การหายตัวไปของยายกับสุนัขโดยเกี่ยวข้องกับตำนาน

เมืองลับแล

นอกจากนี้ยังมีการใช้ภูมินามนี้มี 2 นาม คือ เขายายหมอน้อยจะเน้นที่ยายและอาชีพหมอดำเยา ส่วนภูมินามเขายายหมาน้อยจะเน้นที่ยายและสุนัขที่หายไป

3.2 ประเภท ที่มา และการตั้งภูมินาม

จากข้อมูลประวัติความเป็นมาและการตั้งภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถจำแนกประเภท ที่มา และการตั้งภูมินามได้ดังนี้

3.2.1 ประเภทภูมินาม

ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน 58 ภูมินาม จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

3.2.1.1 ภูมินามหมู่บ้าน จำนวน 51 ภูมินาม ได้แก่

- 1) ภูมินามบ้านตามหมู่ที่ทางราชการกำหนด จำนวน 24 นาม ได้แก่

บ้านหมู่ที่ 1	บ้านกรอกสะแก	บ้านหมู่ที่ 13	บ้านเกาะกระทิง
บ้านหมู่ที่ 2	บ้านหนองคอก	บ้านหมู่ที่ 14	บ้านเขากล้วยไม้
บ้านหมู่ที่ 3	บ้านเกาะลอย	บ้านหมู่ที่ 15	บ้านหนองใหญ่

บ้านหมู่ที่ 4	บ้านวังหิน	บ้านหมู่ที่ 16	บ้านอ่างหิน
บ้านหมู่ที่ 5	บ้านหนองขาหยั่ง	บ้านหมู่ที่ 17	บ้านชอยห้า
บ้านหมู่ที่ 6	บ้านธรรมรัตน์ใน	บ้านหมู่ที่ 18	บ้านกระบกคู่
บ้านหมู่ที่ 7	บ้านร่มโพธิ์ทอง	บ้านหมู่ที่ 19	บ้านเขากระดาศ
บ้านหมู่ที่ 8	บ้านเทพประทาน	บ้านหมู่ที่ 20	บ้านห้วยนา
บ้านหมู่ที่ 9	บ้านห้วยตะปอก	บ้านหมู่ที่ 21	บ้านห้วยฝาย
บ้านหมู่ที่ 10	บ้านศรีเจริญทอง	บ้านหมู่ที่ 22	บ้านสันติสุข
บ้านหมู่ที่ 11	บ้านห้วยโสม	บ้านหมู่ที่ 23	บ้านท่ามะนาว
บ้านหมู่ที่ 12	บ้านทุ่งสำ	บ้านหมู่ที่ 24	บ้านทรัพย์เจริญ

2) ภูมินามย่อยในเขตปกครองของหมู่บ้าน จำนวน 27 ภูมินาม
ได้แก่

บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 2 มี 1 บ้าน ได้แก่	บ้านเนินสามทหาร
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 3 มี 1 บ้าน ได้แก่	บ้านด่านทวีทรัพย์
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 4 มี 3 บ้าน ได้แก่	บ้านหนองกกเหลี่ยม บ้านไทรงาม
	บ้านหนองสมบุรณ์
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 5 มี 4 บ้าน ได้แก่	บ้านเขาพริก บ้านหนองปรือ
	บ้านหนองอำเต่า บ้านหนองหมี่
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 6 มี 1 บ้าน ได้แก่	บ้านเขาไม้หอม
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 7 มี 1 บ้าน ได้แก่	บ้านมอทราย
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 8 มี 2 บ้าน ได้แก่	บ้านหลุมตาสังข์ บ้านบึงร่อง
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 9 มี 2 บ้าน ได้แก่	บ้านเขาเข็ง บ้านเขาเค็ง
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 10 มี 1 บ้าน ได้แก่	บ้านเขาไผ่
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 12 มี 3 บ้าน ได้แก่	บ้านกระแทต บ้านนาดี
	บ้านอ่างกะพง
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 14 มี 3 บ้าน ได้แก่	บ้านคุ้มร้อยเอ็ด บ้านเนินสะอาด
	บ้านหินลาด
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 15 มี 1 บ้าน ได้แก่	บ้านหนองตัว
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 17 มี 3 บ้าน ได้แก่	บ้านเนินสวรรค์ บ้านห้วยครอบ
	บ้านห้วยแดงหวา
บ้านในเขตปกครองหมู่ที่ 18 มี 1 บ้าน ได้แก่	บ้านหนองบอน

3.2.1.2 ภูมินามที่มีใช้หมู่บ้าน ได้แก่

- 1) ภูมินามตำบล จำนวน 1 ภูมินาม คือ ตำบลคลองตะเกรา
- 2) ภูมินามถ้ำ จำนวน 1 ภูมินาม คือ ถ้ำค้างคาว
- 3) ภูมินามบึง จำนวน 1 ภูมินาม คือ บึงส่อ
- 4) ภูมินามภูเขา จำนวน 4 ภูมินาม คือ เขาคอขาด เขากล้าแรด

เขายายหมอน้อย เขาหลังถนน

ตาราง 5 สรุปจำนวนภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประเภทของภูมินาม	จำนวน ภูมินาม
จำนวนภูมินามตำบล	1
จำนวนภูมินามถ้ำ	1
จำนวนภูมินามบึง	1
จำนวนภูมินามภูเขา	4
จำนวนภูมินามบ้านตามหมู่ที่ทางราชการกำหนด	24
จำนวนภูมินามบ้านในเขตปกครองของบ้านตามหมู่ที่ทางราชการกำหนด	27
รวม	58

3.2.2 ที่มาของภูมินาม

จากการศึกษาภูมินามจำนวน 58 ภูมินามพบว่า แต่ละภูมินามมีที่มาต่างกัน ซึ่งจะจำแนกได้ดังนี้

3.2.2.1 ภูมินามที่มีประวัติความเป็นมาเพียง 1 เรื่อง มีจำนวน 53 ภูมินาม ได้แก่

1. ตำบลคลองตะเกรา
2. เขาหลังถนน
3. เขาคอขาด
4. เขากล้าแรด
5. ถ้ำค้างคาว
6. บึงส่อ
7. บ้านกรอกสะแก
8. บ้านกระบกคู่
9. บ้านเกาะกระทิง
10. บ้านเกาะลอย
11. บ้านเขากล้วยไม้
12. บ้านเขาเชิง
13. บ้านเขาเค็ง
14. บ้านเขาไผ่
15. บ้านเขาพริก

16. บ้านเขาไม้หอม	17. บ้านคุ้มร้อยเอ็ด	18. บ้านซอยห้า
19. บ้านด่านทวีทรัพย์	20. บ้านทรัพย์เจริญ	21. บ้านท่ามะนาว
22. บ้านทุ่งสำย	23. บ้านเทพประทาน	24. บ้านไทรงาม
25. บ้านธรรมรัตน์โน	26. บ้านนาดี	27. บ้านเนินสวรรค์
28. บ้านเนินสะอาด	29. บ้านเนินสามทหาร	30. บ้านบึงร่อง
31. บ้านมอทราย	32. บ้านร่มโพธิ์ทอง	33. บ้านวังหิน
34. บ้านศรีเจริญทอง	35. บ้านสันติสุข	36. บ้านหนองกกเหลี่ยม
37. บ้านหนองคอก	38. บ้านหนองดี	39. บ้านหนองบอน
40. บ้านหนองปรือ	41. บ้านหนองยาเต่า	42. บ้านหนองสมบูรณ์
43. บ้านหนองหมี	44. บ้านหนองใหญ่	45. บ้านหลุมตาสังข์
46. บ้านห้วยครอบ	47. บ้านห้วยตะปอก	48. บ้านห้วยแดงหวา
49. บ้านห้วยนา	50. บ้านห้วยฝาย	51. บ้านหินลาด
52. บ้านอ่างกะพง	53. บ้านอ่างหิน	

3.2.2.2 ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกราที่มีประวัติความเป็นมาของ
นาม 2 เรื่อง มีจำนวน 3 ภูมินาม ได้แก่

บ้านกระแทต	มีที่มาจาก	1. การเดินทางที่มีการกระแทกตลอด
เส้นทาง
2. ต้นกระแทต (ผักอีลอกหรือ
ต้นบุกกระแท่ง)
บ้านเขากระดาศ	มีที่มาจาก	1. ดันห้วยกระดาศ
2. ดันกระดาศ
บ้านห้วยโสม	มีที่มาจาก	1. ห้วยกับตันห้วยโสม
2. ห้วยกับตันโสมไทย

3.2.2.3 ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกราที่มีประวัติความเป็นมาของ
นาม 3 เรื่อง เป็นภูมินามภูเขาและภูมินามของหมู่บ้าน มีจำนวน 2 ภูมินาม ได้แก่
เขายายหมอน้อยหรือเขายายหมาน้อย มีที่มาจาก

ที่เลี้ยงไว้

1. หญิงชราที่อาศัยพมอดำแยที่หายไปบนเขาพร้อมกับสุนัข
2. หญิงชราที่อาศัยพมอดำแยป่วยตายบนเขาพร้อมกับสุนัข

ที่เลี้ยงไว้

3. หญิงชราหายไปบนเขาพร้อมกับสุนัขที่เลี้ยงไว้โดย
เกี่ยวข้องกับตำนานเมืองลับแล

บ้านหนองขาหย่าง มีที่มาจาก

1. ขาหย่าง (อุปกรณ์ใช้ประกอบการปรุงอาหาร)
2. ขาหย่าง สิ่งที่สร้างไว้บนต้นไม้สำหรับนั่งส่องสัตว์
3. การกลายเสียงจากคำว่า “ ขาหย่าง ” เป็น “ ขาหยั่ง ”

ตาราง 6 สรุปประวัติความเป็นมาของภูมินาม

รายการ	จำนวนภูมินาม
ภูมินามที่มีประวัติความเป็นมา 1 เรื่อง	53
ภูมินามที่มีประวัติความเป็นมา 2 เรื่อง	3
ภูมินามที่มีประวัติความเป็นมา 3 เรื่อง	2
รวม	58

3.2.3 การตั้งภูมินาม

จากประวัติภูมินามที่นำมาศึกษา พบว่าการตั้งภูมินามในเขตตำบลคลอง
ตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีหลายวิธี การศึกษาครั้งนี้จะพิจารณาการ
ตั้งภูมินามจากลักษณะทั่วไปและการตั้งภูมินามจากส่วนประกอบอื่น

3.2.3.1 การตั้งภูมินามจากลักษณะทั่วไป

การตั้งภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา พิจารณาจากลักษณะต่าง ๆ ทั่วไป พบว่ามีการตั้งภูมินาม 8 ลักษณะ ดังนี้

1) ตั้งภูมินามตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ ซึ่งสามารถจำแนกได้
ดังนี้

1.1) ประเภทแหล่งน้ำ ใช้คำว่า เกาะ คลอง บึง วัง ห้วย หนอง
ดังนี้

1.1.1) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ เกาะ ” จำนวน 1 ภูมินาม
ได้แก่ บ้านเกาะกระทิง

1.1.2) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ วัง ” จำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่

บ้านวังหิน

1.1.3) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ คลอง ” จำนวน 1 ภูมินาม

ได้แก่ ตำบลคลองตะเกรา

1.1.4) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ ท่า ” จำนวน 1 ภูมินาม

ได้แก่ บ้านท่ามะนาว

1.1.5) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ บึง ” จำนวน 1 ภูมินาม

ได้แก่ บ้านบึงร่อง

1.1.6) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ ห้วย ” จำนวน 5 ภูมินาม

ได้แก่ บ้านห้วยนา บ้านห้วยครอบ บ้านห้วยตะปอก บ้านห้วยแดงหวา บ้านห้วยโสม

1.1.7) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ หนอง ” จำนวน 10 ภูมินาม

ได้แก่

บ้านหนองกกเหลียม

บ้านหนองคอก

บ้านหนองชาหยั่ง

บ้านหนองบอน

บ้านหนองปรือ

บ้านหนองดี

บ้านหนองย่าเต่า

บ้านหนองสมบูรณ์

บ้านหนองใหญ่

บ้านหนองหมี่

1.2) ประเภทที่สูงจะใช้คำว่า เกาะ เนิน มอ เขา ได้แก่

1.2.1) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ เกาะ ” จำนวน 1 ภูมินาม

ได้แก่ บ้านเกาะลอย

1.2.2) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ มอ ” จำนวน 1 ภูมินาม

ได้แก่ บ้านมอทราย

1.2.3) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ เนิน ” จำนวน 3 ภูมินาม

ได้แก่ บ้านเนินสวรรค์ บ้านเนินสามทหาร บ้านเนินสะอาด

1.2.4) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ เขา ” จำนวน 7 ภูมินาม

ได้แก่ บ้านเขากระดาศ บ้านเขากล้วยไม้ บ้านเขาเชิง บ้านเขาเค็ง บ้านเขาไผ่
บ้านเขาพริก บ้านเขาไม้หอม

1.3) ประเภทบอกลักษณะพื้นที่อื่น ได้แก่

1.3.1) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ อ่าง ” บอกลักษณะพื้นที่ราบ

จำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่ บ้านอ่างกะพง

1.3.2) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ ทุ่ง ” บอกลักษณะพื้นที่ราบ

จำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่ บ้านทุ่งส่าย

1.3.3) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ ด่าน ” บอกลักษณะพื้นที่ป่า
ในอดีตจำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่ บ้านด่านทวีทรัพย์

1.3.4) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ ถ้ำ ” บอกลักษณะพื้นที่เป็นถ้ำ
จำนวน 1 ภูมินามเป็นภูมินามของภูเขา ได้แก่ เขาถ้ำแรด

2) ตั้งภูมินามตามลักษณะการประกอบอาชีพในท้องถิ่น ซึ่งบอก
ลักษณะอาชีพ ดังนี้

2.1) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ นา ” บอกอาชีพการทำนาจำนวน 1
ภูมินาม ได้แก่ บ้านนาดี

2.2) ตั้งนามขึ้นด้วยคำว่า “ หลุม ” บอกอาชีพการทำน้ำมันยาง
ในอดีตจำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่ บ้านหลุมตาสังข์

3) ตั้งภูมินามตามนามของพืชหรือสัตว์ที่พบหรือเคยมีใน
ท้องถิ่น แบ่งเป็นภูมินามของถ้ำ และ ภูมินามของหมู่บ้าน ดังนี้

3.1) ภูมินามของถ้ำ จำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่

ถ้ำค้างคาว กล่าวถึง ถ้ำคาว

3.2) ภูมินามของหมู่บ้าน จำนวน 3 ภูมินาม ได้แก่

บ้านกระแตด กล่าวถึง ต้นกระแตด

บ้านกระบกคู่ กล่าวถึง ต้นกระบก

บ้านไทรงาม กล่าวถึง ต้นไทรย้อย

4) ตั้งภูมินามตามความเชื่อและค่านิยม ลักษณะของนามจะสื่อ
ถึงสิ่งต่าง ๆ เช่น ความสามัคคี ความสุขทางใจ ความปรารถนา ความเจริญ ซึ่งนำคำเหล่านี้มา
ตั้งเป็นภูมินามของหมู่บ้าน ดังนี้

บ้านศรีเจริญทอง	บอกลักษณะ	ต้องการมีความเจริญรุ่งเรือง และ ความก้าวหน้าในชีวิต
บ้านร่มโพธิ์ทอง	บอกลักษณะ	ต้องการมีความสุขสงบโดยถือเอาต้นโพธิ์ ในวัด เชื่อว่าเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึด เหนี่ยวทางจิตใจ
บ้านทรัพย์เจริญ	บอกลักษณะ	ต้องการมีความสุขที่มีทรัพย์ และทรัพย์นั้น นำความเจริญมาสู่ตน
บ้านเทพประทาน	บอกลักษณะ	ต้องการมีความหวังว่าจะมีชีวิตดีขึ้น และ

		มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองประทานความ สมหวัง
บ้านสันติสุข	บอกลักษณะ	ต้องการอยู่อย่างสงบสันติและมีความสุข หลังผ่านพ้นความทุกข์

5) ตั้งภูมินามตามเรื่องเล่าเหตุการณ์ในท้องถิ่น ซึ่งแบ่งเป็น
ภูมินามของภูเขาและภูมินามของหมู่บ้าน ดังนี้

5.1) ภูมินามของภูเขา จำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่
เขายายหมอน้อย กล่าวถึง เรื่องราวการหายไปของยายที่มี
อาชีพเป็นหมอตำแย

5.2) ภูมินามของหมู่บ้าน จำนวน 2 ภูมินาม ได้แก่
บ้านชอยห้า กล่าวถึง เรื่องราวในอดีตว่าเคยมีการทำไม้
ในบริเวณนี้
บ้านธรรมรัตน์ใน กล่าวถึง เรื่องราวของการบุกเบิกชุมชนเข้ามาใน
หมู่บ้านโดยอาศัยรถของกำนันชาว์
ธรรมรัตน์

5.3) ภูมินามของบึง จำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่
บึงส่อ กล่าวถึง บึงน้ำศักดิ์สิทธิ์

6) ตั้งภูมินามตามธรรมชาติที่ปรากฏ แบ่งเป็นภูมินามของภูเขา
และภูมินามของหมู่บ้าน ดังนี้

6.1) ภูมินามของภูเขา จำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่
เขาคอขาด บอก ลักษณะของเขาที่เป็นทิวยาว
มองแล้วเหมือนโค้งเข้าหากัน
แต่ไม่มีส่วนใดของเขาดัดกัน

6.2) ภูมินามของหมู่บ้าน จำนวน 3 ภูมินาม ได้แก่
บ้านกรอกสะแก บอก ลักษณะทางเข้าหมู่บ้านเป็น
กรอก (ตรอก) เล็กๆ
บ้านหินลาด บอก ลักษณะทางธรรมชาติบริเวณ
นั้น ว่ามีหินลักษณะเอียงลาด
บ้านอ่างหิน บอก ลักษณะพื้นที่เป็นแอ่งลึกและมี
หินจำนวนมาก

7) ตั้งภูมินามตามสิ่งก่อสร้างในท้องถื่น ได้แก่ ภูมินามของหมู่บ้าน ดังนี้

บ้านคุ้มร้อยเอ็ด บอกกล่าวถึง บอกถึงการสร้างบ้านของ
ชาวร้อยเอ็ด

8) ตั้งภูมินามตามที่ตั้งของสถานที่ และสิ่งก่อสร้างในท้องถื่น แบ่งเป็นภูมินามของภูเขาและภูมินามของหมู่บ้าน ดังนี้

8.1) ภูมินามของภูเขา จำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่
เขาหลังถนน บอกกล่าวถึง มีการสร้างถนนผ่านภูเขา

8.2) ภูมินามของหมู่บ้าน จำนวน 1 ภูมินาม ได้แก่
บ้านหัวฝาย บอกกล่าวถึง สถานที่ตั้งบ้านว่าอยู่
ต้นน้ำ

การตั้งภูมินามทั้ง 8 ลักษณะดังกล่าวเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นการนำสิ่งที่อยู่ใกล้และมีลักษณะเด่นมาตั้งเป็นภูมินามโดยเฉพาะการนำลักษณะทางภูมิศาสตร์มาตั้งเป็นภูมินามมีมากถึงจำนวน 36 ภูมินามจากจำนวนทั้งหมด 58 ภูมินาม โดยระบุว่าพื้นที่ที่เป็นแหล่งน้ำมากที่สุดจำนวน 20 ภูมินาม พื้นที่สูงจำนวน 12 ภูมินาม และพื้นที่ลักษณะอื่น ๆ จำนวน 4 ภูมินาม นอกจากนี้ มีการนำลักษณะเด่นอื่น ๆ มาตั้งเป็นภูมินามอีก ได้แก่ การนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หรือเหตุการณ์สำคัญในท้องถื่นมาตั้งเป็นภูมินามจำนวน 4 ภูมินาม การนำลักษณะการประกอบอาชีพมาตั้งเป็นภูมินามจำนวน 2 ภูมินาม การนำลักษณะความเชื่อมั่นและค่านิยมมาตั้งเป็นภูมินามจำนวน 5 ภูมินาม การนำนามของพืชและสัตว์มาตั้งเป็นภูมินามจำนวน 4 ภูมินาม การนำลักษณะธรรมชาติที่ปรากฏมาตั้งเป็นภูมินามจำนวน 4 ภูมินาม การนำลักษณะที่ตั้งของสถานที่และสิ่งก่อสร้างมาตั้งเป็นภูมินามจำนวน 2 ภูมินาม และการนำลักษณะสิ่งก่อสร้างมาตั้งเป็นภูมินามจำนวน 1 ภูมินาม

ตาราง 7 สรุปการตั้งภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ
จังหวัดฉะเชิงเทรา

ลักษณะการตั้งภูมินาม	จำนวน ภูมินาม
ตั้งภูมินามที่ตามลักษณะทางภูมิศาสตร์	36
ตั้งภูมินามที่ตามลักษณะการประกอบอาชีพในท้องถิ่น	2
ตั้งภูมินามที่ตามนามของพืชหรือสัตว์ที่พบหรือเคยมีในท้องถิ่น	4
ตั้งภูมินามที่ตามลักษณะความเชื่อและค่านิยม	5
ตั้งภูมินามที่ตามลักษณะเรื่องเล่า เหตุการณ์ในท้องถิ่น	4
ตั้งภูมินามที่ตามลักษณะธรรมชาติที่ปรากฏ	4
ตั้งภูมินามที่ตามลักษณะสิ่งก่อสร้างในท้องถิ่น	1
ตั้งภูมินามที่ตามลักษณะที่ตั้งของสถานที่และสิ่งก่อสร้าง	2
รวม	58

3.2.3.2 การตั้งภูมินามจากส่วนประกอบอื่น

เนื่องจากสถานที่ต่าง ๆ มีสภาพแวดล้อมคล้ายกัน การตั้งภูมินามจึงต้องกำหนดส่วนประกอบอื่น ๆ เพื่อแสดงความชัดเจนของภูมินาม

จากการศึกษาการตั้งภูมินามจำนวน 58 ภูมินามพบว่า มีเพียง 10 ภูมินามเท่านั้นที่แสดงถึงสถานที่อย่างชัดเจน ได้แก่

1. บ้านกระแตต	2. บ้านหินลาด	3.บ้านทรัพย์เจริญ
4. บ้านเทพประทาน	5.บ้านสันติสุข	6.บ้านร่มโพธิ์ทอง
7. บ้านชอยห้า	8.บึงส่อ	9.เขาคอขาด
10.ถ้ำค้างคาว		

ภูมินามจำนวน 48 ภูมินาม จะแสดงความชัดเจนจากส่วนประกอบอื่น ๆ ซึ่งจำแนกได้ 12 ลักษณะ ดังนี้

1) ใช้ลักษณะสถานที่ที่เป็นที่สูงตามด้วยนามของพืชในท้องถิ่น มีจำนวน 7 ภูมินาม ได้แก่

บ้านเขาพริก	กล่าวถึง	ภูเขากับต้นพริก
บ้านเขาไม้หอม	กล่าวถึง	ภูเขากับต้นไม้หอมหรือต้นกฤษณา
บ้านเขาเชิง	กล่าวถึง	ภูเขากับต้นเชิง
บ้านเขาเค็ง	กล่าวถึง	ภูเขากับต้นเค็ง
บ้านเขากล้วยไม้	กล่าวถึง	ภูเขากับกล้วยไม้
บ้านเขาไผ่	กล่าวถึง	ภูเขากับต้นไผ่ป่า
บ้านเขากระดาศ	กล่าวถึง	ต้นหวายกระดาศ หรือ ต้นกระดาศ

2) ใช้ลักษณะสถานที่ที่เป็นแหล่งน้ำตามด้วยนามของพืชที่ปรากฏในท้องถิ่น มีจำนวน 8 ภูมินาม ได้แก่

บ้านหนองบอน	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับต้นบอน
บ้านหนองปรือ	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับต้นปรือ
บ้านหนองตั่ว	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับผักตั่ว
บ้านหนองกกเหลียม	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับต้นกกเหลียม
บ้านห้วยแดงหวา	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับเถาว์ลย์
บ้านห้วยโสม	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับต้นหวายโสมหรือ ต้นโสมไทย
บ้านท่ามะนาว	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับต้นมะนาว
ตำบลคลองตะเกรา	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับต้นกันเกรา (เกิดการ กร่อนเสียงเป็น “ ตะเกรา ”)

3) ใช้ลักษณะสถานที่ที่เป็นแหล่งน้ำตามด้วยนามของสัตว์ในท้องถิ่น หรือที่เคยปรากฏในอดีต มีจำนวน 2 ภูมินาม ได้แก่

บ้านเกาะกระตัง	กล่าวถึง	แหล่งน้ำและดินโป่งกับกระตัง
บ้านหนองหมี	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับหมี

4) ใช้ลักษณะสถานที่ที่เป็นแหล่งน้ำตามด้วยวัฒนธรรมการรับประทานอาหารในท้องถิ่น มีจำนวน 2 ภูมินาม ได้แก่

บ้านหนองขาหยั่ง	กล่าวถึง	สถานที่กับอุปกรณ์สำหรับใช้ย่าง
บ้านหนองย่าเต่า	กล่าวถึง	สถานที่ การปรุงอาหาร และเต่าซึ่ง

มีมากในท้องถิ่น

5) ใช้ลักษณะสถานที่ตามด้วยเรื่องเล่า หรือเหตุการณ์ในอดีต
ของท้องถิ่น มีจำนวน 2 ภูมินาม ได้แก่

บ้านเนินสามทหาร	กล่าวถึง	สถานที่เกิดเหตุการณ์ปะทะกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่บ้านเมืองกับผู้ร้าย
เขายายหมอน้อย	กล่าวถึง	สถานที่ที่เกิดการหายไป หรือการ ตายของหญิงชราที่มีอาชีพหมอ จำเอยกับสุนัขที่เลี้ยงไว้

6) ใช้ลักษณะสถานที่ตามด้วย ความคิด ความปรารถนา หรือ
อารมณ์ มีจำนวน 5 ภูมินาม ได้แก่

บ้านเกาะลอย	กล่าวถึง	ที่สูงรวมกับความคิด จินตนาการ
บ้านด่านทวีทรัพย์	กล่าวถึง	คงชื่อสถานที่เดิมรวมกับความ ปรารถนาในทรัพย์สิน
บ้านเนินสวรรค์	กล่าวถึง	สถานที่รวมกับความปรารถนา
บ้านเนินสะอาด	กล่าวถึง	ที่สูงรวมกับสภาพแวดล้อม
บ้านหนองสมบูรณ์	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับความคิด

7) ใช้ลักษณะสถานที่ตามด้วยลักษณะธรรมชาติในท้องถิ่น มี
จำนวน 9 ภูมินาม ได้แก่

บ้านกรอกสะแก	กล่าวถึง	ลักษณะทางเข้าหมู่บ้านกับต้นสะแก
บ้านบึงร่อง	กล่าวถึง	พื้นที่ที่เป็นร่องน้ำ
บ้านมอทราย	กล่าวถึง	พื้นที่เป็นเนินทราย
บ้านวังหิน	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับหิน
บ้านหนองใหญ่	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับขนาดของแหล่งน้ำ
บ้านห้วยครอบ	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับลักษณะพื้นที่ที่วนคล้าย ถ้วยที่คว่ำ
บ้านอ่างกะพง	กล่าวถึง	ลักษณะพื้นที่ที่ต้นกะพงขึ้นนั้น มองคล้ายแอ่งกระทะ
บ้านอ่างหิน	กล่าวถึง	สถานที่เป็นแอ่งกับหิน
เขาถ้ำแรด	กล่าวถึง	ภูเขาที่มีถ้ำภายในถ้ำมีหินรูปร่าง

คล้ายแรด

8) ใช้ลักษณะสถานที่ตามด้วยลักษณะการประกอบอาชีพใน
ท้องถิ่น มีจำนวน 2 ภูมินาม ได้แก่

บ้านหนองคอก	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับอาชีพเลี้ยงสัตว์ในอดีต
บ้านห้วยนา	กล่าวถึง	แหล่งน้ำกับการทำนา

9) ใช้ลักษณะการประกอบอาชีพในท้องถิ่นตามด้วยสภาพ-
แวดล้อมต่าง ๆ มีจำนวน 2 ภูมินาม ได้แก่

บ้านหลุมตาสังข์	กล่าวถึง	การประกอบอาชีพทำน้ำมันยาง กับ นามบุคคลในอดีต
บ้านนาดี	กล่าวถึง	การประกอบอาชีพทำนา กับความ คาดหวังและปรารถนา

10) ใช้ลักษณะพืชในท้องถิ่นตามด้วยลักษณะธรรมชาติ มี
จำนวน 2 ภูมินาม ได้แก่

บ้านไทรงาม	กล่าวถึง	ต้นไทรย่อยกับความสวยงาม
บ้านกระบกคู่	กล่าวถึง	ต้นกระบกกับลักษณะการขึ้นของ ต้นกระบก 2 ต้นคู่กัน

11) ใช้ลักษณะที่ตั้งสถานที่ตามด้วยสิ่งก่อสร้างในท้องถิ่น มี
จำนวน 2 ภูมินาม ได้แก่

บ้านหัวฝาย	กล่าวถึง	บ้านที่ตั้งด้านใต้ฝายน้ำล้นจึงได้ใช้ น้ำก่อนชาวบ้านอื่น ๆ จึงใช้คำว่า “ หัว ” เป็นคำขึ้นต้น
เขาหลังถนน	กล่าวถึง	ถนนตัดผ่านและใช้ถนนเป็นเกณฑ์ กำหนดด้านหน้าด้านหลัง

12) ใช้ลักษณะเด่นอื่น ๆ จำนวน 5 ภูมินาม ได้แก่

บ้านคุ้มร้อยเอ็ด	กล่าวถึง	การสร้างบ้านตามด้วยถิ่นฐานเดิม
บ้านทุ่งสำ	กล่าวถึง	ลักษณะพื้นที่ตามด้วยลักษณะการ คมนาคมบริเวณที่มีพื้นที่เป็นทราย

		เมื่อเดินทางยานพาหนะจะสายไป สายมา
บ้านธรรมรัตน์ใน	กล่าวถึง	เรื่องราวในอดีตตามด้วยที่ตั้ง หมู่บ้าน
บ้านศรีเจริญทอง	กล่าวถึง	การรวมหมู่บ้าน 2 หมู่บ้าน แล้วคง เสียงของนามหมู่บ้านเดิมไว้ รวม กับความคิด ด้วยดังนี้ บ้านหลุมสังกะสี คงเสียงคำว่า “ ศรี ” บ้านหนองนกขุนทอง คง เสียงคำว่า “ ทอง ” และรวมกับ ความคิดที่มีการสร้างโรงเรียน ใช้ คำว่า “ เจริญ ”
บ้านห้วยตะปอก	กล่าวถึง	สถานที่ที่เป็นแหล่งน้ำรวมกับนาม เรียกบุคคลที่เกิดการกลายเสียง จาก คำว่า “ ตาปอก ” เป็น “ ตะปอก ”

การตั้งภูมินามจากส่วนประกอบอื่นดังที่กล่าวมาเห็นได้ว่า มีการใช้ลักษณะเด่นของพื้นที่มาตั้งเป็นภูมินาม เช่น บ้านคุ้มร้อยเอ็ด บ้านทุ่งสาย เป็นต้น และใช้ลักษณะเด่นมาต่อท้ายภูมินามคำต้น เช่น บ้านเขาพริก บ้านหนองบอน เป็นต้น

3.3 การเปลี่ยนภูมินาม

การใช้ภูมินามใดผู้ใช้อยู่ต้องการภูมินามที่มีความเป็นศรีเมศล หรือภูมินามที่มีความหมายในทางที่ดี และการเปลี่ยนภูมินามก็มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ถ้าภูมินามนั้นมีข้อบกพร่อง หรือมีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เกิดขึ้น เพราะภูมินามที่นำมาใช้จะบอกความเป็นมา ความสำคัญของสถานที่นั้น ๆ

การเปลี่ยนภูมินามที่เกิดขึ้นจะต้องขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ โอกาส ความเหมาะสม และความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น ๆ การเปลี่ยนภูมินามนั้น นอกจากมีสาเหตุให้เปลี่ยนแล้ว การเลือกใช้ภูมินามใหม่ก็มีความสำคัญเหมือนกัน เพราะจะต้องมีความเหมาะสม และได้รับความเห็นชอบของคนในสังคม จึงจะทำให้ภูมินามนั้นเป็นที่ยอมรับ

จากการศึกษาภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่ามีการเปลี่ยนภูมินามจำนวน 7 หมู่บ้าน ด้วยสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

บ้านเขากล้วยไม้ เปลี่ยนมาจาก บ้านโป่งก้านเหลือง เนื่องจากชาวบ้านมีความคิดเห็นว่าภูมินามเดิมไม่ค่อยไพเราะ จึงเปลี่ยนมาใช้สภาพแวดล้อมใหม่ของสถานที่ที่เป็นภูมินาม คือ กล้วยไม้บนเขา มาตั้งเป็นภูมินามแทน

บ้านด่านทวีทรัพย์ เปลี่ยนมาจาก บ้านด่านอีหรอ เนื่องจากการใช้ภูมินามเดิมชาวบ้านมีความรู้สึกว่าจะไม่ค่อยดี การประกอบอาชีพไม่ค่อยได้ผล ทำให้มีทรัพย์น้อย และทรัพย์ที่เคยมีก็ลดลงตามนามอีหรอ จึงเปลี่ยนมาใช้ภูมินามใหม่เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต เพื่อจะได้ประกอบอาชีพหารายได้สะดวก มีทรัพย์มาก ๆ การเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนเฉพาะสิ่งที่เห็นว่ามี ความหมายไม่ดีให้ดียิ่งขึ้น คือ คำว่า “ อีหรอ ” เปลี่ยนเป็น “ ทวีทรัพย์ ”

บ้านทุ่งสำย เปลี่ยนมาจาก บ้านทุ่งทราย เนื่องจากชาวบ้านจะพูดถึงหมู่บ้านนี้จากลักษณะการเดินทางที่ลำบากเนื่องจากพื้นที่เป็นดินทราย ทำให้ยานพาหนะสายไปมาเมื่อมีบุคคลจากถิ่นอื่น ๆ ที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ หรือบุคคลอื่นที่ไม่มีความคุ้นเคยในพื้นที่เข้าใจ ภูมินามของหมู่บ้านผิด ส่งผลให้มีการใช้ภูมินามหมู่บ้านจากลักษณะของพาหนะที่สายไปมาแทน

บ้านนาดี เปลี่ยนมาจาก บ้านทับควาย เนื่องจากภูมินามเดิมแสดงถึงสถานที่เลี้ยงโค กระบือมาก่อน ต่อมาเมื่อชาวบ้านมาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยมากขึ้น และมีการประกอบอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่ จึงนำการประกอบอาชีพทำนาของคนในหมู่บ้าน รวมกับความปรารถนาสิ่งที่ดี มาตั้งเป็นภูมินามของหมู่บ้านแทน

บ้านเนินสะอาด เปลี่ยนมาจาก บ้านเนินหีหมอง เนื่องจากภูมินามเดิมนำลักษณะของการขาดแคลนน้ำมาก ทำให้ไม่ค่อยได้อาบน้ำมาตั้งเป็นภูมินาม ในลักษณะล้อเลียนเรื่องเพศของผู้หญิง ภาษาที่ใช้จึงไม่สุภาพ จึงต้องเปลี่ยนภูมินามมาใช้ภูมินามใหม่เพื่อความเหมาะสมและสุภาพ โดยการนำลักษณะสภาพแวดล้อมใหม่มาตั้ง หรือใช้นามใหม่ในลักษณะของการล้อนามเดิมในทางตรงข้ามดังนี้

1. หมู่บ้านนี้สะอาด (พื้นที่)
2. หมู่บ้านมีการพัฒนาแล้ว (น้ำหาง่ายกว่าอดีต) มีน้ำใช้ความ

หมั่นหมองหมดไป

บ้านวังหิน เปลี่ยนมาจาก บ้านหนองฝาละมี เนื่องจากการเปลี่ยนการใช้สถานที่แห่งใหม่เป็นลักษณะเด่น จึงเปลี่ยนมาใช้ภูมินามใหม่โดยการนำสภาพของสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ มาตั้งภูมินาม

บ้านหนองสมบูรณ์ เปลี่ยนมาจาก บ้านหนองตายห่า เนื่องจากภูมินามเดิมมีความหมายไม่ดี ฟังแล้วไม่ไพเราะ น่าหวาดกลัว จึงเปลี่ยนมาใช้ภูมินามใหม่เพื่อให้มีความเป็นสิริมงคลและมีความหมายดีกว่าเดิมแก่ผู้อยู่อาศัย

การเปลี่ยนภูมินามนั้นเกิดได้ในหลายโอกาส แต่ละโอกาสนำมาซึ่งภูมินามใหม่ ๆ ที่มีความหมายและมีคุณค่า เพราะภูมินามเหล่านั้นจะสะท้อนหลายสิ่งหลายอย่างให้สังคมได้รับรู้ เช่น ประวัติความเป็นมา ความต้องการ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และอารมณ์ของชาวบ้านในสภาพการณ์นั้น ๆ

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของภูมินาม จำแนกประเภทที่มา การตั้งภูมินาม และศึกษาการเปลี่ยนแปลงของภูมินาม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลจากผู้วิจัยรวบรวมจากภาคสนามด้วยตนเองจากวิทยากรในท้องถิ่นจำนวน 24 คน

4.1 สรุปผลการค้นคว้า

ผลการศึกษาวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาของภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 58 ภูมินาม จำแนก ดังนี้

1. ภูมินามหมู่บ้านจำนวน 51 ภูมินาม จำแนกเป็นภูมินามหมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมาเพียงเรื่องเดียวจำนวน 47 ภูมินาม และภูมินามหมู่บ้านมีประวัติความเป็นมามากกว่า 1 เรื่องจำนวน 4 ภูมินาม

2. ภูมินามที่มีใช้หมู่บ้านจำนวน 7 ภูมินาม จำแนกเป็นภูมินามที่มีใช้หมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมาเพียงเรื่องเดียวจำนวน 6 ภูมินาม และภูมินามที่มีใช้หมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมามากกว่า 1 เรื่องจำนวน 1 ภูมินาม ภูมินามที่มีใช้หมู่บ้าน ได้แก่ ภูมินามตำบล ภูมินามถ้ำ ภูมินามบึง ประเภทละ 1 ภูมินาม คือ ภูมินามคลองตะเกรา ถ้ำค้างคาว บึงส่อ และภูมินามภูเขาจำนวน 4 ภูมินาม ได้แก่ เขาคอขาด เขาก้าแรด เขายายหมอน้อย และเขาหลังถนน

3. การตั้งภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรามีการพิจารณา 2 ลักษณะ คือ

3.1 พิจารณาจากลักษณะทั่วไป พบว่ามี 8 ลักษณะ ดังนี้ ตั้งภูมินามตามลักษณะทางภูมิประเทศจำนวน 36 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 62.07 ตั้งภูมินามตามลักษณะความเชื่อ ความคาดหวังจำนวน 5 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 8.62 ตั้งภูมินามตามลักษณะนามของพืชหรือสัตว์ที่พบหรือเคยมีในท้องถิ่นจำนวน 4 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 6.90 ตั้งภูมินามตามลักษณะธรรมชาติที่ปรากฏจำนวน 4 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 6.90 ตั้งภูมินามตามเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หรือเหตุการณ์ในอดีตจำนวน 4 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 6.90 ตั้งภูมินามตามลักษณะการประกอบอาชีพในท้องถิ่นจำนวน 2 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 3.45 ตั้งภูมินามตามลักษณะที่ตั้งของสถานที่และสิ่งก่อสร้างจำนวน 2 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 3.45 และตั้งภูมินามตามลักษณะสิ่งก่อสร้างจำนวน 1 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 1.72

3.2 พิจารณาจากการใช้ส่วนประกอบอื่น ๆ มาต่อท้ายคำขึ้นต้น เนื่องจาก การตั้งภูมินามในเขตพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่ใช้คำขึ้นต้นบอกลักษณะทางภูมิประเทศ จึงต้องมี ส่วนประกอบอื่น ๆ มาขยายให้สถานที่ต่าง ๆ เหล่านั้นมีความชัดเจนยิ่งขึ้น และจากการศึกษา ภูมินามในเขตพื้นที่ศึกษาพบว่ามีภูมินามจำนวน 48 ภูมินามใช้ส่วนประกอบอื่นช่วยกำหนด ความชัดเจนของภูมินามซึ่งมี 12 ลักษณะ ตามลำดับ ดังนี้ ใช้ลักษณะของสถานที่ตามด้วย ลักษณะธรรมชาติในท้องถิ่นจำนวน 9 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 18.75 เช่น บ้านบึงร่อง บ้าน มอทราย เป็นต้น ใช้ลักษณะของสถานที่ที่เป็นแหล่งน้ำตามด้วยนามของพืชในท้องถิ่นจำนวน 8 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 16.66 เช่น บ้านหนองบอน บ้านห้วยโสม เป็นต้น ใช้ลักษณะของ สถานที่ที่เป็นที่สูงตามด้วยนามของพืชในท้องถิ่นจำนวน 7 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 14.58 เช่น บ้านเขาพริก บ้านเขาไม้หอม เป็นต้น ใช้ลักษณะของสถานที่ตามด้วย ความคิด ความ ปรารถนา หรืออารมณ์จำนวน 5 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 10.42 เช่น บ้านเนินสวรรค์ บ้าน เกาะลอย เป็นต้น ใช้ลักษณะของสถานที่ที่เป็นแหล่งน้ำตามด้วยนามของสัตว์ในท้องถิ่น หรือที่ เคยปรากฏในอดีตจำนวน 2 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 4.17 ได้แก่ บ้านเกาะกระทิง บ้านหนองหมี่ ใช้ลักษณะของสถานที่ที่เป็นแหล่งน้ำตามด้วยวัฒนธรรมการรับประทานอาหารจำนวน 2 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 4.17 ได้แก่ บ้านหนองยาเต่า บ้านหนองขาหยั่ง ใช้ลักษณะของสถานที่ ตามด้วยเรื่องเล่า หรือเหตุการณ์ในท้องถิ่นจำนวน 2 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 4.17 ได้แก่ บ้าน เนินสามทหาร เขายายหมอน้อย หรือ เขายายหมาน้อย ใช้ลักษณะของการประกอบอาชีพใน ท้องถิ่นตามด้วยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จำนวน 2 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 4.17 ได้แก่ บ้าน หลุมตาสังข์ บ้านนาดี ใช้ลักษณะของสถานที่ตามด้วยลักษณะการประกอบอาชีพจำนวน 2 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 4.17 ได้แก่ บ้านหนองคอก บ้านห้วยนา ใช้ลักษณะของพืชในท้องถิ่น ตามด้วยลักษณะธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นจำนวน 2 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 4.17 ได้แก่ บ้านไทรงาม บ้านกระบกคู่ ใช้ลักษณะที่ตั้งของสถานที่ตามด้วยสิ่งก่อสร้างที่ปรากฏใน ท้องถิ่นจำนวน 2 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 4.17 ได้แก่ บ้านห้วยฝาย เขาหลังถนน และใช้ลักษณะ เด่นอื่น ๆ จำนวน 5 ภูมินาม คิดเป็นร้อยละ 10.42 เช่น บ้านธรรมรัตน์โน ซึ่งใช้นามสกุลของผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการบุกเบิกพื้นที่มาตั้งเป็นภูมินาม เป็นต้น

4. การเปลี่ยนภูมินาม ในเขตตำบลคลองตะเกรา พบว่าการเปลี่ยนภูมินาม จำนวน 7 ภูมินาม ได้แก่ บ้านด่านทวีทรัพย์ บ้านนาดี บ้านทุ่งสำย บ้านเนินสะอาด บ้านเขา กล้วยไม้ บ้านวังหิน และบ้านหนองสมบุรณ์ สาเหตุที่เปลี่ยนส่วนใหญ่เปลี่ยนเพื่อความไพเราะ เพื่อความเป็นสิริมงคล เพื่อความเหมาะสม และความคาดหวังอื่น ๆ หรือเปลี่ยนตามสิ่ง- แวดล้อมใหม่ เปลี่ยนตามป้ายบอกทาง และเปลี่ยนตามคำพูดที่กล่าวถึงอีกลักษณะหนึ่งจน กลายเป็นภูมินามจริง วิธีการเปลี่ยนแปลงภูมินามส่วนใหญ่ใช้ลักษณะสภาพแวดล้อมใหม่

4.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีภูมินามหมู่บ้านและภูมินามที่มีใช้หมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 58 ภูมินาม ดังรายละเอียดที่กล่าวในสรุปการค้นคว้า

ภูมินามแต่ละภูมินามต่างก็มีที่มาแตกต่างกัน และที่มาทุกเรื่องเป็นสิ่งที่มีความค่าต่อสังคม จากศึกษาที่มาของภูมินามในพื้นที่ศึกษามีบางภูมินามมีที่มามากกว่า 1 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความสอดคล้องกันในประเด็นหลัก แต่มีรายละเอียดต่างกัน เช่น

บ้านเขากระดาศ มีที่มาของภูมินาม 2 เรื่องในลักษณะเดียวกัน คือ ภูมินามมีที่มาจากพืช แต่ต่างชนิดกัน ระหว่างต้นหวายกระดาศกับต้นกระดาศ ซึ่งพืชทั้ง 2 ชนิดนี้ วิทยาการต่างระบุว่าเคยเห็น และเคยเก็บมาใช้ประโยชน์

เขายายหมอน้อยหรือเขายายหมาน้อย มีที่มาของภูมินาม 3 เรื่อง ที่มาทั้ง 3 เรื่องมีอนุภาคสำคัญตรงกัน คือ การหายตัวของหญิงชราที่ชาวบ้านเรียกว่า “ ยาย ” กับสุนัขที่เลี้ยงไว้ โดยมีรายละเอียดที่ต่างกัน คือ

เรื่องที่ 1 กล่าวถึงการหายตัวของหญิงชราที่สุนัข บนเขาลูกหนึ่งโดยไม่ทราบสาเหตุ

เรื่องที่ 2 กล่าวถึงการป่วยจนตายของหญิงชราที่สุนัข บนเขาลูกหนึ่ง

เรื่องที่ 3 กล่าวถึงการหายตัวของหญิงชราที่สุนัขบนเขาลูกหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับตำนานเมืองลับแล

การตั้งภูมินามในเขตพื้นที่ศึกษาพบว่า มีการตั้งภูมินามตามลักษณะทางภูมิศาสตร์มากที่สุดจำนวน 36 ภูมินามจากจำนวนทั้งหมด 58 ภูมินาม โดยใช้คำขึ้นต้นภูมินามที่บอกลักษณะทางภูมิประเทศเกี่ยวกับแหล่งน้ำมากที่สุดจำนวน 20 ภูมินาม ใช้คำขึ้นต้นว่า “ หนอง ” จำนวน 10 ภูมินาม “ ห้วย ” จำนวน 5 ภูมินาม และคำอื่น ๆ อีกจำนวน 5 ภูมินาม ได้แก่ บึง เกาะ วัง คลอง และท่า เช่น บ้านหนองคอก บ้านบึงร่อง บ้านท่ามะนาว เป็นต้น บอกลักษณะทางภูมิประเทศเกี่ยวกับที่สูงจำนวน 12 ภูมินาม ใช้คำขึ้นต้นว่า “ เขา ” จำนวน 7 ภูมินาม และคำอื่น ๆ อีกจำนวน 5 ภูมินาม ได้แก่ เกาะ เนิน และมอ เช่น บ้านเขาพริก บ้านเนินสวรรค์ เป็นต้น และลักษณะอื่น ๆ ของพื้นที่อีกจำนวน 4 ภูมินาม ได้แก่ อ่าง ท่ง ด่าน และถ้ำ ได้แก่ บ้านอ่างกะพง บ้านทุ่งสำย บ้านด่านทวีทรัพย์ และเขาถ้ำแรด นอกจากนี้ยังมีการตั้งภูมินามลักษณะอื่น ๆ อีก เช่น ตั้งภูมินามโดยใช้นามของพืชหรือสัตว์ที่พบหรือเคยปรากฏในท้องถิ่น เช่น ถ้ำค้างคาว บ้านไทรงาม ตั้งภูมินามตามความคิด ความเชื่อ เช่น บ้านศรีเจริญทอง บ้านเทพประทาน และจากการใช้ภูมินามทางภูมิประเทศเป็นคำขึ้นต้นภูมินามส่งผลให้ต้องนำส่วนประกอบอื่น ๆ มาต่อท้ายคำขึ้นต้นเหล่านั้น เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

บ้านเขาไม้หอม นามานของพืชในท้องถิ่น คือ ไม้หอม(ไม้กฤษณา) มาขยายคำว่า “ เขา ”

บ้านเกาะกระทิง นามานของสัตว์ที่เคยปรากฏในอดีต มาขยายคำว่า “ เกาะ”

บ้านเนินสามทหาร นำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต มาขยายคำว่า “ เนิน ” เป็นต้น
 ภูมินามแต่ละภูมินามต่างมีเรื่องราวให้ระลึกถึง แต่บางครั้งอาจมีเรื่องหรือเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ เกิดขึ้นและน่าชื่นชมยิ่งกว่า จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนภูมินาม ซึ่งในเขตพื้นที่ศึกษาพบว่าการเปลี่ยนภูมินามจำนวน 7 ภูมินาม เช่น

บ้านด่านทวีทรัพย์ เปลี่ยนมาจาก บ้านด่านอีหรอ เปลี่ยนเพราะต้องการความเป็นสิริมงคล เนื่องจากมีความเชื่อว่า คำว่า “ หรอ ” มีความหมายไม่เป็นมงคล

บ้านหนองสมบูรณ์ เปลี่ยนมาจาก บ้านหนองตายห้า เปลี่ยนเพราะภูมินามเดิมไม่ไพเราะ ไม่เป็นมงคล สร้างความหวาดกลัวแก่ผู้ที่อยู่อาศัย

บ้านเนินสะอาด เปลี่ยนมาจาก บ้านเนินหิมอง เปลี่ยนเพราะภูมินามเดิมไม่ไพเราะ และไม่มีคุณภาพ

จากการศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา นอกจากได้ทราบประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านแล้วยังทราบสภาพเรื่องราวทางกายภาพ สังคม เชื้อชาติ และวิถีชีวิตในพื้นที่ศึกษานี้ เช่น

ลักษณะทางกายภาพ ในสมัยก่อนพื้นที่ศึกษานี้มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติมาก พิจารณาได้จากการตั้งภูมินาม เช่น บ้านเขาไม้หอม บ้านเกาะกระทิง บ้านหนองนกขุนทอง บ้านอ่างกะพง ตำบลคลองตะเกรา เป็นต้น แสดงให้เห็นสภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์ป่า พันธุ์ไม้ต่าง ๆ และลักษณะที่เต็มไปด้วยแหล่งน้ำ แต่ปัจจุบันสภาพป่าเหล่านี้ไม่มีอีกแล้วในพื้นที่ทั่วไป ยกเว้นส่วนที่กันไว้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งนี้เพราะการทำลายของมนุษย์เพื่อธุรกิจ เพื่อการตั้งถิ่นฐาน

ลักษณะทางสังคม จากภูมินามในพื้นที่ศึกษาทำให้ทราบลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมบางประการ เช่น

การย้ายถิ่น พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ใหม่ที่มีบุคคลจากท้องถิ่นอื่น ๆ โดยเฉพาะมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อพยพเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเห็นได้จากภูมินามบ้านคุ้มร้อยเอ็ด บ้านมอทราย และประเพณีบั้งไฟ

การรับวัฒนธรรมอื่น จากการตั้งภูมินามด้วยภาษาถิ่น เช่น ภูมินามบ้านคุ้มร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากวิทยากรบางคนซึ่งกล่าวถึงที่มาของคำว่า “ คุ้ม ” ว่าหมายถึงบ้าน ซึ่งเป็นภาษาถิ่นภาคเหนือ แสดงถึงการรับวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาใช้ในท้องถิ่น นอกจากนี้การตั้งภูมินามในระยะหลังเป็นนามที่ใช้ภาษาไพเราะสละสลวย มีความหมายดี เช่น บ้านเทพประทาน บ้านร่มโพธิ์ทอง บ้านสันติสุข บ้านศรีเจริญทอง บ้านด่านทวีทรัพย์ เป็นต้น

แสดงให้เห็นการรับอิทธิพลทางภาษาของภาคกลาง ซึ่งอาจเป็นการรับอิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ การศึกษา หรือจากราชการ ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของบุคคลในพื้นที่

เหตุการณ์ในอดีตของท้องถิ่น จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของภูมินาม บ้านร่มโพธิ์ทอง และบ้านเทพประทาน ทำให้ทราบถึงเรื่องราวในการยกเลิกสัมปทานการทำไม้ และประกาศปิดป่าซึ่งส่งผลกระทบต่อชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา และการจัดการช่วยเหลือราษฎร ที่ประสบปัญหาเรื่องที่ดินของทางราชการ เป็นต้น

4.3 ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในเขตตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การศึกษาภูมินามเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ซึ่งนอกเหนือจากการบันทึกเรื่องราวไว้เป็นหลักฐานและเป็นข้อมูลเบื้องต้นของท้องถิ่นแล้ว ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลศึกษา ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษา เชื้อชาติ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้ง ภูมิปัญญาอื่น ๆ ของท้องถิ่น

2. ผลการศึกษาครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแบบเรียน รายวิชาท้องถิ่นของเราให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน โดยการกลั่นกรอง เลือกรวบรวม และเรียบเรียงเสียใหม่

3. เนื่องจากเขตพื้นที่ตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่รองรับประชากรที่อพยพมาจากพื้นที่อื่น จึงน่าจะได้มีการศึกษากลุ่มประชากร นิทานพื้นบ้าน และภาษาของแต่ละกลุ่ม โดยใช้วิธีการศึกษาที่เหมาะสมกับเรื่องที่ศึกษา

4. ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาภูมินามในทุกพื้นที่ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งจะทำให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องภูมินามหมู่บ้านของจังหวัดฉะเชิงเทราครบถ้วน และควรสนับสนุนให้มีการศึกษาภูมินามในภูมิภาคอื่นของประเทศ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

หนังสือและปริญญานิพนธ์

- กรมศิลปากร. (2544). *วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณะและภูมิปัญญา จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). *หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2531 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กวี วรกวิน. (2546). *แอตลาสประเทศไทย รัฐกิจ รายจังหวัด*. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- กุสุมา รัชชมณี. (2543 , มิถุนายน-กันยายน). " ภูมินามอันป็นมงคล " , *ราชบัณฑิตยสถาน*. 25(3) : 54 - 59.
- จังหวัดฉะเชิงเทรา . (2536). *ฉะเชิงเทราเมืองแห่งอนาคต*. กรุงเทพฯ : ที ซี จี พรินติ้ง.
- จินตนา ยอดยิ่ง. (2519). *ประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชนะ เวชกุล. (2543 , มิถุนายน-ตุลาคม). " นิทานพื้นบ้านจังหวัดฉะเชิงเทรา " , *คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. สถาบันราชภัฏราชนครินทร์. 4(1) : 79-86.
- ตะวันจมดวง (นามแฝง). (2541, พฤษภาคม). " ยาเรือ ยาแพ ยาขัน ยาจิก " , *วัฒนธรรมไทย*. 35(8) : 47-48.
- ที่ว่าการกึ่งอำเภอท่าตะเกียบ. (2536). *ที่ระลึกเนื่องในโอกาสเปิดที่ว่าการกึ่งอำเภอท่าตะเกียบ*. ฉะเชิงเทรา : เอ็น เอ็น คอมพิวเตอร์.
- บุญยงค์ เกตเทศ. (2535). *ศาสตร์และศิลป์แห่งภาษา*. ภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- ปรีชา พิณทอง. (2532). *สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ*. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม.
- พูนจิตร บิดร. (2521). *การศึกษาประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอพรหมณีคม จังหวัดสกลนคร*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พูนศรี คัมภีรปกรณ. (2520). *ประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2546). *การศึกษาประวัติชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จังหวัดชลบุรี*.

- โครงการบริการสารสนเทศทางวัฒนธรรม สถาบันศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย
บูรพา. ชลบุรี : ชลบุรีการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ :
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วีณา เอี่ยมประไพ. (2535). **หลักฐานทางประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- คันสนีย์ วีระศิลป์ชัย. (2540). **ชื่อบ้านนามเมือง**. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ : มติชน.
- สำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท.. (2540). **“ ยี่สิบปีสำนักข่าวไทย ” องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุจิตลักษณ์ ดีผดุง. (2543, มกราคม - มิถุนายน). “ ชื่อหมู่บ้านในจังหวัดนครปฐม ” ,
ภาษาและวัฒนธรรม. 19 (1) : 51 – 76.
- สุชาดา ศรีเพ็ญ , คุณหญิง. (2542). **พรรณไม้ในในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์-
พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เสน่หา บุญรักษ และ ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2542). **ภูมินามจังหวัดพิษณุโลก**. โครงการ
ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวัฒนธรรม สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
พิษณุโลก.
- หนังสือพิมพ์ผังเมือง. (2537). **ปทุมเมืองฉะเชิงเทรา**. กรุงเทพฯ : แคนดิดมีเดีย.
- องอาจ คล้ามไพบูลย์. (2545). **กฤษณา ไม้หอม ไม้เศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- อุษณีย์ ทองลิ้มปี. (2537). **การศึกษาประวัติชื่อหมู่บ้านในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**.
ปริญญาณิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ภาคใต้ ถ่ายเอกสาร.

หนังสือราชการ

- กรมการปกครอง. (2539). **การยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอประจำปีงบประมาณ 2539**.
ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2539. เลขที่ ฉช0018/ว 3906 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2539.
- อำเภอท่าตะเียบ. (2544). **จำนวนราษฎร จำนวนผู้มีสิทธิและจำนวนครอบครัว ตำบล
คลองตะเกรา อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปีเดือนตุลาคม 2544**.
(เอกสาร ประกอบการสำรวจข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง)

สัมภาษณ์

- กวี พานิชพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 2 หมู่ 2 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 15 ตุลาคม 2545.
- กอ ผิวพรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 157 หมู่ 12 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545.
- คำรณ จิ๋ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 456 / 2 หมู่ 8 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 11 ตุลาคม 2545.
- คัม สุวรรณภูมิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 9 หมู่ 2 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 13 ตุลาคม 2545.
- เครือวัลย์ โพธิ์งาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 961 หมู่ 2 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545.
- จรรยา นัทธิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 235 หมู่ 7 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 11 ตุลาคม 2545.
- จักร สะอาดแพน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 120 หมู่ 13 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.
- ฉลวย อาชาติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 79 หมู่ 4 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.
- เจลิยา มีนา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 194 หมู่ 20 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545.
- ชนันย์ ทิพยางกูร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 152 หมู่ 11 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.
- ทอง สำเภา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 266 หมู่ 11 ต. คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.
- ทิพวัลย์ แซ่มช้อย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 271/1 หมู่ 10 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา 26 กุมภาพันธ์ 2545.
- นาง อัครศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 89 หมู่ 2 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545.
- บำเพ็ญ ศิริโชค เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 125 หมู่ 6 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 26 ตุลาคม 2545.
- บุญเยื่อน ทองเภา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 321 หมู่ 17 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา 26 กุมภาพันธ์ 2545.

- บุญส่ง วังงาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 248 หมู่ 20 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 26 ตุลาคม 2545.
- บุญเหลือ เทียมจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 230 หมู่ 4 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.
- ประกอบ เนื่องจำนงค์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 168 หมู่ 4 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.
- ประจักษ์ จ้อยเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 332 / 3 หมู่ 7 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 11 ตุลาคม 2545.
- ประชา แซ่กู่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 298 หมู่ 14 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545.
- ประเสริฐ เมืองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 2 / 9 หมู่ 12 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 15 ตุลาคม 2545.
- เปลี่ยน เสือสูงเนิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 40 หมู่ 4 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.
- ป้อม อ่อนศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 9 / 1 หมู่ 19 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.
- พรม จัฒงาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 70 / 2 หมู่ 11 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 15 ตุลาคม 2545.
- พิน เมืองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ 1 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 11 ตุลาคม 2545.
- พินิจ เกษมสวัสดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 298 / 1 หมู่ 10 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา 26 กุมภาพันธ์ 2545.
- เพชร สิวกระโทก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 116 หมู่ 3 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 11 ตุลาคม 2545.
- ไพโรจน์ สมศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 57 / 1 หมู่ 9 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 11 ตุลาคม 2545.
- มนต์ ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 35 / 5 หมู่ 19 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 15 ตุลาคม 2545.
- มี สังฆทรัพย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 198 หมู่ 2 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 15 ตุลาคม 2545.
- รัตนศักดิ์ รุ่งเรือง, พันตรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 191 หมู่ 2 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 15 ตุลาคม 2545.

ละมัย ฐาตาประการ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 58 / 1 หมู่ 13 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 3 พฤษภาคม 2545.

ลำไผ สะอาดแพน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 120 หมู่ 13 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.

เลี้ยว ไหมจันดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 134 หมู่ 5 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545.

วรรณนา ปิตไว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 449 หมู่ 4 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.

วรวิมล พลากรไพศาล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 171 หมู่ 16 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545.

สมทรง เตื่อโพธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 8 / 2 หมู่ 5 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545.

สมบูรณ์ เมืองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 2 / 9 หมู่ 12 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 15 ตุลาคม 2545.

สมปอง หัสดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 223 หมู่ 14 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545.

สมลักษณ์ พรหมา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 15 หมู่ 2 ต. คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2544.

สมหวัง บุญมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ 4 ต.คูยายหมี่ อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา 26 กุมภาพันธ์ 2545.

สังวาลย์ ชื่นเบิกบาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 3 หมู่ 4 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 14 ตุลาคม 2545.

สำราญ คุ่มสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 158 / 2 หมู่ 14 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545.

สุข ไชยทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 193 หมู่ 2 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545.

สุน์ สิทธิภาณุวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 45 / 3 หมู่ 7 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 11 ตุลาคม 2545.

หวาด กลางประพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 9 หมู่ 19 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 15 ตุลาคม 2545.

เหรียญ สุตพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร ฉันทลักษณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 196 หมู่ 7 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 11 ตุลาคม 2545.

ออก เบญจมาตย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร จันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 3 / 2

หมู่ 12 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 15 ตุลาคม 2545.

อารีย์ สมศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร จันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 9 หมู่ 2

ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 13 ตุลาคม 2545.

อำนาจ ประเสริฐโสภณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กิตติพร จันทลักษณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่

68 หมู่ 1 ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา วันที่ 15 ตุลาคม 2545.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นางสาวกิตติพร จันทลักษณ์
วันเดือนปีเกิด	6 เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2510
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 88/26 หมู่ 9 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดนวลนรดิศ 137 ซอยเพชรเกษม 19 แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160 ตั้งแต่ มิถุนายน 2546
สถานที่เคยทำงาน	โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 3 ฉะเชิงเทรา ตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา 24160 ตั้งแต่ พฤษภาคม 2534 – พฤษภาคม 2545 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4 แขวงลำต้อยติ่ง เขตหนองจอก กรุงเทพฯ 10530 ตั้งแต่ พฤษภาคม 2545 – มิถุนายน 2546
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	ระดับประถมศึกษาโรงเรียนวัดโค่นอน
พ.ศ. 2527	ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนวัดรางบัว
พ.ศ. 2530	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2546	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ